

naš čas

Titovo Velenje, 20. julija 1989
številka 27 (983), cena 4.500 dinarjev

IZ VSEBINE:

3. Podpišite Temeljno listino
7. Zakaj ni otrok?
8. Kanček več človeške topline
10. Fantom obsojen

in club

Sredi julija smo že, ki bi moral biti bolj vroč, vročine pa ni in ni. Najti jo je mogoče južneje od nas, ob morju, žal pa je tam hudo začinjena z algami in pa visokimi cenami. Počitniški čas pa se vseeno da izkoristiti, le

malo iznadvirnosti je treba in dobre volje. Te imajo še največ otroci, še najboljše bo, če jih kdaj pa kdaj posnemamo, nič hudega, če se tudi mi naučimo kaj od njih.

Pomor rib v reki Paki

Znova na delu neodgovornost?

Četrtekovo popoldne, prejšnji teden, je bilo po dolgem času vroče in soparno. Spominjalo je na tisto pravo in težko pričakovano poletje. Žal, je bilo tudi usodno za tistega bore malo življa, ki ga je reka Paka kljub svoji »čistosti« premogla.

Iz doslej neznanih vzrokov je poginilo 100 kilogramov rib, predvsem mladice, kar po mnenju ribičev ni malo. Škode se v tem trenutku ne da oceniti. Kolikšna je, morda vedo najboljše tisti, ki znajo ceniti naravne danosti ter ribiči, ki ob takšnih dogodkih pravijo, da nima prav nobenega smisla vlagati v reko Pako in si prizadevati za njeno čistost, če nekdo z neodgovornim obnašanjem tako zlahka izniči ves trud v zelo kratkem času. Zato so tako kot mi prejšnji četrtek nemočni opazovali ribe, ki jih je nesel tok reke Pake po strugi v Savinjo. Menda tako letos že večkrat. Nemočna je bila pravzaprav tudi vodnogospodarska inšpektorica. Po njenem mnenju je od zastrupitve do takrat, ko si je »prizorišče« ogledala, minilo preveč časa, da bi lahko karkoli rekla o povzročitelju pogina, s tem tudi o kršilu in vzela vzorce vode za nadaljnje analize. Zato bo v tem primeru zelo težko z roko pokazati na neodgovorne, razen če so zastrupitev rib povzročile težke kovine. Svoje naj bi sedaj rekli strokovnjaki inštituta za ribištvo, kamor so šoštanjski ribiči poslali nekaj poginulih rib.

Radi se pohvalimo z ekološko zavestjo, izgradnjo čistilnih na-

prav, polna usta so nekaterih o prizadevanjih za zdrav način življenja in podobno. Toda, neodgovornost in malomarnost je očitno pri nekaterih še vedno v ospredju. Vsaj za povzročitelja četrtkovega pogina rib v reki Paki lahko to trdimo, pa čeprav ga bo, po besedah inšpektorice, težko ugotoviti. Ob vsem tem ostaja grenak priokus in dejstvo, da se nekateri še vedno mačehovsko

obnašajo do narave, okolja, voda, življa v njem. Konec koncev pa s takšnim ravnanjem dokazujejo, kako malo jim je navsezadnje tudi do lastnega zdravja. Temu zagotovo tako ne sme in ne more biti. Če že na zavest nič ne dajo, potem bi kazalo vsaj precej bolj ceniti lastno zdravje, dokler je za to še pravi čas. Nikakor pa se ne moremo sprizniti tudi s tem, da v takih primerih ne vložimo dovolj truda, da bi povzročitelja odkrili in tudi ustrezno kaznovali.

(tap)

V skrbi za naravo, okolje, zdrav način življenja, razširjenemu ekološkemu gibanju, večji zavesti, je takšno početje povsem nerazumljivo

Lestvica »300 največjih« v Sloveniji

V vodstvu Gorenje

V zadnji številki je »Gospodarski vestnik« objavil lestvico »300 največjih« delovnih organizacij v SR Sloveniji v letu 1988. Lestvica je, v primerjavi z letom 1987, doživela kar precej sprememb. Podatke je zbrala služba družbenega knjigovodstva, Centrala Ljubljana.

Pomembno je, da je na čelu »Lige največjih« delovna organizacija Gorenje Gospodinjki aparati, največji proizvajalec in izvoznik velikih gospodinskih aparatov. Predlani je Gorenje Gospodinjki aparati »zasedalo« osmo mesto, lani pa je prišlo na prvo, čeprav je dohodek v letu dni povečalo »samo« za dobrih 274 %. Uvrstitev te največje Gorenjeve delovne organizacije ne čelo lestvice »300 največjih« pa kaže, da je mogoče tudi v razmerah, v kakršnih posluje naše gospodarstvo, bistveno povečati dohodek.

Delovna organizacija Go-

renje Gospodinjki aparati je lani dosegla 167 milijard 851 milijonov dolarjev dohodka; po številu zaposlenih je v letu 1988 med 300 največjimi v Sloveniji zasedla 8. mesto, po uporabljenih sredstvih in celotnem prihodu pa je na 11. mestu.

Pomemben skok na lestvici »300 največjih« sta zabeležili Termoelektrarne Šoštanj, predlani so bile 191. lani pa 105. in pa Gorenje Commerce, ki je z 248 mesta predlani »skočilo« na 140. mesto lani.

REK — Rudnik lignita Velenje je s 159 milijardami in skoraj 719 milijoni dinarjev dohodka na tretjem mestu

(predlani je bil na drugem) na 105. mesto so se uvrstile Termoelektrarne Šoštanj (41 milijard 340 milijonov dinarjev dohodka), 140. je Gorenje Commerce (33 milijard 443 milijonov din dohodka), Večgrad je na 153. mestu, predlani je bil 142. Gorenje Servis je v letu dni zdrsnilo za dve mesti, in sicer s 155. na 157. mesto, Gorenje Glin je na 205. mestu (predlani je bil na 207.). Za šest mest, in sicer z 231. na 237. mesto je poslabšala uvrstitev Era, Zdravstveni center Velenje pa je nadoval z 226. na 251. mesto. Elcroj, ki je bil predlani 290., je bil lani 255. Uvrstitev na lestvici »300 največjih« pa je močno poslabšala tudi REK Elektrostrojna oprema. Predlani je bila na 203. mestu, lani pa šele na 273. (N)

Komunalna skupnost občine Velenje

1. avgusta, 1. septembra

1. oktobra — vsak mesec več!

Oskrba z vodo se bo tako podražila s 1. avgustom, 1. septembrom in 1. oktobrom poprečno mesečno za 27,5 odstotkov; odvajanje odplak v istem zaporedju (avgust, september, oktober) za 29 odstotkov, odvoz odpadkov v teh mesecih tudi za 29 odstotkov, toplotna oskrba pa se bo 1. avgusta podražila za 43 odstotkov, 1. septembra in 1. oktobra pa za 29 odstotkov.

Na naslednji seji skupščine Komunalne skupnosti, ki bo predvidoma v oktobru, bo skupščini predložen obračun dejanskih stroškov z uskladitvijo predlaganih cen.

Priljubljeni gradiva za tokratno, poletno skupščino, so se za predlog odločili zato, ker bi v nasprotnem primeru, če ta podražitev ne bi bila predlagana in če bi ne bila sprejeta, nastopile na področju enostavne reprodukcije motnje v poslovanju DO Vekos, na področju razširjene reprodukcije pa bi bila ogrožena nadaljnja gradnja centralne čistilne naprave Saleške doline, odpadla bi toplifikacija Gorica-Jug, ki je vezana na izgradnjo toplotne podpostaje in primarnega dovoda, zmanjšala pa bi se tudi naložba v izgradnjo vrvcevoda TEŠ CEP — V. faza.

V torek, po zaključku redakcije, pa je bila v Titovem Velenju še seja skupščine Samoupravne stanovanske skupnosti občine Velenje, kjer so delegati tudi govorili o predlogu (pripravljalci so pripravili dve varianti) povečanja cen stanarin in najemnin. S tem, kakšen predlog so sprejeli, vas bomo seznanili prihodnjic.

(mkp)

Bo stavka v ESU?

Zaposleni v REK Elektrostrojna oprema so za 31. julija, od 6. do 10. ure napovedali stavko, če njihove zahteve — povišanje osebnih dohodkov za 50 odstotkov na osnovi in predstavitev razvojnega programa, ne bodo uresničene.

Nezadovoljstvo se je med delavci Esa pojavila ob izplačilu osebnih dohodkov za junij, 13. julija. To, ali je večina delavcev za stavko ali ne, so do včeraj preverjali s podpismi. Po prvih vtisih, ki so jih izmerili v torej zjutraj v posameznih skupinah, kjer so že zbirali podpise, je stavko podprlo osemdeset odstotkov teh.

(mkp)

Podpisovanje temeljne listine Slovenije 1989

V krajevnih skupnostih občine Velenje so krajevne konference, ki vodijo aktivnosti v njih, organizirale podpisovanje Temeljne listine Slovenije 1989 enotno, 16. julija dopoldne, akcija pa seveda še nadaljuje. V nedeljo se je v krajevnih skupnostih odločilo za podpis listine 2746 krajanov. Zbiranje podpisov pa bo kot veste, potekalo skozi vse leto.

V organizacijah združenega dela, podjetjih in ustanovah vodi akcijo podpisovanja Temeljne listine Slovenije 1989 sindikat. Do torka zjutraj se je za podpis listine že odločilo 1600 delavcev, akcija pa tudi tu poteka še naprej. Posamezne organizacije same, po svojih presoji, upoštevajoč dopuste in druge pomembne okoliščine, različno organizirajo podpisovanje. Podatke o tem, koliko se jih je za podpis

odločilo, pa bodo zbrali spet danes. Akcija pa se nadaljuje in naslednjic bodo poročali 15. avgusta.

Več na 3. strani

(mkp)

Mi smo za model formule EL

Elcroj

Poslovni sistem Gorenje

Spodbudni polletni izvoz

V prvih šestih mesecih letos so delovne organizacije poslovnega sistema Gorenje s prodajo izdelkov in storitev na tujem iztržile skoraj 134 milijonov dolarjev, od tega blizu 129 milijonov dolarjev na trgih s konvertibilnimi valutami.

Konvertibilni izvoz je bil tako v skupnem Gorenjevem izvozu udeležen kar s 96,5 %. V primerjavi s prvim polletjem 1988 je Gorenje povečalo skupni izvoz za 16 %, konvertibilnega pa za več kot 18 %.

Na lestvici največjih izvoznikov poslovnega sistema Gorenje je še naprej v vodstvu Gorenje

Gospodinjki aparati, ki je do konca junija prodala na tuje za 89 milijonov dolarjev izdelkov. Iz Gorenja Glin so izvozili za blizu 6,5 milijonov dolarjev izdelkov, iz Gorenja Mali gospodinjki aparati za več kot 5,2 milijona dolarjev, iz Gorenja Elektrotehnika Široka potrošnja za skoraj 2,2 milijona dolarjev, iz Gorenja

Notranja oprema za nekaj manj kot 1,2 milijona dolarjev izdelkov, iz Gorenja Servisa pa za skoraj 1,1 milijon dolarjev rezervnih delov.

Zapišimo še, da so v prvih šestih mesecih letos prodali na tuje trge iz Gorenja Muta za nekaj več kot 1,6 milijona dolarjev izdelkov, iz Gorenja Fecro pa za skoraj milijon dolarjev izdelkov.

(an)

Čigavo je znanje?

V hlastanju za hitrejšim in uspešnejšim razvojem, se le površno oziramo v tujino, vidimo to in ono (največkrat ne celovito) in želimo to na hitro prenesti v svoje okolje.

To velja tudi za razvoj drobnega gospodarstva, ustanavljanje novih, mešanih, privatnih podjetij, ki nedvomno pomenijo gospodarsko reformo. Vendar pa je postala težnja po njihovem kar najhitrejšem oblikovanju včasih že kar evforična, saj

ob tem pozabljamo na marsikaj, med drugim tudi na to, da lahko s takšnim početjem pripeljemo na beraško paljo.

Naša tema

co, marsikatero doslej uspešno organizacijo združenega dela.

Prav nobenih preprek namreč ne postavljamo strokovnjakom, ki smo jih usposobili v svojem okolju, vlagali va-

nje, jih izobraževali na številnih dragih strokovnih seminarjih, celo v tujini. Na vodstvenih in vodilnih mestih so si pridobili izkušnje (jih neredko skrbno varovali le zase), navezali potrebne strokovne stike ... zdaj pa se z vso to bogato bero vred lepo poslovijo in začno po svoje, v konkurenci s svojim nekdanjim okoljem.

To je spet eden od dokazov več, kako malo pomeni pravzaprav pri nas znanje. To še zdaleč ni ekonomska kategorija, saj bi sicer ob tovrstnih načrtih pomislili tudi nanj in se vprašali čigavo pravzaprav je.

V tujini je to več kot jasno. Znanje je poleg tistega, ki ga »nosi« tudi last tistega, ki mu ga je omogočil, torej firme. Znanje lahko postane v novem podjetju delež prvotne firme, marsikje pa svojim strokovnjakom, vodilnim, ki imajo največ poslovnih stikov sploh ne dovolijo opravljati iste dejavnosti določeno časovno obdobje.

Dajmo torej znanje ceno, ceno, ki si jo zasluži. Brez njega ni in ne more biti razvoja in slej ko prej bomo to morali priznati, ne z besedami, ampak z dejanji in to celovito!

MIRA ZAKOŠEK

Celjsko območje

Brez ekoloških zapletov ne gre

Kot vse kaže, se razprava o ekološki celjskem območju še dolgo ne bomo rešili. Seveda je tudi prav da ne — vsaj do tedaj ne, dokler res ne bodo odpravljeni glavni problemi. In ker tudi kaže, da tudi teh čemu še ne bomo rešili, je bodočnost razprava (žal) zagotovljena.

Medtem ko v velenjski občini opozarjajo na potrebo po resnem pristopu k ureditvi čistilnih naprav na šoštanjski termoelektrarni (ob tem so morda zdaj premalo glasni v okoljskih občinah, kjer čutijo posledice), se je v Celju zdaj razprava osredotočila na problem gradnje cinkarniške deponije »Za travnikom«. Pri tem so težave dvojne vrste: neposred-

no so zaradi gradnje, kjer vgrajujejo tudi piratne ogorka, prizadeti občani, prizadeta so kmetijska zemljišča. Pa so zaradi tega, ker se Cinkarna naj ne bi držala vseh obvez, člani celjskega ekološkega društva predlagali celjskemu občinskemu in republišnemu predsedstvu, da razrešijo vodje inšpektoratov in resorne inšpektorje. Celjski občinski inšpektorat se je prvi oglašil in (predvsem) pojasnil, da sami delajo, kar lahko delajo in kar je v njihovi pristojnosti, da pa je za največ pristojna republiška inšpekcija; ta je dajala soglasja, zato mora tudi preverjati uresničevanje.

Ob gradnji te pregrade pa se pojavlja še drug problem. Obča-

ni sosednjih krajev v celjski in šentjurski občini namreč pravijo (pripravili so že dva zbora), da v pregrado zagotovo vgrajujejo tudi nevarne snovi. Navajajo, da so videli, kako mnogi tovornjaki vozijo ponoči (nekateri so celo vedeli povedati, da v spremstvu milice) — in če vozijo tedaj in tako, gotovo ne morejo voziti navadnega gradbenega materiala.

Zato tudi terjajo temeljite preglede, te pa naj opravijo posebne republiške ekipe. Če do konca tega meseca tega zagotovila ne bodo dobili, bodo z vozili zaprli cesto.

Mnogi občani so namreč prepričani, da sem vozijo radioaktivne odpadke iz krške nuklearke in jih vgrajujejo v debele betonске stene. Da bi lahko to bilo res (še mnogi drugi) navaja dejstvo, da se nihče ne loti merjenja radioaktivnosti, ki bi te njihove trditve (potrdile ali) zaničale.

Še ob nečem se ta čas pripravajo v Celju: o meritvah oziroma

pregledih živil. Pri celjskem društvu za varstvo okolja očitajo za vodu za socialno medicino in higieno dela Celje, da je objavil pomanjkljivo oceno živil. Pa jim očita zaradi tega celo prikrivanje resnice. Nekateri drugi pregledi so namreč pokazali hujšo ogroženost. Ob vsem tem so lahko seveda občani zmedeni, ker ne vedo, komu naj verjamejo; oziroma katerim živilom in od kod naj se (če se sploh lahko) izogibajo.

Za celjsko občino je gotovo žalostno, da se ob tem, ko pregledi zemlje in živil, ki na njih zrastejo, kažejo hudo onesnaženost (zastupljenost — škodljivost) še vedno srečujejo z brezbriznostjo nekaterih, ki se dodatno onesnažujejo okolje. Tudi na tak način, ko bi ga lahko le z malo več vestnosti povsem preprečili.

(—fk)

Savinjsko Šaleška naveza

to ukinitve boja vključili tudi občinarji — ampak velenjskim občinarjem ne gre toliko za dom, pa za zaposlene v njem, ampak jim gre bolj za ta dom kot objekt. Takoj so ga namreč pripravili prevzeti; objekt seveda. Prevzeti, ne pa kupiti. Zdravstveni center pa bi ga rad seveda prodal. Ker da če imajo razpoloženo pravico, lahko zanj tudi kaj iztržijo. Ob tem seveda lahko upamo, da se ne bodo našli nekdanji lastniki in še oni uveljavili kakšno svojo pravico; če bi se to zgodilo, bi se lahko lepo smejali po tistem starem pravilu: kjer se prepričata dva...

Seveda pa ta »nepomemben« spor ne sme pomeniti — kar bi nekateri spet radi dosegli — vzrok za nezdrave odnose med Celjem in Titovim Velenjem. Saj so menda minili časi, ko bi se šli ti dve metropoli boj za nadoblast: Velenjani so raje sami ustanovili nekaj svojih »regijskih« institucij. Celjani pa tako in tako nimajo več nikakršne osnove, da bi se lahko še ponašali s centrom regije; razen če za to velja že to, da si več ali manj v geometrijskem središču.

Ob vsem tem bi rekli: glavno, da smo zdravi, tako in tako!

(frk)

Spet se nekaj lomi

Takole čisto po tihem so mi prišle na ušesa govorice, da se med Celjem in Titovim Velenjem spet nekaj lomi. Ne vem, če se lomi zato, ker ga kdo spet kaj lomi — ampak tako se govori. In — ne boste verjeli — stvari naj bi se kalile spet na zdravstvenem področju. Saj veste, včasih so Celjani radi očitali Velenjčanom (no, seveda, saj jim še), da ne izpolnjujejo svojih obveznosti do modernizacije ne celjske, ampak regijske bolnišnice. Zdaj letijo

nazaj z velenjskih dobrih oči na celjsko polje.

Seveda je za veliko tega krivo ukinjanje doma na Ravnah pri Šoštanju. Tamkajšnji delavci očitajo celjskemu zdravstvenemu centru nekorektnost, nepojasnjenost, nerazumevanje — skratka bili naj bi krivi, da ta dom ukinjajo in bodo morali delavci na delo drugam; pa jim tega naj ne bi pravilno, pravočasno in sploh pojasnili.

Seveda so se na svoj način v

Od tu in tam

Predkongres

Podobno kot je Titovo Velenje izgubilo boj za pripravo republiškega kongresa ZK, so tudi konjiški mladinci (oziroma Rogla) izgubili slovenski mladinski kongres. Vendar bodo le-ti pripravili na Rogli namesto tega regijske mladinske konferenco, na kateri se bodo pripravili na republiški kongres. To seveda ne pomeni, da bodo tu povsem poenotili stališča posameznih občinskih mladinskih organizacij, ampak bodo nekateri še vedno na kongresu nastopali s svojimi.

Gradijo bazene

Na celjskem območju kar v dveh krajih — oba sta zdaj že tudi zdravilišča — gradijo bazene. V Podčetrtku gradijo med hotelom Atomske toplice in turističnim naseljem Atomske vas velik kopališki kompleks, kjer bodo pokriti in zunanji bazeni ter še vrsto drugega. Bazene pa gradijo tudi v najmlajšem slovenskem zdraviliškem kraju — v Zrečah.

Tu urejajo seveda tudi terapijo in s tem dvema objektoma bodo lahko močno popestrili zdraviliškoturistično ponudbo. V obeh krajih upajo, da bodo gradnja v glavnem sklenili do 29. novembra.

Praznik za jubilej

V sosednji žalski občini imajo navado, da na osrednji slovesnosti ob občinskem prazniku tudi določijo kraj, kjer bodo osrednje slovesnosti prihodnje leto. Letos so delegati s ploskanjem potrdili predlog občinske konference SZDL, naj bo prihodnje leto slavje v Braslovčah. Se posebno zato, ker tu slavijo prihodnje leto 1100 letnico kraja, sto let bo dopolnilo tamkajšnje gasilsko društvo, so pa v tej krajevni skupnosti tudi nasploh zelo aktivni. Pred kratkim so tudi izglasovali nov samoprispevek.

(—fk)

Dom za varstvo odraslih Odpovedali stavko

Kot smo že pisali, so v Domu za varstvo odraslih v Titovem Velenju zaposleni za ponedeljek, 17. julija, napovedali stavko. Razlog ali zahteva — zagotovitev zadostnih sredstev za ohranitev življenjske ravni oskrbovancev in izboljšanje osebnih dohodkov zaposlenih.

Na zboru delavcev Doma pa so v petek, ko so se o težavah pogovorili, stavko preklicali.

(mkp)

Ustanovljen odbor Slovenske demokratične zveze Velenje

Politični pluralizem in suverenost

Skromno, brez blišča velike prireditve je 14. junija v knjižnici — Kulturni dom ustanovljen odbor Slovenske demokratične zveze. Ni bilo, običajnih za takšne priložnosti, obetavnih nagovorov in dolgega seznama pozdravov. Zboru je spregovoril tedanji predsednik Izvršilnega odbora SDZ prof. dr. Dimitrij Rupel o ustavnih amadmajih, demokraciji, suverenosti slovenske države, programu SDZ in aktualni politični situaciji.

Pomen ustanovitve odbora ni v popularnosti ustanavljanja takojmenovanih alternativnih zvez, odborov in podobnih. Pomen je v potrebi po, vsaj minimalnem, organiziranemu nastopu, kot predpogoju za resničev ciljev in doseg leg

vrednot zapisanih v programu SDZ. Kaj pomenijo te vrednote za nas, občane in državljane? Odgovor je lahko tudi v obliki vprašanja: Kaj pomeni za nas demokracija? Veliko in nič! Veliko, kadar ima pomen; v sistemu zagotovljene najrazličnejše svo-

boščine slehernega človeka. Nič, kadar ima deklarativni pomen, ali kadar se daje in jemlje po kriterijih dnevnih politike, oz. »dozira« po potrebi za doseg takojmenovanih višjih ciljev. V tem je, pravzaprav, bistvo trditve, ki nedvoumno drži, da ni resnejše politične skupine, ki se ne bi opredeljevala za demokracijo.

Težko je razumeti delitev na kapitalistično in socialistično demokracijo. Bolj razumljiva je delitev po času, oz. demokracija preteklega časa, demokracija sedanjega časa in z malo domišljije si lahko predstavljamo demokracijo bodočega časa. Sistemi, ki zagotavljajo demokracijo primerno času, so objektivno lahko različni, vendar s pluralizmom interesov kot skupnim elementom. Kako ta pluralizem zagotoviti, še posebej politični pluralizem, je vprašanje v okviru katerega se je pri nas, danes, razvil cel spekter filozofij. Najmanj kar je, je naivno trditi, da je politični pluralizem zagotovljen skozi oblike dela Zveze komunistov. Pri tem se misli na družbeno politično organizacijo, ki so resnično organizirane oblike dela Zveze komunistov. Za takšno trditev je na voljo precej argumentov, od skupnega programa do kadrovske politike.

SDZ je ponudila realen odgovor na takšno vprašanje in sicer: politični pluralizem v sistemu parlamentarne demokracije. Takšna opredelitev je izzvala dokaj ostre reakcije, ker je, namerno ali ne, pojmovana kot večstrankarski sistem kapitalističnega tipa 19. stoletja. Že zaradi samega časa nam takšen sistem ne more biti blizu, želimo si pa vrednot, ki so zagotovljene in se zagotavljajo skozi današnji si-

stem meščanske demokracije zahodne Evrope. Iluzija bi bila trditi, da je sistem parlamentarne demokracije idealen sistem, je pa sistem, ki danes v svetu funkcionira in v katerem je dosežena najvišja stopnja demokracije.

Zahteva po suverenosti slovenske države, ki je tudi ena od zelo pomembnih postavk v programu SDZ in Majniški deklaraciji 89, ni zaradi tega, da bi se pripravil teren nacionalizmu in separatizmu, ali da bi se diskvalificirale manjšine in narodnosti, ki žive na tem ozemlju, kot nam se to hoče pripisati. Vzpostavitev suverenosti slovenske države je nujna in prioritarna, glede na razvoj dogodkov v Jugoslaviji, brez težnje, da bi jih dramtizirali, ker drugače ne vidimo praktične možnosti eventualno uresničiti predlagane ustavne določbe o samoopredelitvi s pravico do odcepitve. Drugače rečeno, če uporabimo in malce prilagodimo dobro nam znan slogan iz preteklosti: Delajmo, kot da bi večno živeli skupaj, organizirajmo in institucionalizirajmo se tako, kot, da bi se že jutri odcepili! Teh nekaj misli v tem prispevku je del zapisanih hotenj SDZ, a so že zadosten razlog za obstoj in delovanje Zveze in odborov. Program je, pravzaprav, bistveno obširnejši, konkretiziran skozi posamezna področja kot so gospodarstvo, kmetijstvo, varstvo okolja, naseljenost in stanovanjska politika, javne službe, zdravstvo, šolstvo, raziskovalna dejavnost, kultura, socialna politika in domovinska obramba. Nekaj več o tem, prenešeno v lokalne razmere, drugo ob podobni priložnosti.

Izvršilni odbor

Emona ekspres

Vročica turističnih dni

Piše: VINKO VASLE

Prav imajo tisti, ki trdijo, da nam malenkosti krasijo življenje! Zadnjič sem se po dolgoletnem samoizpraševanju odločil, da si privoščim delček ljubljanske gostinsko-turistične ponudbe in sem se z manjšo družbo odpravil pred naš Magistrom, kjer je baje daleč naokrog znana dobra kuhinja. Ne mislim tisto v, ampak pred Magistratom, da ne bi bila mati županja užaljena — poleg tega pa se na mestno politično kuhinjo slabo spoznam, poznam le njene rezultate: popolnoma zmešan ljubljanski promet, krampanja ulic na višku turistične sezone in vedno bolj onesnažen zrak.

Torej, sedimo tako pred lokalom in čakamo na dragocene dobrote. Ljudi, ki so počenjali isto, ni bilo niti za slab gostilniški pretep, kaj šele za kakšno bolj divjaško akcijo. In vsi so bili že postreženi. Dokaj hitro je natararica sprejela naše naročilo, nam prisegla, da bo vse potekalo zelo hitro — in seveda ni. Kajti medtem se je za sedmo mizo spravila družina veselih tujcev, ki jim pravimo turisti in medtem, ko so oni že popili dve steklenici, mi še radenske nismo dobili in ko so oni že drugič jedli, je nas še kar davila žeja. A Slovenci smo znani po vztrajnosti in tako smo tudi mi čakali trenutek, ko bomo naročeno dobili na mizo.

Enkrat smo si predrznili natararico celo poklicati, pa nas očitno ni hotela slišati, ker se je pogovarjala samo še v polomljeni nemščini (a la: ljubljanski šnicel, ja, gut!) in tudi drugače ni bila ravno Slovenka. Tudi kakšnih deset novih domorodcev je v sončni pripek zamenjalo čakalo odreditve. Ko je končno nekdo v naši družbi postal zopern in je stopil k tovarišici natararici ter ji ostro povedal, da je to razisem in apartheid, je ta samo skomignila z rameni in rekla: »Ja, to so vendar tuji turisti, a ne! Pa še z devizami plačajo.« In je kolega raje odnehal, ker je natanko vedel, da smo — barabe — nameravali plačati z navadnimi dinarji, ki jim je cena medtem, ko smo čakali, že tako in tako spet drastično padla. Potem je še bolj nesramna kolegica stopila k tej isti tovarišici, potegnila iz denarnice enega titota, ji ga stisnila v roke, rekla »Hvala« in se obrnila. Potem smo odšli in me je v hipu minila slaba vest, ker sem vedel, da bi v primeru, če bi se nas usmilili, tamkaj tako in tako pustili eno povprečno delavsko plačo. Tako se zdaj ne vem, kakšna je kuhinja pred Magistratom, vem pa, da je ljubljanski mestni turizem tujsko usmerjen. In ker v mesto kakšen tujec zaide le po pomoti, je menda že prav, da se mečemo po tleh, ko ga zagledamo in smo šokirani, kot da vidimo Marsovece.

Včasih je bil običaj, da je bila Ljubljana julija in avgusta prazna in zapuščena, ker so meščani drveli na dopuste. Letos pa še bolj kot lani zelo očitno dopustujejo po lastnih bal-konih in terasah in zadnjič se je nek cepce s celo familio spravil kar v Tivoli, kjer je postavil šotor in so se delali, kot

da so v kakšnem finem obmorskem letovišču. Seveda jih je oblast pregnala, pa naj so še tako moledovali in prisegali, da si kaj drugega letos in v prihodnje ne bodo mogli privoščiti. Laž, vam pravim, čista laž!

Obiskal sem nekaj turističnih agencij in prisegam, da so vsi aranžmaji — vključno s Havaji, španskimi letovišči, Ciprom in Indijo — popolnoma razprodani. Je pa kriza povpraševanja po našem morju, so mi povedali, kamor je nekoč hodilo našo združeno delo, zdaj pa ne več — pa ne zaradi cvetenja morja... V eni od poslovalnic pa so mi prijazno ponudili štirinajstdni aranžma za Kitajsko, na katerega so zaradi tankovskih dogodkov v Pekingu urezali dvajsetodstotni popust. »Pa tveganje je na vaši strani,« je bila prijazna turistična delavka. Zahvalil sem se ji za prijazno obvestilo in ji povedal, da bi potemtakem raje cenejšo varianto na Kosovo, pa je rekla, da tjakaj organiziranih turističnih popotovanj ne organizirajo, ker so le-ta v pristojnosti beogradske Genexa. Ta jih je pa ukinil že pred dvema letoma, ker med Slovenci za Kosovo ni bilo nikakršnega zanimanja. In kako bi le bilo, ko pa imamo kontrarevolucijo in separatiste kar lepo doma, kaj bi jih potem hodilo gledat še na Kosovo. Pa tudi vse bolj kaže, da med Slovenijo in Kosovom ni več kakšne bistvene razlike — vsaj po člankih v beograskem tisku sodeč ne!

Potem sem se spomnil tiste od Ribje čorbe »U slučaju građanskog rata letite avionima Jata« in sem stopil še v njihovo poslovalnico, ker me je zanimalo, če bi me spravili na kakšen avion do Dubrovnika. So rekli, da po zadnji podrazitvi sploh ni več takšnega nalaza in da je kakšnih trideset odstotkov prijavljenih odpovedalo njihove usluge na tej liniji in da lahko v Dubrovnik skočim kadarkoli želim. Celu zelo veseli da bodo — in verjel sem jim. A kar je zame najbolj bistveno — niti ena od naših turističnih organizacij v Ljubljani ni pripravila kakšnega krajšega izleta v Pariz na proslavo 200-letnice francoske revolucije, ki je — kot veste — iznašla tisto geslo o svobodi, bratstvu in enakosti. Mogoče pa je kje kdo, ki bi želel pridobitve te revolucije videti od blizu, sem pokaral naše turistične agencije, pa so me povsod samo debelo gledali, kot da nisem čisto pri sebi. Očitno je za nas Jugoslovane popolnoma dovolj, če si je obletnico in pridobitve ogledal naš predsednik Drnovšek, ki je pred poletom v Pariz v znamenje zmagovite revolucije v Franciji iz izolacije zaukazal spustiti še zadnjih trideset Albancev.

Sicer pa, ljubljanski tujski turizem napreduje! Pred dnevi sem v Šiški srečal tri zbegane Angleže, ki se jim je na obrazih videlo, da so turisti. »No, kako se počutite pri nas?« sem jih pobaral. »Grozno!« so mi odgovorili. »Izgubili smo se namreč — ta hip bi morali biti na Dunaju.« Še sreča, da kakšen tujec v naše mesto pade po pomoti...

Velenjski mladinci se pripravljajo na kongres

Od 3. do 5. novembra letos bo v Portorožu potekal kongres Zveze socialistične mladine Slovenije. Priprave nanj so se že začele.

Tako so se nanj pričeli pripravljati tudi velenjski mladinci. Predsedstvo Občinske konference ZSMS Velenje je imenovalo komisijo, ki bo obravnavala in pregledala gradivo za mladinski kongres, dala nanj morebitne pri-

pombe in ga nato tudi razložila mladim v osnovnih organizacijah. Ti imajo že sedaj možnost dvigniti gradivo na občinski konferenci, ga pregledati in tudi podati svoje pripombe nanj.

Matjaž Černovšek

naš čas

»NAŠ ČAS«, glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Velenje, izdaja Center za informiranje, propagando in založništvo Velenje, Cesta Františka Foita 10.

»NAŠ ČAS« je bil ustanovljen 1. maja 1965; od 1. januarja 1973 je izhajal kot štirinajstdnevnik »Šaleški rudar«, kot tednik pa izhaja »NAŠ ČAS« od 1. marca 1973.

Uredništvo: Stane Vovk (direktor in glavni urednik), Boris Zakošek (odgovorni urednik), Milena Krstić-Planinc, Bogdan Mugerle, Janez Plesnik, Tatjana Podgoršek, Mira Zakošek (novinarji).

Izhaja ob četrtrkih. Sedež uredništva in uprave: Titovo Velenje, Cesta Františka Foita 10, telefon (063) 853-451, 856-955, 855-450. Brzojavni naslov: Informativni center Velenje.

Cena posameznega izvida je 4.500 dinarjev. Mesečna naročnina 17.000 dinarjev, trimesečna naročnina za individualne naročnike 49.000 dinarjev, trimesečna naročnina za tujino 83.000 dinarjev.

Ziro račun pri SDK, podružnica Titovo Velenje, številka 52800-603-38482.

Grafična priprava, korektura, tisk in odprema: ČGP Večer, tozdr Mariborski tisk Maribor.

Naročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Za »NAŠ ČAS« se po mnenju sekretariata za informiranje izvršnega sveta skupščine SR Slovenije, številka 421-1/72 od 8. februarja 1984 ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Članku v Našem času 29. junija ob rob

Na svidenje turizmu — v tretjem tisočletju

Ob obisku predstavnikov Izvršnega sveta SRS v občini Mozirje so bile spet izrečene kritične besede o turizmu v Zgornji Savinjski dolini. Ali upravičeno?

Pa popotujmo malo v preteklost. Na turistični konferenci v Mozirju leta 1957 so omenili, da je Solčava sprejemala tuje že pred 100 leti. O tem govori stara vpisna knjiga iz leta 1862. (Glej članek Tineta Orla v Planinskem vestniku 9/1957.) V Logarski dolini so bili pred 2. svetovno vojno štirje večji hoteli, ena velika depandansa, dve manjši planinski postojanki, vsega skupaj 240 postelj. Med vojno s strani Nemcev vse požgano, do leta 1957 obnovljen pravzaprav le en sam objekt. Sedaj pa smo po kapacitetah približno tam, kjer smo bili leta 1944. Seveda pa se je v skladu z možnostmi, kot potrebami

časa znatno izboljšala njihova urejenost in funkcionalnost. To dokazuje tudi zadnje zgrajena objekta Cinkarne in Kovinotehne.

Podatki o turizmu v Sloveniji leta 1988 ne dajejo preveč rožnate slike. Tako je bilo tega leta v primerjavi s preteklim okoli 2,6 % manj nočitev in okoli 0,4 % manj gostov. Optimum v zadnjih petih letih je dosežen leta 1986. V občini Mozirje je lani evidentirano 12.416 prihodov gostov (v SRS nad 2,7 milijona) in 34.486 prenočitev (v SRS nad 8,8 milijona.) To ne predstavlja niti pol procenta in pove, da glavni turistični in promenti tokovi vodijo drugam.

Turizem lahko da več, če izboljšamo sedanji izkoristek kapacitet, ali če vanj več vložimo, ali če napreduje kupna moč gospodarstva oziroma prebivalstva.

Slednja zadnja leta žal rapidno pada.

Postavlja se tudi vprašanje, ali je koncept turizma v Zgornji Savinjski dolini in še posebno Logarski dolini dovolj jasn in realen, ljudem razumljiv in zadosti mikaven, ali pa celo protisloven?

Ker bi želel biti obenem neke vrste naravni rezervat miru in lepote, zatočišče za čolnarje, lovce, ribiče, planince, alpiniste, ki se gibajo v nedotaknjeni prirodi, ali pa kar najbolj odprti in komercialno izkoriščen za oddiha, sprostitve in razvedrila željne trume gostov, ki naj prinesejo kupe denarja.

Osebnostno menim, da je dovolj prostora in možnosti za ene in druge. Ob številnih naravnih in kulturnih danostih in prednostih, že zgrajenih objektih in utečenih prireditvah, je predvsem potrebno izboljšati informativno in propagandno službo, boljše izkoristiti številne družbene objekte, razširiti izvenpenzijsko potrošnjo, zaposlovati predvsem domače kadre, investitorje pa pritegniti tudi izven celjske regije. Poskrbeti je tudi za razne drobne izboljšave, ki ne zahtevajo velikih sredstev. Tako danes turist na spodnji postaji nihalke

do 11. ure dopoldne ne more zapraviti niti dinarja, večja skupina pa lahko sede le na tla. Sredi gozdov premorejo kar dve klopi. Nasprotno pa v gostilni Selišnik v Lučah celo pri kavi servirajo prtiček. Drobna pozornost, ki si jo gost zapomni. Sicer pa ima v turizmu po pogovoru vedno prav geslo in ne obratno.

Res proučevalec razvoja turizma v občini Mozirje bi moral poznati tudi iskren odgovor na vprašanje, zakaj doslej v Logarski dolini niso vlagala podjetja z izjemo Elektrokovine Maribor, Izletnika Celje, Cinkarne, Kovinotehne Celje in Komasa? Ali jih je kdo k temu koraku povabil, preprčeval ali menil, da se bodo zanj zainteresirali kar sami? Zakaj so doslej propadli poskusi tesnejših povezav gostincev in trgovcev v občini. Kdo ima glavne »zaslug«, da so zamrle govorice o izgradnji turistične vasi v Mozirju? Kanjnska vas v Bovcu, naselja na Rogli in Kopah pa se razvijajo.

Prometni položaj bi delno izboljšala rekonstruirana cesta Ljubno ob Savinji—Luče, dalje Črna na Koroškem—Podolševa—Solčava oziroma Logarska dolina in cesta Logarska dolina—Pavličovo sedlo, o kateri se govori že najmanj dve desetletji. Ker se bližamo tretjemu tisočletju še drobna pobuda: prometni položaj GSD in še posebej Logarske lahko bistveno spremenijo le predor pod Planjavo, ki bi jo približal Kamniku, letališču Brnik in Ljubljani, od koder lahko pričakujemo daleč največ obiskovalcev. Sedaj precej zaprti dolino je v prihodnje s tehniko in financami bolj povezati s svetom. Drobna pobuda — krepek zaloga — v razmislek tej in prihodnjim generacijam.

Miroslav Žolnir

Promet vse bolj zapletamo

Ugotovitev, da v Titovem Velenju ne znamo prometno načrtovati, ni nova, pravzaprav tudi ne dejstvo, da stvari na tem področju vse bolj zapletamo. Vsaka nova rešitev, ki naj bi odpravila črno prometno točko, skoraj praviloma pomeni novo prometno nevarnost, vnaša nezadovoljstvo med krajanje in voznike. Vse pa tudi kaže, da se

Pod prho

nekateri tudi v teh gospodarskih in ekonomsko težkih časih še vedno lahko igrajo z denarjem. Dogaja se nam celo to, da kar v praksi preizkusimo kakšno prometno rešitev, ko pa ugotovimo, da je slaba, jo odstranimo.

Govorjenje na pamet, pač nikamor ne vodi, zato je prav, da navedem ob tej trditvi kakšen konkreten primer. Zelo tipičen: izvoz iz krajevnih skupnosti Edvarda Kardelja na Saleško cesto. No strošek te preizkušnje najbrž ni bil hudo pretiran, prav majhen pa tudi ne.

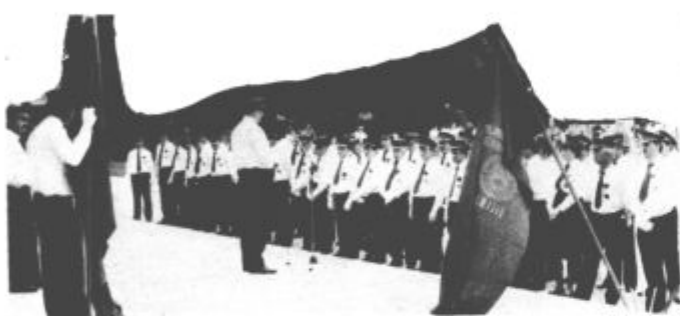
Ampak nekateri bi si zdaj radi privoščili mnogo večjega. Ugotovili so namreč, da prometna rešitev nove soseske Salek ni ustrezna. Z njo so med drugim dosegli, da so se krajani krajevnih skupnosti Šmartno razdelili na

ulične odbore in kot vse kaže, bodo slej ko prej med sabo tako hudo sprti, da bodo le še težka delala v isti krajevni skupnosti. Prometna rešitev, ki je sprejemljiva za en ulični odbor ni za drugega... In kaj so torej predlagali? Celoten promet iz nove soseske naj bi speljali po razširjenih enosmernih cestah (Efenkovi in Bratov Mravljakov). Torej je bila nova cesta, kar spominimo se, koliko razprtij je povzročila, čisto odveč.

Na srečo, so bili na izvršnem svetu ob obravnavi takšnega predloga dovolj prisebni in se z njim niso strinjali. Predlagali so, da se trenutni prometni problemi v Šmartnem rešijo s prestativijo zapore na Efenkovi cesti preko križišča. Efenkovo cesto in Bratov Mravljakov naj bi povezali, ju spremenili v enosmernici, vendar izključno za potrebe tamkajšnjih prebivalcev.

Tudi ob tem predlogu pa se pojavlja dilema (nanjo so že večkrat opozorili stanovalci ulice Bratov Mravljakov), ob povečanju prometa, bodo imeli tisti, ki imajo hiše ob Paki, izredne težave, saj imajo izhode iz garaž z velikim naklonom in naravnost na cesto.

Mira Zakošek

Proslavili stanovski praznik

Člani združenja šoferjev in avtomehaničev občine Velenje so prejšnji četrtek proslavili svoj stanovski praznik, 13. julij — dan šoferjev in avtomehaničev. Slavijo ga od leta 1953 dalje v spomin na ta dan leta 1943, ko so v bitki za Žužemberk sodelovali tudi motorizirane enote. V Titovem Velenju so praznik

proslavili s parado uniformiranih članov ZSAM. Zatem je svojim stanovskim kolegom spregovoril predsednik ZSAM Stane Čas. V kratkem nagovoru je spregovoril o prispevku motoriziranih enot v boju proti sovražniku. Seveda imajo šoferji in avtomehaničarji tudi danes pomembno in odgovorno delo v vsakdanjem življenju, je še dejal. Na kraju je vsem šoferjem

zaželel srečno vožnjo. Na četrtekovem slavlju je spregovoril in člane ZSAM pozdravil tudi podpredsednik OK SZDL Velenje Todor Dmitrovič. Praznovanje je popestril pevski zbor ZSAM, dekleta pa so slavljenec pripela nageljne. B. M.

Socialna varnost občanov letos

Strožja merila, več upravičencev

Tema socialna varnost občanov Saleške doline v prvih letošnjih šestih mesecih za dopustniške dni resda ni najprimernejša. Žal, pa je ob vsakdanjih podražitvah, inflaciji, nenehno prisotna in odmisli ti je ne more še tako drago letovanje.

Socialno varnost si zagotavlja vsak sam z osebnim dohodkom. Iz minulega dela so to pokojnine, nadomestila. Tisti, ki pa ne dosegajo dogovorjene ravni, jim pomaga

pri tem družba s sistemom socialnovarstvenih pomoči, seveda tisti, ki so do slednjih upravičeni.

V letošnjih šestih mesecih se je število prejemnikov nadomestil za čas bolezni in porodniškega dopusta zmanjšalo v primerjavi z letom prej. Mnogo manj je razveseljiv podatek, da od 5697 upoko-jencev jih prejema varstveni dodatek 922. Letos so se pokojnine povečale že trikrat in tako znaša najvišja pokojnina 5 milijonov 840 tisoč dinarjev, povprečna starostna okrog milijon 800 tisoč, družinska pa je za 300 tisoč dinarjev manjša.

Eden od kazalcev, ki pričajo o tem, kakšna je socialna varnost občanov, so družbenodenarne pomoči. Spremembe samoupravnega spoznaja o slednjih, stopile so v veljavo 1. maja letos, so prinesle poleg strožjih meril za pridobitev pravice tudi večjo vlogo Centrom za socialno delo. Kot poudarjajo pri skupnosti socialnega skrbstva, bodo te v občini letos usklajevale tekoče, kar lani zaradi denarnih težav niso, in tako kolikortoliko ohranjali njihovo realno vrednost. Med pomočmi pa že nekaj let močno prednjačijo družbeno denarne pomoči otrokom. To je prejemale kar 1356 družin oziroma 3099 otrok.

Delno nadomestitev stanarine je lani uveljavilo 463 občanov, maja letos že 481. Poleg stanarin prihajajo vse bolj v ospredje tudi težave občanov pri plačevanju položnic za elektriko, ogrevanje in druge komunalne storitve. Število tistih, ki prejemajo stalno družbeno denarno pomoč, se v letošnji prvi polovici leta ni bistveno povečalo. Prav nasprotno pa so kazalci pri prejemnikih začasnih pomoči. Družbenodenarna pomoč edini vir, na katero se naravnava ostale pomoči, znaša od 1. julija milijon 110 tisoč dinarjev.

Tudi na področju zaposlo-

vanja razmere niso nič kaj spodbudne. Prejemnikov štipendij je bilo v letošnjih šestih mesecih kar za 19 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju, vse težje so rešljiva vprašanja z zaposlitvijo. Združeno delo naše občine zapira vrata novim delavcem, tudi mlajšim in izobraženim kadrom, ob pomankanju delovnih mest narasča število brezposelnih, pojavljajo se ekonomski in tehnološki viški. Mladi težko opravijo pripravništvo, da posebej ne omenjamo, kako doživljajo vsakršni dvig cen težje zaposljivi in invalidne osebe. Število podeljenih socialno varstvenih pomoči, ki jih daje skupnost za zaposlovanje, je bilo že v letošnjih petih mesecih takšno kot v celem lanskem letu. Več kot nujno je zato treba v občini poskrbeti za invalidne osebe in tiste mlade, ki so brez zaposlitve in nimajo nobenega vira dohodka za preživljanje. Če tega ne, jim je treba zagotavljati vsaj ustrezno socialno varnost.

Čeprav slednja v naši občini ni slabša kot v ostalih slovenskih občinah, si ne smemo zapirati oči pred dejstvi, da kakovost življenja strmo pada, in da je vsak dan siromašnejše. Na globalno vprašanje, kaj in kako na področju socialne politike v prihodnje, je odgovor znan: zagotavljanje takšne proizvodnje, ki bo omogočila reprodukcijo delovne sile oziroma bo osebni dohodek delavcu zagotavljal socialno varnost. To je med drugim tudi ena od usmeritev, zapisana v programu Q. Poleg težnje po ohranjanju realne vrednosti družbenodenarnih pomoči, bomo v občini gotovo morali tem odmeriti v skupni porabi večji delež. Ob produktivnem zaposlovanju mladih izobraženih delavcev in zagotavljanju sredstev za tiste, ki se bodo občasno pojavili na trgu delovne sile, pa nas čaka kar nekaj dela tudi na tem področju.

Sicer pa razmišljanja o tem, da bi morali v celoti spremeniti zakonodajo sisteme socialne varnosti, niso od včeraj. Skrajni čas je že, da to področje ureja en sistemski zakon, zagotavlja naj bi jo ena interesna skupnost, raven socialne varnosti družine ali posameznika pa prav tako le ena oblika pomoči.

Občinska konferenca SZDL

Podpisovanje Temeljne listine Slovenije

Da bi omogočili podpis Temeljne listine Slovenije 1989 vsem občanom, ponovno objavljamo besedilo listine, ki ga podpisane lahko pošljete na OK SZDL Velenje, Prešernova 1, ali pa ga prinesete kar osebno. Podpisova-

nje sicer še vedno poteka v organizaciji organov in organizacij KS in po ozidih in na sedežu OK SZDL Velenje vsak dan od 7. do 13. ure.

Temeljna listina Slovenije 1989

Slovenci, Italijani, Madžari in drugi državljani Socialistične republike Slovenije, podpisniki te listine, izjavljamo in sporočamo, da:

- Hočemo živeti v demokratični državi suverena slovenskega naroda in vseh državljanov Slovenije, utemeljeni na človekovih pravicah in državljanskih svoboščinah. V njej si zagotovimo: vladavino dela, prava in samostojnost civilne družbe; svobodno združevanje in politični pluralizem; demokratske volitve; enakopravnost vseh manjšin; svobodo vseh oblik z naravnimi omejitvami uravnovešene gospodarskega razvoja; povezanost z Evropo in s svetom.
- Živeli bomo samo v taki Jugoslaviji, v kateri bo zagotovljena suverenost ter trajna in neodtujljiva pravica do samoodločbe narodov, enakopravnost vseh narodnosti in manjšin, ki bo spoštovala in varovala različenost vseh, kjer bomo živilenjsko pomembne skupne zadeve urejali po načelu soglasja, in samo v takem samoupravnem socializmu, kjer bodo zahteve te listine v celoti upošteevane.
- Nočemo živeti v takšni državni skupnosti, kjer ni zagotovljeno spoštovanje ustave in zakonov in s tem človekovih in narodnostnih pravic, kjer bi bili podvrženi političnemu monopolu ali nacionalni nadvladi, gospodarskemu izkoriš-

čanju ali drugim vsiljenim oblikam političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

S svojimi podpisi se predlagatelji in podpisniki te listine zavezujemo, da bomo vztrajali pri njenih načelih. Obvezujemo vse v Socialistični republiki Sloveniji, ki jim je podeljena legalna moč, da pri ustavnih reformah ter pri vsem političnem delovanju v Sloveniji in v SFR Jugoslaviji uveljavijo to skupno ljudsko voljo.

RK SZDL SLOVENIJE

Podpišete pa lahko tudi Majniško deklaracijo in jo pošljete enemu izmed uradnih podpisnikov:

Majniška deklaracija

Nesporazumi, provokacije in tudi odkrite sovražnosti, ki jih danes doživljajo Slovenci v Jugoslaviji, nas prepričujejo o prelomnosti sedanjega zgodovinskega trenutka in nas obvezujejo, da v jasni obliki izrečemo svojo voljo, iz katere sledijo v prihodnosti Podpisniki te listine izjavljamo in sporočamo

- da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda;
 - kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavah z južnoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope;
 - glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država utemeljena le na:
 - spoštovanju človekovih pravic in svoboščin,
 - demokraciji, ki vključuje politični pluralizem,
 - družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gnetno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi možnostmi državljanov Slovenije.
- Društvo slovenskih pisateljev, Društvo slovenskih skladateljev, SDZ, SDZS, SKSG, SKZ, UK ZSMS Ljubljana, Zveza slovenske kmečke mladine.

Ime in priimek:

Bivališče:

Številka osebne izkaznice:

Podpis:

Ime in priimek:

Bivališče:

Številka osebne izkaznice:

Podpis:

Dopust, naš vsakdanji

Kako preživeti dopust v današnjem času, je vprašanje, ki ga v delovnih organizacijah Gorenja v Titovem Velenju rešujejo na različne možne načine.

Lastne počitniške zmogljivosti so počitniške prikolice, ki so jih postavili v avtoampu Straško v Novalji na otoku Pagu. Imajo apartmaje na Treh kraljih na Pohorju. Nadalje so delavci Gorenja lahko izbirali med sobami počitniškega doma Gorenja Fecro v Malem Lošnju in Gorenja Tiki v Bašaniji pri Savudriji in Kranjski gori. Na voljo so bile tudi prikolice občinskega sindikalnega sveta. Seveda pa so možnosti izbire največje pri najetu počitniških zmogljivosti turističnih organizacij Kompas, Slovenijaturist, Montenegroexpress.

Omeniti velja še najetje zasebnih sob v Biogradu s posredovanjem Merxa iz Radelj in letovanje celjskega Popotnika v Makarski. Po dosedanjih podatkih bo letos organizirano preko oddelka za delavski turizem v Gorenju letovalo okrog 600 družin delavcev Gorenja. To pa je znatno več od pričakovanih.

Nanča Čerupšek, Gorenje Raziskave in razvoj: »Oba z možem sva zaposlena v Gorenju in sama sva poiskala ugodno ponudbo za letovanje v hotelu Mutila v Medulinu pri Pulju. Tu sva s 17-mesečnim sinom preživela teden dni in reči moram, da tudi z otrokom v hotelu nisva imela težav. Ugodno je bilo predvsem odplačilo na obroke, kar je resnična prednost, ki jo imamo delavci Gorenja.«

Marta Zerjav, tozdr Zamrzovalna in hladilna tehnika Gorenje Gospodinjski aparati: »Delam v montažnem oddelku v obratu Hladilniki in letos bomo z družino še drugič letovali v zasebni sobi v Biogradu. Smo štirje in letovanje bomo odplačali v 6 obrokih po 800.000 dinarjev. Izkoristili bomo tudi možnost organiziranega prevoza na letovanje in zadovoljna sem, da na tak način letujem ob morju.«

Rozika Brložnik, tozdr Vzdrževanje Gorenje Gospodinjski aparati: »Po 21 letih dela v Gorenju bom letos prvič šla na letovanje ob morje. Čeprav sama skrbim za tri otroke in moram seveda gledati na vsak dinar, pa sem se prijavila za letovanje v pekarih Gorenja na Pagu. Kljub vsemu je cena ugodna, potovala pa bom z lastnim prevozom. Na pot gremo skupaj s sodelavci po kolektivnem dopustu in moram priznati, da sem kar vzemirjena od pričakovanja prvega dopusta ob morju po toliko letih.«

Aleksander Čanč, Gorenje Servis: »V Gorenju Servis nimamo kolektivnega dopusta in zato sem že bil na letovanju v začetku sezone. Bili smo v

Červarju, kjer ima žena organizacija garsonjero. Sami smo kuhali in med dopustom je to opravi v celoti moja domena. Rad kuham. Imamo pa tudi gumijasti čoln in tako si lahko poiščemo kak mirnejši, pa tudi čistejši del obale.«

Ivan Rednak, Gorenje Notranja oprema: »Ker delam v Vzdrževanju tozdr Pomoči, bom skušal na letovanje po kolektivnem dopustu. Kam, še ne vem. Poiskati bi želel ugodnejšo ponudbo v hotelu, kajti sotor in bivanje v campingu za 4-člansko družino velja že celo premoženje.«

H. J.

VIZ Velenje in Center srednjih šol

Za obnovo in naložbe ni denarja

Že skorajda mesec dni bo minilo od takrat, ko so se za našimi bistrimi glavami zaprla šolska vrata. Vrvež iz šolskih klopi je napolnil ulice, bazene, prostore pred stanovanjskimi bloki, otroška igrišča. No, v prostranih šolskih hodnikih in učilnicah pa sedaj »kalijo« mir čistilke, pleskarji, vzdrževalci, ...

Za učence so na osnovnih šolah velenjske občine v počitniških dneh pripravili malo aktivnosti, saj naj bi za pestrost v tem času poskrbeli klubi, društva, občinska zveza društev prijateljev mladine, zveza telesnokulturnih organizacij naše občine in še kdo. Pedagoški delavci naj bi v teh dejavnostih sodelovali kot mentorji. Tako so se med drugim vsi, ki so to želeli, vključili med tabornike v Ribnem, se pridružili udeležencem planinskega tabora v Logarski dolini, likovniki li-

kovni koloniji in tečajju angleškega jezika za učence 5. in 6. razreda na osnovni šoli Mihe Pintarja Toleda v Titovem Velenju. Slednji dve dejavnosti je pripravila Delavska univerza. Na nekaterih šolah pa nadaljujejo delo le računalniški krožki.

Skrb za prijetne počitnice na velenjskem vzgojno-izobraževalnem zavodu kar nekako potiskajo ob stran druge skrbi — kje in kako pridobiti denar za najnovejša vzdrževalna in obnovitvena

dela sploh na nekoliko starejših šolskih zgradbah, kaj šele za kakšne naložbe. Kot pravijo na Vizu, jim zaradi interventne zakonodaje in zapletov okrog povišanja prispevne stopnje grozi ob polletju izguba. To pa pomeni, da denarja za kakršnakoli vlaganja ni. Temeljite obnove bi bila med šolami najbolj potrebna podružnična šola v Belih vodah, kjer bodo kar težko učencem in učiteljem zagotovili v prihodnjem šolskem letu kolikortoliko normalne delovne pogoje. Da se ne bodo tokrat uvrstili med dobre gospodarje, pravijo, niso sami krivi.

Učenci, ki bodo 1. septembra sedli nazaj v šolske klopi, bodo ob vstopu v šolo videli

vojem do tehnoloških presežkov delavcev, te pa nimajo denarja za ustanavljanje novih proizvodnih programov, še kako pomembno.

Podjetja bi prispevala v sklad ustanovne deleže in imela potem v skupščini (upravnem organu sklada) svojega delegata. Sredstva sklada bi investitorji lahko pridobili za gradbene objekte in opremo, zanje pa bi seveda obročali revalorizacijo, tako da bi se realna vrednost ohranjala (podobno kot se revalorizira poslovni sklad, ki ga imajo podjetja v banki).

Ustanovitev takšnega sklada vsekakor pomeni korak naprej v razvoju podjetništva, zato upamo, da bo kmalu oblikovan. (mz)

Sklad za ustanavljanje novih podjetij Pomoč podjetnikom

Podjetništvo je na pohodu. Žal pa ravno tisti, ki imajo največ idej in znanja, nimajo denarja, da bi začeli. Prav zato predlagata izvršna sveta skupščin občin Velenje in Mozirje oblikovanje sklada za ustanovitev novih podjetij. S pomočjo sredstev, ki bi jih zbrali v njem naj bi pospešili ustanavljanje novih podjetij, katerih investicijski programi bi temeljili na mešanem kapitalu, izvojni naravnosti, odpiranju novih delovnih mest.

Nova zakona o podjetjih in tujih vlaganjih namreč omogočata oblikovanje mešanih in zasebnih podjetij ter dajeta večje možnosti manjšim organizacijam, kjer je mogoče uspešneje izkoristiti znanje in inovativnost. Nosilci takšnega podjetniškega razmišljanja

in novih idej so najpogostejše mladi strokovnjaki brez finančnih sredstev. S temi sredstvi bi jim lahko omogočili oblikovanje nove firme, začetek poslovanja. To je v teh časih, ko prihaja v organizacijah združenega dela s tehnološkim in ekonomskim raz-

Gorenje Servis:

Več kot 1.500 zaposlenih v Gorenju Servis, največji tovrstni delovni organizaciji v Jugoslaviji, tudi v letošnjem letu uspešno uresničuje zahtevne planske naloge, pri čemer niso izjema niti tiste na področju naložb. Resda se zadnji čas zaradi vse večje kakovosti Gorenjevih izdelkov zmanjšuje število servisnih posegov v garancijskem roku. Zato pa v Gorenju Servis širijo druge dejavnosti, pri čemer velja še posebej omeniti montažo in vzdrževanje telekomunikacijskih sistemov, montažo izdelkov notranje opreme in proizvodno sistemov za izkoriščanje nekonvencionalnih virov energije (toplotnih črpalk).

Uspešno poteka industrijska obnova nekaterih najpomembnejših sestavnih delov starejših Gorenjevih izdelkov. Precej za letos določenih nalog so uresničili tudi na področju logistike, posebej še kar zadeva transport in materialno poslovanje. Opozoriti velja še, da se Gorenje Servis vse bolj vključuje v mednarodno blagovno menjavo; za letos je predvidena prodaja rezervnih delov za Gorenjeve izdelke v skupni vrednosti 2,5 milijona dolarjev.

Delovna organizacija Gorenje Servis skrbi za servisiranje v garancijskem in pogarsnijskem roku za izdelke iz 22 različnih proizvodnih programov Gorenja. Sirom po Jugoslaviji ima kar 76 servisnih enot, v katerih dela blizu 1.100 delavcev. Z urejanjem sistema radijskih zvez med servisnimi centri in servisierji ter uvajanjem računalniške mreže, kar zagotavlja tudi hitro oskrbo

posameznih servisnih enot z manjkajočimi rezervnimi deli iz centralnega skladišča v Titovem Velenju, so že običajno skrajšali čas čakanja strank na obisk servisierja, istočasno pa izboljšali učinkovitost dela servisierjev. Vse bolj racionalno delo, pa seveda hitro in kakovostno opravljena servisna usluga, pa vpliva tudi na osebne dohodke delavcev Gorenja Servisa. Pa tudi servisierji sami si prizadevajo, da bi bili kupci Gorenjevih izdelkov kar najbolj zadovoljni z uslugami Gorenja Servisa, saj dobro vedo, da je tudi od zadovoljstva strank odvisen osebni dohodek servisierjev.

Uvodoma smo že zapisali, da se Gorenje Servis vse bolj uveljavlja z montažo in vzdrževanjem telekomunikacijskih sistemov. Znano je, da so kabelsko razdelilni sistem, ki ga imamo na območju Titovega Velenja, načrtovali in opravili vsa potrebna montažna dela strokovnjaki Go-

Vodilo: zadovoljstvo naročnikov servisnih storitev

renja Servisa. Kabelsko razdelilne sisteme so urejali oziroma jih še urejajo tudi v več drugih mestih, v zadnjem času v Celju, Slovenj Gradcu in Mozirju. V Celju, na primer, so na Golovcu že uredili glavno postajo, zdaj pa so začeli montirati priključke po posameznih krajevnih skupnostih. Vseh priključkov bo v Celju več kot 20.000. Gorenje Servis pa je pripravljen kabelsko razdelilni sistem v Titovem Velenju prevzeti tudi v vzdrževanje, in sicer na osnovi pobud iz posameznih krajevnih skupnosti. Pripravi pa bo tudi vse potrebno za ureditev internega informacijskega sistema za občino Velenje.

Pomembna dejavnost Gorenja Servisa je tudi industrijska obnova rezervnih delov, ki ima že večletno tradicijo. Posebej pomembna je v zadnjem času obnova rezervnih delov posebej na področju elektronike, zlasti ekranov, šasij in platin. Tako prispevajo, da lahko lastniki starejših televizij sprejemnikov še naprej z njimi spremljajo televizijski spored.

Nasploh pa si tudi v tej Gorenjevi delovni organizaciji zadnji čas prizadevajo, da bi kar najhitreje uveljavljali nove, najsodobnejše tehnologije servisiranja,

bore malo novega. Radi bi se sicer pohvalili s pričetkom izgradnje telovadnice k sedmi osnovni šoli, zamenjanimi okni in drugim stavbnim pohištvom na posameznih šolah, ... Toda, namesto vsega tega bodo opazili le prepletkane stene, popravljene mize, klopi, stole.

Na Centru srednjih šol v Titovem Velenju se ne godi prav nič drugače. Večina učiteljev centra je na zasluženem dopustu, v zbornici in še nekaterih drugih prostorih pa se nekateri mnogo trudijo s pripravo analize o učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega dela v preteklem šolskem letu. Pred njimi pa je še izdelava delovnega načrta za leto 1989/90. Dokaj zahtevno delo je tudi izdelava urnika za okrog 70 oddelkov, za izvajanje pouka v treh stebah — v dopoldanski in popoldanski izmenici. Ob veliki obremenitvi učiteljev je treba omeniti še kadrovske težave za nekatere strokovne predmete.

Poleg sestave urnika in reševanja težav za nemoteno izvajanje pouka v prihodnjem šolskem letu na Centru srednjih šol v Titovem Velenju v teh počitniških dneh prav tako opravljajo še najnujnejša vzdrževalna dela. Kaj pa počnejo dijaki? Večina se je vključila v počitniško delo, ki ga zanje organizirajo štipenditorji, nekateri se bodo pridružili udeležencem raziskovalnega tabora v drugi polovici meseca avgusta v Zavodnjah, nekaj aktivnosti pa so pripravili še taborniki.

Delavci in učenci Centra srednjih šol Titovo Velenje so med drugim v delovni program zapisali še dve naložbi — izgradnjo laboratorijskih učilnic za izvajanje praktičnega pouka v strojni in elektrotehniški usmeritvi in nadzidavo družboslovne šole. Dokumentacijo naj bi pripravili še letos, denar zanju pa naj bi prispevalo združeno delo naše občine ter izobraževalna skupnost, nekaj pa bo podoprlo tudi lastni sredstva. (tap)

Višina plače — stroga poslovna tajna

O tem ali naj bodo plače javne ali tajne, pri nas veliko govorijo. Mnogi so namreč že zdavnaj spoznali, da javno razodene plače delavcev nikakor ne koristijo, prej nasprotno, namreč so neodoljivo med zaposlene, ki so ob številnih pač prisiljeni, da radi poslušajo, kakaj toliko razlik, saj imajo vsi enake delovne pogoje. Tega, kako slabo poslušanje napravlja, nam strokovnjaki, pač ne vedo, saj pa jim tudi ni, če ti počasi odidejo za boljše zaslužke v tujino.

Seveda pa prevladuje težnja po javnosti očitnih dohodkov in v manjši meri organizaciji združenega dela jih tudi izobčajo. Lahko pa samo ugotovimo (pravzaprav niti ni treba), kako »ohrani« do tistih tistih najvišjih.

V tujini je s plačami precej drugače. Ker se pač o njih radi pogovarjamo, je eden izmed Gorenjevih strokovnjakov pred nedavnim vrnil svojega poslovnega partnerja, koliko zasluži. Ta mu je videnko pokazal, da je »vredna« takšne poslovne skrivnosti v njihovi firmi, vzrok za odstop. Verjetno je vedel kaj? (mz)

Gorenje Fecro:

Proizvodne zmogljivosti »prodane« do konca leta

Težav, v katerih se je pred časom znašel Gorenje Fecro, Tovarna nerjavne opreme za živilstvo in kmetijstvo Slovenj Gradec, je iz meseca v mesec manj. Zadnja opravljena naloga je nova organiziranost tovarne. »Nova organiziranost, za katero smo se odločili, naj bi veljala tudi naprej,« poudarja magister Alfred Božič, predsednik ZKPO. »Obstoječe programe smo razdelili v tri skupine — mlekarstvo hladilniški program, program opreme za živilsko industrijo in kovaški program. Nosilni program Gorenja Fecro ostaja tudi za naprej program opreme za živilsko industrijo, saj naj bi zagotavljal okrog 50 % vse realizacije, druga dva programa pa sta udeležena z okrog 25 %.«

Pomembno pa je, da so vsi trije programi izvožno naravnani; kar 80 odstotkov celotne proizvodnje mlekarstvo hladilniškega programa in programa za živilsko industrijo želijo prodati na tujem, pa tudi 30% izvoz proizvodnje kovaškega programa ni nepomemben. Omenjeni trije programi bodo zaposlovali približno dve tretjini zaposlenih (zdaj jih je vseh 380). Hkrati z uveljavljanjem nove organiziranosti proizvodnje so zaokrožili tudi razvojno tehnološko skupino delavcev (konstrukcija, tehnologija, kontrola, vzdrževanje in protitipna delavnica) in tako imenovano upravno prodajno režijo.

Nadvis pomembna je ob vsem navedenem tudi ugotovitev, da so vse zmogljivosti Gorenja Fecro zasedene do konca letošnjega leta. V zadnjem času so na-

mrež uspeli pridobiti več novih kupcev oziroma si znova pridobiti zaupanje tudi nekaterih »starih« kupcev. Za zdaj delajo v glavnem le v eni izmenici, v kolikor pa bodo zbrali še nova, dodatna naročila, pa bo treba vpletati delo tudi v drugi izmeni.

Proizvodnja in prodaja v tej slovenjgradski gorenjevi tovarni sta usmerjeni zlasti na tuje trge. Letos, denimo, želijo izvoziti okrog 40 % vse proizvodnje, že za leto 1990 pa načrtujejo da bodo prodali na tuje kar 60 % celotne proizvodnje. Zato, razumljivo, namenjajo vso pozornost organizaciji dela in kar najracionalnejši izbiri delovnega časa, saj, kot poudarjajo, nedelo ni mogoče prodajati, zlasti pa ne na tujem.

Zdajšnje vodstvo Gorenja Fecro ugotavlja, da je mogoče sani-

rati tovarno, se pravi postaviti jo na zdrave temelje, z obstoječimi programi. Tako bo dana osnova tudi za kar najmanj moten nadaljnji razvoj. Omeniti kaže, da manjka trenutno delovni organizaciji le še pet strokovnjakov, da bi zadostili vsem potrebam po vodstvenih in vodilnih delavcih.

In ko že pišemo o razvoju velja omeniti, da bo jeseni stekla proizvodnja novega izdelka, in sicer nožev za profesionalno rabo in za široko potrošnjo. Kar 80 odstotkov te nove proizvodnje bodo namenili za prodajo na tuje trge. Zdaj iščejo še druge nove programe, potrebna bi bila vsaj še eden oziroma dva, da bi z njima povečali dohodkovno uspešnost Gorenja Fecro, seveda ob istočasni večji dohodkovni uspešnosti obstoječih programov. Te načrte pa naj bi dokončno celovito opredelili, tudi kadrovske, in jih začeli uresničevati v prihodnjem letu. Zapisati pa je treba še, da zadovoljivo poteka poskusna proizvodnja nerjavih cevi, prve količine nerjavih cevi pa so odprtemi tudi že naročnikom. Jasno pa je, poudarjajo v Gorenju Fecro, da bodo potrebna še dodatna vlaganja v program nerjavih cevi.

V želji, da bi zagotovili dobavo izdelkov v dogovorjenih rokih so v Gorenju Fecro, med drugim, določili tudi letne proizvodne zmogljivosti. Te so za najpomembnejše izdelke naslednje: 2500 bazenov za hlajenje mleka (prostornine 300 litrov), 800 molznih strojev, 10.000 vozičkov za mesno predelovalno industrijo, 120.000 kos, 2000 vilic za viličarje, 6000 krogel za drobljenje, 100.000 vlečnih drogov za osebne avtomobile, 200.000 nožev itd. Obseg proizvodnje različnih izdelkov (opreme) za živilsko industrijo pa je zaradi velike raznolikosti programa in različnosti potreb kupcev težko podrobneje opredeliti.

V Gorenju Fecro so, kot smo poročali tudi v Našem času, pred meseci sprejeli podroben program ukrepov za zagotovitev kar najbolj učinkovitega poslovanja. Vsak mesec sproti ugotavljajo, kako so bili uspešni pri uresničevanju dogovorjenih nalog. Z dnevnimi ocenami kažejo, da so zahvaljujoč tudi optimiranju zaloga, zmanjšali zaloge tako odvečnega reprodukcijskega materiala kot zaloge gotovih izdelkov (odprodali so tudi večino kos, ki so bile že dalj časa v tovarni). Z boljšo

organizacijo dela, čeprav kot poudarjajo, vse tovrstne rezerve še niso izkoriščene, so uspeli povečati produktivnost (v tem letu jo želijo povečati kar za 25 %), boljše pa je izbraba delovnega časa (tudi tu so še neizkoriščene notranje rezerve). Za skoraj štirikrat so uspeli zmanjšati kratkoročne zadolžitve; zdaj ne dosega niti enomesečne proizvodnje. Še nadalje bo treba zmanjšati bolniške izostanke; le-ti so še zmeraj previsoki.

Uresničevanje nalog iz programa za večjo dohodkovno uspešnost Gorenja Fecro se odraža tudi na osebnih dohodkih zaposlenih. Tako so se precej prej, kot so načrtovali, že približali povprečnemu osebnemu dohodku na zaposlenega v delovnih organizacijah Gorenja v Titovem Velenju.

Ena od pomembnih nalog, ki je pred vodstvom in delavci Gorenja Fecro pa je zmanjšanje režije, posebej tudi proizvodne režije. Presežke režijskih delavcev bodo ponudili zaposlitev v proizvodnji v tovarni, seveda primerno izobrazbi, ki jo imajo. (p)

Neodgovornost šoferja in podjetja!

Okrog devete ure dopoldne 27. junija, se je ustavil na avtobusni postaji v Gorenju tovornjak, visoko naložen z rumenimi papirnatiimi vrečami. Šofer je izstopil in začel popravljati vreče na tovornjaku. Malo prej se je pripeljal moj mož iz Šmartne ob Paki in ko je zagledal tovornjak, je takoj povedal, da je s tega tovornjaka zdrselo več vreč na cesto iz katerih se je vsulo polno belega prahu po cesti in v občestni jarek.

Takoj sem šla proti avtomobilu, da bi pogledala na velike napise, ki jih nosi vsaka vreča in da bi ugotovila, kaj se nahaja v njih. Vendar je tovornjak odpeljal in ujela sem samo še registrsko številko tovornjaka LJ 514468.

Ostalo je tudi majhen kupček prahu na avtobusni postaji. Ker me je zanimalo, kaj je v vrečah, sem šla takoj na kraj, kjer se je tovar razsulo. Tam so že bili domačini, ki so nalagali iz raztrganih vreč ta prah, dva v samokolnico in trije na trektor, in to z lopatami; okrog njih pa se je kadilo, kot bi bila megla. Sestavila sem eno od raztrganih vreč in prebrala napise v nemščini, ker je to bil uvoz, od proizvajalca Sika-Plastiment Ges.m.b.H. Fabrik chemische baustoffe 6700 Bludenz-Bingos z mnogimi podružnicami po Avstriji. Snov se uporablja kot dodatek k betonu ali malti za hitro strjevanje in nepropustnost vlage. Je zelo močna in se je dodaja od 3 do 7 % na količino cementa. Na vreči je bil naslednji opis škodljivosti in varnostna navodila:

Vsebina: Natriumaluminat — ŠKODLJIVOST: št. 80, UN — št. 2812, ADR-razred 8, ADR — št. 42 b.

VARNOSTNA NAVODILA:

1. Pri uporabi zavarovati oči z zaščitnimi očali
2. Dotik s kožo nedovoljen (potrebne posebne gumijaste rokavice)
3. Prah se ne sme vdihavati (potrebna zaščitna maska)
4. Zelo nevarno za otroke!!!

Po stiku z očmi in kožo takoj izprati z mnogo vode in obvestiti zdravnika. Vsa stvar je zelo jedka.

Šofer, ki je našim domačinom povedal, kako zelo koristna je ta snov in naj si jo naložijo in odpeljejo, je moral biti seznanjen z vsebino vreč. Oni, v dobri veri, da je to dobro in koristno, so nevedno nalagali in se prašili. Debeli plast prahu je bila tudi na cesti. Dvignila se je ob vsakem avtomobilu, ki je peljal čez njo. Jaz sem sicer domačine posvarila, kako je to delo nevarno brez zaščitne opreme, vendar mi očitno niso verjeli. Zato sem vzela za vzorec pretrgano vrečo in takoj obvestila milico v Velenju. Ti so

tudi takoj ukrepali, prišli in poklicali cestno podjetje Celje — podr. Velenje, da so posesali cesto in ob cesti kar je še ostalo. Kljub temu je bila trava že naslednji dan popolnoma rumena in požgana od te jedke snovi. Kako so se počutili tisti, ki so jo nalagali in bili popolnoma beli od prahu ne vem, vseeno pa sem poklicala tudi ambulanto, če bi le kdo prišel zaradi kake neprijetnosti. S to snovjo se lahko dela samo strojno, kar piše tudi na vrečah.

To sem opisala zato, ker lahko prav vsak občan, če se vsaj malo zaveda ekoloških nevarnosti, pomaga na ta način, kot sem storila jaz. Sedaj pa k odgovornosti! Šofer je imel tovar preveč visoko naložen. Ob razsutju je domačinom dejal, naj za njim počistijo, sam pa odpeljal. Ni poklical milice, in ni pomagal, da se očisti cesta in odvrne nevarnost od lahkomiselnega nalaganja z lopatami. Zato mislim, da mora šaleško ekološko društvo ukrepati proti šoferju in proti RUDARSKO GRADBENI DEJAVNOSTI TRBOVLJE — obrat Šoštanj, ki je ta prevoz naročila. Hvala tudi milici, ki sta očiščenje ceste takoj uredila.

Za SED
Marinka Obn

Druga stran golobje zgodbe

Tovariš Lojze Ojsteršek je v zadnji številki Našega časa napisal prispevek, ki, da bo resnični in pravici zadoščeno, potrebuje nekaj pojasnil, predvsem pa korektur.

Kolegij Centra srednjih šol v Tiitovem Velenju je že pozimi, ko se zdaleč niso bile v vsej razsežnosti znane posledice golobje prisotnosti, sklenil, da je potrebno odpovedati gostoljubje tej ptičji družini na podstrešju srednje rudarske in srednje strojne šole. Izključno zaradi higienskih in zdravstvenih razlogov. Na stotine golobov tam domuje, se razporejajo in premineva. Zdaj vemo, da se je tekom let nabralo za več kamionov iztrebkov in ostanke na tisoče poginulih ptic v 60 cm visokem in nedostopnem podstrešju.

Arhitekt je za prezračevanje prostora projektiral, žal brez mrež, 350 linic, skozi katere prihajajo golobi v razkošno domovanje. Te odprtine bi naj tehnični delavci na centru priprli, še pred pomladjo, z lesenimi vložki. Izdelava vložkov se je zavlekla v čas gnezdenja golobjih dru-

žin. Tehnični delavci so ocenili, da lahko kljub temu opravijo večino zahtevnega dela v tem času. Golobom so pustili odprtih 28 linic na jugozahodnem delu stavbe, da bi lahko prihajali do mladicev. Toda živali niso našle nove poti, zato je nastal med njimi hud preplah, na katerega so opozorili občani. Po hitrem postopku so prisotni s

Odmevi

Centra srednjih šol ponovno odprli številne prehode in pomirili ptice.

Tov. Ojsteršek je v drugem delu svojega članka izrekel, čisto brez osnove, krivične besede o srčni kulturi profesorjev, ki o tem dogodku prav nič ne vedo in ne krivi, ne dolžni z učenci vred uživajo zaslužene počitnice.

Znesel se je nad njihovo moralno, žugal, da ne bodo mogli več izobraževati, še posebej pa se je izkazal, kakor sam navaja, s plesom, ropotanjem in naganjanjem strahu v ko-

sti vodji tehničnih delavcev na Centru (beri fizičnim napadom). Ob sicer plemenitem prizadevanju se mu je zgodilo, kdove kaj, da je na kraju dogajanja povsem izgubil razsodnost duha, kar se nedvomno pozna tudi v njegovem prispevku.

Čemu tak revolverski stil? Golobjo stisko smo vendar pričeli pri priči razumno reševati in celo zanemarili svojo varnost dvajset metrov nad zemljo. V Sloveniji, Moji deželi. Brez milice. In ne glede na to, kot razmišlja, ali smo že ali še ne pravna država.

Pri vsem burnem dogajanju pa ostaja problem golobje prisotnosti odprt. Še bolj vprašljive so gore njihovih ostankov, za katere ni jasno, kako jih bomo odstranili. Ali nam morda celo grozi, da v jeseni ne bo mogoče pričeti v tej stavbi s poukom? Razkritje na podstrešju Srednje rudarske in Srednje strojne šole je resnično pretresljivo in skrb vzbujajoče.

Bojan Glavač

Ekološka podoba Škal

Stare in nove zmote

Med Konovim in Gaberkami se razprostira 3 km dolga in 1 km široka ekološka pustinja. Na vzhodu Škal je odlagališče komunalnih odpadkov, sledijo ugreznine Škalskega griča, mrtvo Plevelovo jezero, odlagališče pepela TEŠ, ugreznine posekanega Ležna in odlagališče posebnih odpadkov v njem. Na ugrezninah je še nešteto divjih odlagališč.

Koga prijeti za odgovornost v sistemu, ki je prenatrpan z medseboj odvisnimi uradi, na katere nimamo vpliva? Tovariš Žlebnik iz Zavoda si je odgovoril kar sam.

Ekologe čudi neprizadetost predstavnika krajevne uprave v Škalah. Izgubijo se konfliktnemu naboju, ki ga ima grozljiva ekološka podoba kraja. Vseeno niso vse nitke na vrhvac občinskih organov. Dve generaciji škalskih aktivistov sta si 40 let prizadevali preden je bilo obnovljeno središče kraja. Sedem cestnih obvozov smo imeli, preden smo dobili stalno cestno povezavo. Novi obvoz smo po pravilu u dobili šele takrat, ko smo po starini cesti že gazili vodo. Nikoli ne bomo razvozlali, komu na čast je bilo potrebno trpinčenje škalskih delavcev, ki smo vsak dan morali najti pot v službo. Z oblaščali, ki je delovala po mafijskih vzorih, dosežki škalskih predstavnikov niso zanemarljivi.

Zdaj bodo na vrsti dejavnosti za ureditev okolja. Narediti je treba konec občinski miselnosti, da se sme vse pomesti pod škalsko preprogo.

Boleče je bilo, ko so rudarili pod poljem. Toda narava je sama urejala razmere. Ugreznine njive in travnike je zalila voda. Škalski grič se ni toliko pogreznil, da bi potonil. Na prepadnih ugrezninah je prišla na površje mrtvica, kjer sta se zasejala trdoživ plevel in grmovje. Zlahtnejše vrste rastlinja in drevoja so propadle. Na zavrženem in ponižanem naravnem okolju se je začela ekološka katastrofa.

Neurejene ugreznine na obrežju Plevelovega jezera je KOC iz-

koristil za odlaganje komunalnih odpadkov, ki so jih mešali s posebnimi industrijskimi odpadki iz TGO Gorenje, TUŠ, Veplasa in drugod. KOC navaja, da so leta 1972 tu odlagali okrog 40.000 m³ odpadkov letno. Pri odlaganju niso upoštevali odločb sanitarne inšpekcije z utemeljitvijo, da so pod vrhno plastjo pogoji za samovžig in eksplozije, zato je bilo zasipanje z buldožerji baje nevarno. Šele ko se je smetišče začelo ugrezati v vodo, so zgornjo plast premešali z zemljo, da smeti ne bi splavale na površje. Okrog pol milijona m³ odpadkov je bilo potopljenih v Plevelovo jezero.

Naravni dotok vode v Plevelovo jezero je vzdržal ekološko ravnotežje v njem, dokler je bila instalirana moč TEŠ 135 MW. Nato so Plevelovo jezero umorili. RLV je potoka Sopoto in Lepeno speljal mimo jezera ter začel črpati vodo iz jezera. Gladina jezera je padla za okrog 15 m. V kotanji se je zbiral alkalno zasičen odcetek papela in TEŠ. V jezeru je poginilo vse živo. Z dograjevanjem TEŠ se je količina alkalnega odcetka popopetila. Umrli je tudi Paka. Ko so Sopoto in Lepeno spustili nazaj v jezero, nista bili več kos človeški zablodi.

Razpad mestotvorne arhitekture v dolini (7)

Začetki mesta Velenje

V povojnem obdobju pri nas ni bilo prenaseljenih mest. Tudi problemi visoko razvitih industrijskih držav so bili pri nas neznan. V Angliji so se pojavila nova mesta zaradi prenatrpanosti sosednjih mest. Pojav satelitskih stanovanjskih mest ob sovjetskih in ameriških metropolah. V tistem obdobju so nastajala nova mesta kot posledica potreb, nekih problemov. Z vsemi temi tipi novonastalih mest, pa nima Velenje nič skupnega. Velenje skuša nasprotno zaživeti kot samostojni in celoviti organizem.

Zanimivo je razmišljanje arhitekta Saše Vidmarja v reviji Arhitektura — Urbanizem leta 1960.

Vidmar ugotavlja, da ima mesto okoli 5000 prebivalcev in je v skladu s predvidevanji urbanističnega načrta. Citirava avtorja članka. Posebno pade v oči, da se istočasno z gradnjo stanovanj gradi tudi komunalna, poti, ceste, zelenice... Delavci, ki prihajajo v Velenje, dobi-jo sprva stanovanja z nižjim

komfortom in se postopoma selijo v boljše, pod pogojem, da dosežejo potrebno stanovanjsko kulturo. Tisti, ki stanovanje ne ohranjajo, ali se ne držijo hišnega reda se takoj vrnejo v stanovanje nižje kategorije.

Po urbanističnem planu, mora biti mesto organizirano na osnovi 4—5 posameznih enot, con, kompletiranih kot samostojne stanovanjske enote. Glede na potrebe prebivalcev se mora istočasno graditi razne kulturne, prosvetne in poslovne zgradbe in nujno ob njih tudi stanovanja v centralnem delu mesta. Velenje že 10 let doživlja svojo preobrazbo iz malo izoliranih vasi in rudarskih kolonij v sodobno mesto. Razumljivo je, da je ta postopna preobrazba, katero so v prvih letih več diktirale trenutne lokalne potrebe, kot strokovno planiranje, nazadnje pa le bila rezultat doslednega uresničevanja urbanističnega plana.

Vse to mora imeti obiskovalec v vidu, ko se sooča z novim mestom. Velenje je izločba razvoja naše arhitekture, naših uspehov in napak. Kljub vsemu, zahvaljujoč upornosti projektantov in razumevanju investitorjev, se je mesto razvilo do te mere in v taki smeri, da jasno izkazuje rezultate tistega kar v naših specifičnih pogojih velja kot sodobno in napredno.

Tako zaključil svoj opis inženir Sedlar leta 1960. Avtor tega članka se je dobro zavedal biti mesta. Mesto ni skladišnica betona, železa, stekla, opeke... Mesto je živ organizem katerega prebivalci so njegova duša. Resnično lahko mesto primerjamo s človekom. Vsako mesto ima svoj karakter. Velenje je skušalo z svojo moderno zasnovo postati zdravo, odprto in neposredno mesto. Z močnim organizmom, zdravim ožiljem in trdno stopež na nogah se je mesto ponujalo številnim posameznikom in družinam. Več kot očitno pa se je Velenje tudi zavedalo, da je za trajni obstoj mesta in njegovo arhitekturo najpomembnejša osnovna celica življenja — družina. Vendar na žalost samo do leta 1971. Po tem letu se je razmerje velikih stanovanj obrnilo v prid eno ali dvosobnih stanovanj.

Tudi arhitektura objektov, ki je v fazi nastanka mesta dobro razumela svojo vlogo — sooblikovalca mesta je začela obračati le-temu hrbet.

Prihodnji bova poizkusila oceniti prvotne objekte Velenja. Obrazložila bi rada kako je oblikovanje posamezne stavbe pomembno za celotno mestno arhitekturo. In kako je arhitektura skušala preko svojih oblik uresničevati idejo-mesto Velenje, mesto moderne.

Edi Vučina
Nande Korpnik

Prijaznost in poštenje

Pred časom sem v trgovini Standard na oddelku za fotomaterial kupoval film. Plačal sem račun in odšel ne da bi film vzel; se mi je pač mudilo na avtobus. Ker veliko fotografiram, porabim dosti filmov, in tega filma pač nisem pogrešal. Prejšnji teden sem zopet kupoval fotomaterial v tej trgovini in prijazna trgovka mi je izza blagajne kazala film

ter se mi smehljala. Nisem vedel za kaj gre, pa mi je rekla, da me pozna in da je film moj.

Bil sem presenečen in vesel, da so še tako prijazne in poštene trgovke. Kako lepo bi bilo, če bi bili vsi tako pošteni, lepše bi bilo življenje. Zahvaljujem se pošteni in prijazni trgovki — v tej trgovini bom vedno rad kupoval.

Janez Sterkuš

tisto dovoljenje? Kaj so tam odlagali? Koliko? Kako? Kako bi morali? Na taka in podobna vprašanja je treba imeti odgovor, če bi hoteli preprečiti posledice lahkomiselnosti občinskih slug.

Nekatere posebne odpadke VEKOS redno tedensko sežiga. Sprva jih je ob Plevelovem jezeru, nato v Ležnu, zdaj pa na komunalnem odlagališču ob Konovem. V TGO Gorenje vedo, kaj pošiljajo na sežiganje, pri kakšni temperaturi bi morali sežigati in s katerimi dodatki, da bi se material razgradil v neškodljive ostanke. »Cmarjenje« posebnih odpadkov, pri temperaturi, kakršno »ogenj da«, je nekontroliran proces, ki ga ne obvladujeta ne Gorenje in ne VEKOS. Odpadki zgorijo pač v nekaj črnega dima, z neznan vsebino, na škodo zdravja Hrastovčanov, Konovčanov in Škalčanov.

Poročanje o gostoti SO₂ v zraku nad Zavodnjami zavaja. Varljivo zožuje pozornost na majhno področje. Področje hude prizadetosti je mnogo širše in se razteza od Zavodnj preko Gornjih Ravn, Razborja, Podgorja, Graške gore, Plešivca, Škal do Cirkovc. Kdaj pa naj še TEŠ, taka kot je, obratuje, če bi povsod merili gostoto SO₂ v zraku?

V enaki meri kot ugodna geološka sestava tal, tudi ekološka nemarnost, ki ji je izpostavljen severozahodni del naše občine, privlači odlagalec jedrskih odpadkov v Velnjski graben. Če dobimo za hrbet še jedrsko odlagališče, potem je iz humanih razlogov treba izseliti Gabrčane in Škalčane.

TEŠ se je v srednjeročnem načrtu 1986—1990 obvezala, da ne bo več onesnaževala vod po letu 1990.

Nastajajoče ugreznine zaradi rudarjenja bi morali vsako jesen in pomlad izravnavati in posejati ter jih ohranjati za kmetijsko obdelavo. Nekoč najbolj rodovitno škalsko področje so spremenili v ovčji pašnik in lovišče fazanov.

Ekološka podoba Škal navaja k zaključku, da se ljudje v določenih okoliščinah ne obnašajo več kot razumna bitja. Ne bi smeli vztrajati pri usodnih zmotah.

S. Lipnik, Škale

Deset kubikov pitne vode za pol litra piva

Sonce, voda, zrak, svoboda. Kako lepe besede, med njimi tudi voda. Pomeni nam življenje, je najboljša pijača, najbolj dragocena in — najcenejša! Cisto zares in dobesedno. Vsi smo potrošniki, porabniki in še kaj, vse nas iz dneva v dan zasipajo podražitve, ob vseh bentimo in se jezimo, če se sploh še splača. Pa najbrž ne bi kazalo vseh podražitev metati v isti koš. Nekatere dobrine so vendarle še poceni, čeprav se tega ne zavedamo, ali pa se nočemo. Recimo zdrava pitna voda. Kako poceni je ta najboljša pijača! Primer. V moziški občini so vodo s prvim julijem podražili za mnogo odstotkov.

Vik in krik. Zaradi odstotka povišanja. Kaj pa to dejansko pomeni? Za gospodinjstvo je sedaj kubični meter vode celih 1.330 dinarjev, za gospodarstvo 2.930. Zaokrožimo 1.330 dinarjev na 1.500 (niti dve škatlici vžigalic ne dobimo zanje) in to primerjajmo s spodnjo povprečno ceno piva — 15.000 dinarjev. Deset kubičnih metrov pitne vode je torej vredno celega pol litra piva! V moziški občini eno gospodinjstvo mesečno povprečno porabi 14 kubikov vode. Po sedanjih cenah je to nekaj več kot 20.000 dinarjev. Pivo in zavojček slabših cigaret torej. Res je, da za vodo poskrbi narava, res pa je

tudi, da so potrebna zajetja, zbiralniki, vodovodi, da je tu vzdrževanje, da so tu okvare. Vse skupaj niti slučajno ni zastoj, voda iz pipe pa skorajda je. Pa jo pijemo, pri kuhi jo rabimo, umivamo se, peremo avtomobile, zalivamo vrtove... In se ob tem še razburjamo zaradi cene. Na sestanku zgornjesavinjskega društva za varstvo okolja je Marjan Keršič-Belač med drugim dejal takole: za 5 (pet) litrov zdrave pitne vode nudi Arabec ovco. Vsakič, ko potegnemo za vrvico na stranišču, v školjko »splahnemo« celo ovco. Na zdravje torej!

J. P.

Voda je, vode ni, z vodo delamo kot s smetmi

Voda po 457 din

V občini Velenje je poraba vode zelo različna in se giba od 4,5 do 9 kubičnih metrov na družinskega člana mesečno, občinsko povprečje pa znaša od 5,5 do 6 kubičnih metrov, kar pomeni, da porabi vsak občan dnevno okoli 180 litrov vode. Doslej smo morali za to odšteti po 363 dinarjev na dan, po novem pa nas bo dnevna poraba vode veljala 457 dinarjev. In to pravzaprav niti ni tako veliko, vsekakor pa dovolj, da začnemo vodo uporabljati bolj racionalno, da se začnemo bolj zavedati, kako življenjsko pomembna tekočina je to.

Zajetja vode imamo Velenjčani dobro urejena, zato s preskrbo vode pravzaprav nimamo večjih težav. Pogosto pa jih ima Vekos, ki vzdržuje vodne vire. Nemalo skrbi jim je povzročilo zadnje neurje, saj so zajetja le stežka obvladovali in preprečili njihovo onesnaženje.

(mz)

Brdo pri Šmartnem ob Dreti

Če je treba, teče voda tudi navkreber

V krajevni skupnosti Šmartno ob Dreti so v zadnjih letih veliko postorili. Nikakor zato, ker bi se morebiti valjali v denarju, temveč zato, ker so združili moči, voljo in željo po napredku. Težav in različnih »interesov« ni manjkalo, vidni dosežki pa so prepričali tudi omahljivce in denimo — nagajivce. Vsega opravljenega dela ne kaže naštevati, dovolj je, če nekaj več povemo o najnovejšem dosežku, več kot zavidanja vrednem. Dosežku, ki nazorno kaže, kakšna je sila združenih moči in volje krajanov.

Zaselek Brdo v tej krajevni skupnosti upravičeno nosi to ime. Leži na enkratnem mestu, na hribu med Savinjsko in Zadrsko dolino, z neponovljivim razgledom na venec hribov in gora vsenaokrog, s pridnimi in prijaznimi ljudmi na lepo urejenih kmetijah... Le vode doslej na Brdu niso imeli. Imeli že, vendar so si jo morali voziti na svoje domačije, pomagali so

ponosni. Posebej se ponosni, saj so opravili delo, ki bi mu težko našli podobnega daleč naokrog. Krajan, krajevna skupnost Šmartno ob Dreti in družbena skupnost so v tem primeru zares opravili izpit v najlepšem pomenu te besede.

Dolga leta nazaj je bil vodovod na Brdo stalnica v načrtih krajevne skupnosti Šmartno ob Dreti. Zalogaj je bil videti pre-

nasproti ležeča pobočja Menine, ki jim vode ne manjka. Priznajo, da jih je bilo malo strah oddaljenosti od možnega zajetja do Brda, zahtevnosti terena, velikanskih stroškov. Zato so se odločili za gradnjo v treh etapah in dela naj bi sklenili prihodnje leto. Pa so jih že pred tedni.

Po odločitvi so si priskrbeli projekte, takoj pričeli nabavljati material in prvo lopato zasadijo točno 6. novembra lani. Prehiteli so čas (in inflacijo) in konec junija je voda že pritekla iz pip na Brdu. Krajevna skupnost in gradbeni odbor sta akcijo izjemno organizirala. Začetni delovni uspehi so jih spodbudili in niso se ustavili dokler voda ni bila na Brdu.

Malo jim je pomagala mila zima, predvsem pa odlična organizacija, iznajdljivost in velika volja. Delo je teklo v zaporedju in brez zastoja, opravili s 4.500 prostovoljnih delovnih ur, vsega sploh ne kaže naštevati. S pobočij Menine v dolino do Šmartnega in naprej v hrib do Brda so položili 7 kilometrov cevi, voda je v 22 gospodinjstev, pretežno kmetij, pritekla brez vmesnih črpalk, s hriba v hrib. Vode je dovolj za veliko leto naprej, vodovod pa je po današnjih cenah vreden precej preko 300 starih milijard, kar pove vse in še več. V soboto popoldne so bili zato upravičeno ponosni in zlasti srečni.

J. P.

Zbiralnik na pobočjih Menine, spodaj Šmartno in v ozadju Brdo, vmes pa 7 kilometrov vodovoda

si z ročnim črpanjem z vsemi nevarnostmi okužbe vode vred, v kritičnih časih so jim priskočili na pomoč gasilci; dobro torej vedo kaj pomeni živeti in delati brez zdrave pitne vode. Vendar zdaj ni več tako, zato so v soboto bili zares srečni in

velik, v vseh pogledih. Lani so se dokončno odločili, čeprav z rahlim strahom in previdnostjo. Zajetje na Brdu, na vrhu hriba, ni možno, črpanje iz doline zahtevno, ostala je tretja in najzahtevnejša možnost. Z Brda so se preko doline zazrli v

Takole (in s cisternami) je bilo doslej, od sobote dalje pa »približno« takole

Stanje voda v občini Velenje

Vsak dinar za čistilno napravo

Ob vse večji ekološki osveščenosti občanov Šaleške doline so tudi vprašanja o stanju voda na našem območju pogostejše uvrščena na dnevni red raznih organov, komisij. Pred kratkim je bila ta tema ena od točk seje sveta za varstvo okolja pri občinski konferenci SZDL Velenje. In kaj so udeleženci ugotavljali?

Po zagotovilih Zavoda za higieno iz Celja pijemo občani velenjske občine zdravo pitno vodo. Rezultati vzetih vzorcev namreč kažejo precej boljšo čistost od poprečja, ki ga dovoljuje pravilnik o higieni neoporečni pitni vodi. Vekos, tozdr Komunalna oskrba kot upravljalec vodovodnega omrežja v naši dolini, »zajemajo« vodo na treh področjih, ničmanj pomemben pa tudi ni triadni vodni vir, ki je dobrodošel pri oskrbi prebivalstva z zdrav pitno vodo zlasti v sušnih dneh. Poleg omenjenih črpajo gospodinjstva najosnovnejši vir za življenje še v manjših lokalnih zajetjih (Plešice, Škale, Gaberke), v spodnjem povodju reke Pake — V Šmartnem ob Paki, Rečica ob Paki, Gavce — pa iz podtalnice.

Prizadevanja okrog oskrbe z zdrav pitno vodo v primestnih in mestnih krajevnih skupnostih v zadnjih nekaj letih že dajejo prve spodbudne rezultate. Večkrat higienosko oporečno vodo iz lokalnih vodnjakov je v gospodinjstvih v Podkrajju, Kavčah, Roprah, v celotni krajevni skupnosti Šentilji, na področju Velikega in Malega vrha ter dela Gavc zamenjala voda iz javnega vodovodnega omrežja. Tako ostajajo nerešena vprašanja le še v tistih krajevnih skupnostih, ki so si zgradile vodovodno omrežje same in ga imajo v upravljanju ter v tistih, ki se na izgradnjo slednjega šele pripravljajo. V programsko razvojnem sektorju delovne organizacije Vekos so v polnem zamahu izdelava idejnega projekta, lokacijske dokumentacije in izvedbenega projekta za Skorno, za področje Loma, v sodelovanju s krajevno skupnostjo Cirkovec pa naj se krajanji odločili za enega od dveh predlaganih rešitev vprašanja za oskrbo z zdrav pitno vodo. »Naša želja je, zapisali smo jo tudi v dolgoročne usmeritve na področju vodovodnega omrežja, da bi vse vodovode, ki jih imajo v upravljanju krajevne skupnosti, prevzela naša delovna organizacija. Zanj strošek prevzema slednjih ne bo tako majhen in vsega ne bomo mogli uresničiti čez noč. Vendar se v Vekosu zavedamo, da samo nenehni nadzor zagotavlja neoporečnost pitne vode,« poudarja vodja programskega razvojnega sektorja Vekosovega tozdr Komunalna oskrba Marija Tekavec.

Od 12 znanih zajetij na področju vzhodnega predela doline ter vodnih virov Ljubija, Topolšice, Bele vode, Razpolovnik na zahodnem delu, ostaja »neraziskan le še potok Strmina, za katerega so v Vekosu že izdelali potrebno dokumentacijo. Zajetje tega vodnega vira je v svoj srednjeročni program uvrstila samo-

upravna komunalna skupnost naše občine. Ker pa je denar v celoti namenila za izgradnjo osrednje čistilne naprave, z uresničitvijo te zapisane naloge letos ne bo nič. Vse kaže, da bo tako tudi prihodnje leto, čeprav se v Vekosu dobro zavedajo, da bo triadni vodni vir po letu 1992 usahnil in bo treba pristopiti k izvajanju začrtanih usmeritev čimprej. Drugih razpoložljivih vodnih virov na območju naše občine pa namreč ni. Čimprej pa bi morali v občini urediti problem prevelike porabe zdrave pitne vode za tehnološke namene. To vprašanje, z njim se »ubadajo« tudi v drugih slovenskih občinah, je moč rešiti z izločitvijo te vode iz javnega vodovoda in jo v celoti nameniti potrebam prebivalstva in delavcev. Za sanitarne namene, za tehnološke vode pa bi pridobili nove vire iz akumulacije v jezerih ali kot je pokazala študija, ki jo je izdelal Nivo Celje, bi lahko z umetnimi akumulacijami prav tako obogatili reko Pako v Šaleški dolini.

Če smo lahko pri obravnavi oskrbe z zdrav pitno vodo kolikor toliko optimistični, nam tega takoj zmanjka pri obravnavi stanja rek, potokov... Reka Paka je glavni vodotok v velenjski občini. Žal, nam ne more biti v ponos. Umazana je že pod mestom Titovim Velenjem, od Šostanja dalje pa je ena najbolj onesnaženih rek v Sloveniji. Sodi v četrti kakovostni razred in je kar petkrat bolj onesnažena kot reka Savinja tam, kjer je ta najbolj onesnažena, v Tremarjih. Z izgradnjo centralne čistilne naprave naj bi vanjo vrnili »življenje«. »Resnično velike napore vlagamo, da bi dosegli normalen potek izgradnje

osrednje čistilne naprave. Žal, nam to zaradi pomanjkanja denarja in inflacije ne uspeva tako, kot bi si želeli. Kljub temu, da je vodno gospodarstvo pokazalo precejšnjo mero razumevanja, da smo se odrekli marsikateremu dinarju za naložbe na komunalnem področju, da so delegati komunalne skupnosti naše občine na letošnjem februarjemskem zasedanju sprejeli dodatni prispevek za čiščenje odpadka, ki smo ga od takrat do danes že dvakrat povišali, vsi napori izgubljajo svojo vrednost. Izgradnjo prve etape smo morali premakniti v prvo polovico prihodnjega leta in kar težko verjamemo, da bomo za njeno dokončanje do takrat zbrali dovolj denarja,« ni nič kaj optimistična sogovornica.

Prva etapa čistilne naprave, dela-so v polnem teku, zajemajo izgradnjo dela za mehansko čiščenje odpadka z gniliščer dehidracijo blata. Reka Paka pa bo gotovo precej čistejša tudi s pogonom druge faze čistilne naprave v šostanjski tovarni usnja.

Za varstvo okolja in s tem tudi seveda za vodo pa so z izgradnjo manjših lokalnih čistilnih naprav poskrbele krajevne skupnosti, ki ne gravitirajo na zbirni kolektor in centralno čistilno napravo v Šostanju. Z njo se tako ponašajo že v Podkrajju, v fazi izgradnje je manjša čistilna naprava v Kavčah, srednjo imajo v svojih načrtih zapisano krajanji Topolšice ter Gaberke. »Že zaradi nas samih, zaradi našega zdravja, varstva okolja, voda bi morali izgradnjo osrednje čistilne naprave končati čimprej. Prav tako pa tudi zaradi prebivalcev občin Žalec in Celje, saj se Paka zliva v reko Savinjo. Ta pa je glavni napajalec podtalnic za porabnike pitne vode v prej omenjenih občinah,« je sklenila pogovor Marija Tekavec.

(tap)

Zgornja Savinjska dolina

Dovolj zdrave pitne vode

Preskrba z zdrav pitno vodo vse bolj stopa v ospredje našega vsakdanjika. Kakšno je stanje danes se počasi, pa vendarle, pričanjamo zavedati, že kar grozljiva pa je misel na prihodnost. Na vso srečo je v Zgornji Savinjski dolini dobre vode še vedno dovolj in celo preveč, tudi preskrba z njo je več ali manj zadovoljivo urejena, čeprav upravljanje z vodovodnimi omrežji in vzdrževanje na občinski ravni ni enotno. V zgornjem delu doline so vodovodi v upravljanju krajevnih skupnosti, nekaj je tudi manjših po zasekljih in podobno, precejšen del spodnjega dela pa z bogatim virom oskrbuje vodovodni sistem Letošč.

Da je oskrba z vodo zares zadovoljiva imajo zasluge krajanji na posameznih področjih, saj so v zadnjih letih v programe krajevnih skupnosti praviloma zapisovali izgradnjo in obnovo vodovodov. Znaten vir sredstev za ta pomembna dela je pomenil samoprisepek, o prispevku krajanov v najrazličnejših oblikah pa tako ne kaže preveč razpredati. Seveda ni odveč bojazen pred zastupljanjem in onesnaževanjem, česar v milejših oblikah že doslej ni manjkalo, povzročitelji so gnojekva na travnikih in njivah, še bolj pa denimo grozijo umetni gnojila (domače proizvodnje praviloma visoko radioaktivna), ki sicer ne učinkujejo trenutno vendar...

Vrnimo se k trenutnemu stanju oskrbe z vodo v spodnjem delu doline. Za to področje so že pred dvema desetletjema ugotovili, da je oskrba s pitno vodo kritična, da jo izboljšajo pa so pričeli razmišljati leta 1971. Za

pospešeno stanovanjsko in industrijsko izgradnjo vodna zajetja v Lokah in v Kokarjah niso več zadoščala, največja dela pa so opravili v letih 1974—1976. Odrekli so namreč bogat vir Letošča pod ogromnim pobočjem Menine in malo pred Bočno. Vir so temeljito opazovali štiri leta in ugotovili, da bi njegovo zajetje zagotovilo dolgoročno preskrbo s pitno vodo za velik del doline. Odločitev je bila pravilna in razumna. Izvir Letošč daje preko 50 litrov vode na sekundo, voda iz nedrji Menine je čista, zdrava in kakovostna, pomembno je, da so zajeti izviri, torej voda nima stika s površino, do okužbe ni prišlo še nikoli, oskrbo dnevno kontrolirajo, pretok pa tudi v najhujših sušnih obdobjih ni bil kritičen.

Vodovodno omrežje Letošč napaja naselja v krajevnih skupnostih Šmartno ob Dreti, lep del Rečice, Nazarje in Mozirje z industrijo vred. Nanj je priključenih

več kot 1.000 gospodinjstev, viški vode pa bi bili zares veliki, če na vodovod ne bi bila priključena industrija. Razmerje porabe med gospodinjstvi in industrijo je namreč 1:3. Primarnega voda je kakšnih deset kilometrov, cevi v sekundarnem razvodu pa dosega dolžino dodatnih 20 kilometrov.

Zlasti pomembno je torej, da vir zadošča tudi za povečano porabo v veliko naslednjih letih, tudi ob pospešeni stanovanjski in industrijski izgradnji. Individualna poraba je v povprečju 14 kubičnih metrov vode mesečno, resnici na ljubo pa je cena za kubični meter resnično nizka, pre-nizka, če govorimo o življenjsko pomembni zdravi pitni vodi. Kubični meter za gospodinjstvo velja 1.330 dinarjev, za gospodarstvo 2.930, pa še to so s 1. julijem bistveno povečane cene. To komajda zadošča za enostavno reprodukcijo in o razširjeni ob tem lahko samo plaho razmišljajo, čeprav je nekaj naložb še kako potrebnih. Prav tako niso odveč razmišljanja, da bi oskrbo z zdrav pitno vodo v občini spravili pod eno streho. Razlogi so jasni. Boljša bi bila prepotrebna kontrola, lažje vzdrževanje in odpravljanje okvar. Upravljanje z omrežjem je enotno samo na sistemu Letošč, za katerega skrbi moziška Komuna.

j.p.

Občinska zveza društev prijateljev mladine Velenje

Zakaj ni otrok?

Med tistimi, ki naj bi se »pobrigali« za našo mladež, je tudi občinska zveza društev prijateljev mladine Velenje.

Ob razmišljanju, kakšne dejavnosti bi pripravili za prijetno in hkrati koristno izrabo prostega časa naših otrok, so se člani predsedstva zveze odločili za dvojje, in sicer za letovanje v mladinskem zdravilišču in letovišču na Debelem rtiču za 160 predšolskih otrok in 353 šolarjev ter za organizacijo dnevnega taborjenja na Slemenu.

Zanimanje za letovanje na morju, v domu Rdečega križa Slovenije, je bilo letos med otroki veliko, saj niso mogli ustreči vsem željam. Prednost pri izboru so imeli socialno in zdravstveno šibki. »Pri organizaciji letovanja smo imeli tokrat kar nekaj težav,« poudarja sekretarka občinske zveze društev prijateljev mladine Velenje Ivanka Filipančič, »ker nas je republiški odbor Rdečega križa Slovenije šele 12. junija obvestil o višjih cenah letovanj za predšolske otroke, ki so takrat že dopustovali, in za šolarje. Tako smo morali ceno dvigniti tudi mi. Trudili smo se, da bi to skrb staršem prihranili, vendar nismo našli denarja za kritje nepredvidenih stroškov. Upamo, da so starši naše sporočilo sprejeli z razumevanjem in dodaten prispevek pravočasno poravnali.«

V načrtu počitniških dejavnosti je poleg tega zveza društev prijateljev mladine naše občine predvidela tudi dnevno taborjenje na Slemenu. Kljub pravočasnemu obveščanju o tem, ter dobrih izkušnjah iz preteklih let, je v začetku tega meseca prispelo le 10 prijav. Vsemu navkljub je 5. julija avtobus pred Rdečo dvorano v Titovem Velenju čakal udeležence tovrstne aktivnosti, da bi jih popeljal na Sleme. Vendar, poskus ni

uspel. Na dogovorjeno mesto sta prišla le dva šolarja, nekaj otrok pa je čakalo na avtobusni postaji v Šoštanju. Ker bi bili stroški dnevnega taborjenja na Slemenu zaradi skromne udeležbe previsoki, so načrtovano aktivnost odpovedali. To se je zgodilo po 12 letih uspešno organiziranega dnevnega taborjenja.

Na otroke v počitniških dneh pa so mislili tudi člani društev prijateljev mladine v nekaterih krajevnih skupnostih Saleške doline, kjer so zanje pripravili različne občasne dejavnosti. Tako na nekaterih igriščih za pester, zanimive in brezskrbne urice skrbe animatorji počitniškega dela, in sicer z izleti v naravo, plavalnimi tečaji, veselimi četrtki, ... Žal, tudi za te

akcije in dejavnosti med otroki ni pravega zanimanja. Vse kaže, da želi naša mladež preživeti počitnice po svoje, predvsem neobvezno, po lastnih željah in interesih.

RAČUNALNIŠKI KROŽEK

Društvo prijateljev mladine Šoštanj je med počitnicami pripravilo za tamkajšnje najmlajše krajeane resnično pester in zanimiv program dejavnosti. Udeležuje se jih tudi do 30 otrok. Poleg plavalnega tečaja so se ti navdušili tudi za računalniški krožek. V učilnici 3. a razreda na osnovni šoli Karla Destovnika Kačuhja Šoštanj se vsak četrtek zbere do 10 malčkov. Da jim je dve uri kar se da prijetno, poskrbi mentor David Celofiga, ki pravi:

»Najpomembnejše pri tem je, da otroci dobijo občutek, »navežejo« stik z računalnikom in spoznajo, da to ni več nobena skrivnost, privilegij le nekaterih. V svet računalništva »vstopajo« z igricami ter se tako naučijo ravnanja z njimi.« Mentor David ter Boštjan, Helena, Jerneja, Damjan, ... se veselijo četrtkovih srečanj z računalniki, kjer »spreminjajo« ne-

znane stvari v znane. Poleg omenjenega so prizadevni člani šoštanjskega društva prijateljev mladine pripravili med počitnicami za najmlajše krajeane še več športnih dejavnosti.

STARŠEM MALO MAR

V krajevni skupnosti Pesje je društvo prijateljev mladine nekaj let nazaj organiziralo varstvo otrok med počitnicami. Animatorja je z otroci izvajala različne igrice, jih popeljala na izlet in podobno. V letošnjem letu pa doslej tovrstnega varstva ni. Zakaj? To vprašanje smo zastavili predsedniku društva prijateljev mladine Pesje Nevenki Žagar.

»Težava je v tem, da kljub lepemu in novemu domu krajanov nimamo primerne prostora, kjer bi se lahko otroci igrali kadar je slabo vreme. Lani so se sicer igrali v večnamenski dvorani, ki pa je najmanj primerna za počitniško dejavnost. Povrh vsega še otroškega igrišča nimamo, zato smo koristili športnega. Letos pa smo se na seji društva prijateljev mladine Pesje odločili, da varstva otrok med počitnicami letos ne bo. Ker pa otroci in animatorja kljub vsemu želijo, da se dobijo, bomo verjetno v drugi polovici julija ali začetku avgusta organizirali varstvo dvakrat tedensko. V slabem vremenu se bodo otroci igrali v sejni sobah, ki pa prav tako niso primerne za to dejavnost.«

Kaj menijo starši?

»Starši se ob naši odločitvi ne jezijo preveč. Kot vse kaže jim ni veliko mar, tudi ne za delo društva prijateljev mladine. Prepričani smo, da bodo otroci sami sebi in se z otroci ukvarjamo sami ali s pomočjo maloštevilnih staršev. Sicer pa je varstvo otrok med počitnicami pešalo že lani, saj je včasih prišlo k varstvu le do pet otrok, to pa je daleč premalo za normativ animatorke.«

T. P. B. M.

Poligon za prepotentne

Pred dnevi smo bili priča, kako so prenapeteži z motornimi kolesi v Saleku, točneje na Selo, uprizarjali video-moto dirke, da je kar dihal zastajal redkim, ki so bili poklicani, ogledati si to nenavadno dirko. Po besedah občanov, ki so spremljali dogodek bolj s strani, so »prenapeteži« ob trenutno izpraznjeni cesti pogladi svoje motorne silake skozi ovinek, pri tem pa so merili največji možni nagib in vse

to snemali z videokamero. Mogoče celo za kakšno reklamo, gotovo ne za popularizacijo akcije »minus 10«. Kaj je pokazala analiza ob ogledu posnetkov nam ni prišlo »na ušesa«, kaj bi se lahko zgodilo, si pa lahko predstavljamo. A ker se ni, lahko zabeležimo dogodek med poletne inovacije pod šifro »poligon za prepotentne«.

J. M.

Ribiška družina Mozirje Poostreno nadzorstvo voda

Člani ribiške družine Mozirje so sklenili, da je potrebno čimprej in čimbolj smotno pristopiti k organizaciji močne čuvajske službe na vodah in pritokih, ki so v upravljanju RD Mozirje. To sta reki Savinja in Dreta, od spodnjega letuškega jezusa in Dreta od izvira do izliva z vsemi pritoki.

V ta namen so ustanovili novo čuvajsko službo s kar dvajsetimi čuvaji, ki so porazdeljeni na vse tri revirje s katerimi družina

upravlja. Mozirska ribiška družina smatra, da bo lahko na ta način uspešno izvajala prepotrebno nadzorstvo svojih vod, saj so ji pomoč in sodelovanje obljubili tudi delavci tamkajšnje postaje milice. Nesebično pomoč pričakujejo tudi od prebivalcev ob rekah Savinja in Dreta s pritoki, saj bo mogoče le s skupnimi močmi zatreti vse večji porast krivolova, zastrupljenja vode ter ostalih posegov v ta del narave.

Dušan Borovnik

»Od veselja in radosti si je pela pesmico...«

Lepa, ne prevroča poletna sobota, je bila kot nalašč za športne igre in opravila na prostem. Sem sodi še veselica in, če dodamo še pesem, ki so jo kosci in grabljice zapele potem, ko so pokosili strmi travnik pod domom krajevnih skupnosti v Kavčah, potem lahko sklenemo, da je prvo srečanje krajanov krajevnih skupnosti Podkraj — Kavče izredno lepo uspelo.

»Dalej smo se srečevali v jarkih. Celotna krajevna skupnost je bila eno samo gradbišče: od vodovoda do cest in od kanalizacije do izgradnje toplovoda. Ničkoliko prostovoljnih delavcev je bilo opravljenih pri izgradnji teh pridobitev. Združevalo nas je delo, odselej pa naj nas združujejo še kulturne, športne in družbene dejavnosti.« je na srečanju povedal predsednik skupščine krajevnih skupnosti Podkraj — Kavče Franc Vedenik. Seveda ob tem ni pozabil pohvaliti prizadevnih gradbenih odborov in drugih posameznikov in članov

društva Trim, ki je dalo pobudo za pričujoče srečanje krajanov.

V soboto, 15. julija, so na igrišču v Podkraju najprej igrali mali nogomet. Tako ekipa mlajših članov kot veteranov Podkrajja je bila uspešnejša v zadetkih od Kavčanov, čeprav so sklenili, da rezultat ni pomemben. Vendar, tekma je tekma in treba se je boriti športno. Podobno je bilo tudi v šahu, rezultat pa neodločen. V popoldanskem srečanju so se, kot že omenjeno, v uvodu, izkazali s košnjo in grabljenjem trave po štirje zakonski pari Podkrajja in Kavč. Za nameček so se tek-

Kosci in grabljice na pokošnem bregu — po stari šegi so zavriskali in zapeli

Enologinja svetuje

Agroekološki vplivi na pridelavo grozdja

Med prirodnimi dejavniki, ki odločilno vplivajo na agroekološke značilnosti določenega vinogradniškega območja, šteje mo klimo, tla in rastlinski material — vinsko trto. Za ocenitev kakovostne stopnje določenega območja pa seveda ne smemo pozabiti na nosilca proizvodnje — človeka in stopnjo njegove tehnike oziroma tehnologije pridelovanja grozdja in predelave v vino. (7)

Klimatske razmere

Temperatura (stopnja toplote) je eden od najpomembnejših klimatskih dejavnikov v določenem kraju, saj odloča ne samo o višini pridelka grozdja, temveč tudi o njegovi kakovosti. Zato je temperatura tudi odločilnega pomena pri določanju značilnosti nekega vinogradniškega območja. Če poskušamo proizvodnjo usmeriti, ne oziraje se na dejavnik — temperaturo, tudi ne moremo pričakovati ustreznosti kakovosti finalnega proizvoda.

Drugi dejavniki klime — padavine, nadmorska višina, pa tudi rastlinski material (sortni izvor), vzgojne oblike in dr. sicer tudi po svoje vplivajo na

proizvodno usmeritev, vendar če delujejo konstantno. Variabilnost temperature z zemljepisno širino lahko vpliva na navedene dejavnike tako, da je lahko zelo dragocen indikator za ocenjevanje prikladnosti nekega kraja za gojitev vinske trte.

Vodilni francoski vinogradniški znanstvenik BRANAS je pri poučevanju tega dejavnika prišel do zaključka, da je povprečna vsota temperatur nad 10° C izredno pomembna in tudi značilna. Prav tako tudi FREGONI opozarja, da aktivna temperatura, ki jo označujemo s Ta lahko variira od 1500 do 5000, efektivna temperatura Te (preko 10° C) pa od 850 do 3500. Spodnji nizki limiti ustrezajo proizvodnji namiznega grozdja, penečih vin in vin za destilacijo, gornje meje pa za proizvodnjo rozin, visokoalkoholnih vin, likerjev itd. Nihanje temperature med letom seveda vpliva tako na kakovost kot tudi na količino pridelka grozdja.

Vinsko trto gojimo skoraj vedno med izotermami 9° in 21° C (povprečne letne temperature) v Evropi in neke med 33 in 50° severne širine. v krajih s temperaturo pod — 15° C in preko 42° C vinsko trto praktično ne gojimo. Nagle spremembe temperature ne vplivajo ugodno na razvoj vinske trte; lahko pa so te spremembe zmerne, kot je to primer s padavinami.

NIGOND (1970) navaja naslednje mejne vrednosti temperatur za vinorodna območja:

Obdobje	Maksimum °C	Minimum °C
januar — april (zim. poč.-brstenje)	7—10	0—12
april — junij (doba rasti)	19,7—28	8,8—19,5
julij — september (rast-zorenje)	21,8—32	13—24

Temperatura vpliva na številne lastnosti grozda. CHA-PAGNOL (1977) trdi, da je obarvanje jagod zelo občutljivo na temperaturo tako, da preveč visoka temperatura kot tudi prenizka preprečuje formiranje pigmentov. BUTROSE in KLEWER (1971) so med drugim opozorili tudi na naraščanje jabolčne kisline v grozdni soku pri zniževanju temperature. (10)

Svetlost (sončno obsevanje)

Svetlova vpliva na procese v razvoju trte, ima pa še prav poseben pomen v procesu fotosinteze. Četudi je svetloba povezana z delovanjem drugih dejavnikov kot na primer s temperaturo, igra odločilno vlogo pri formiranju suhe sno-

vi v rastlini. STOER (1966) navaja, da proces asimilacije CO₂ narašča s povečevanjem svetlobe od 20.000 do 30.000 luks, odvisno od sorte in pri optimalni temperaturi 24 do 30° C.

Svetloba deluje kot energetski vir pa tudi kot limitni faktor v rasti in dobi rastline v teku dneva. Vinska trta kot »rastlina sonca« zahteva za svoj razvoj določen minimum ur osvetlitve. STOEV (1971) navaja na primer čas 12 ur. Razlikuje teoretično osvetlitev tj. število sončnih ur od sončnega vzhoda do sončnega zahoda v določenem kraju, in efektivno osvetlitev, ki se nanaša na jasne dneve, pri čemer se oblačni dnevi sploh ne upoštevajo.

VERONIKA KRUMPAČNIK

Gasilci, zbor!

1989

Tako bi lahko dejali ob obeh posnetkih, pa najbrž ni treba. Gasilci že vedo kaj in za kaj delajo in to iz dneva v dan potrjujejo. S svojimi uspehi se niso izneverili izročilu in poslanstvu svoje organizacije, še manj sebi samim, prav tako ne zaupanju družbe, pa nemara svojem zaščitniku sv. Florjanu tudi ne. Lahko je ponosen nanje, znajo pa se mu tudi oddolžiti. Člani gasilskega društva Gorica ob Dreti so poskrbeli za njegovo znano podobo na pročelju svojega prenovljenega doma, nazarski gasilci pa so ga v drugačni podobi postavili pred svoj dom, da varuje tudi njih in svoj hram. (foto: j. p.)

Tudi nekaj spretnosti sta pokazali Jožica Špegelj in Anica Meža

movalci, če tako rečemo, pomerili se v zajemanju in prenašanju vode; ženske v vedrih, moški v brentah. Prikazali so še ročno žaganje hloda in nazadnje so preizkusili moči še v vleki vrvi. Srečanje so sklenili ob dobri kapljici ali hladnem pivu, z odličnim srninim golažem in s plesom ob zvokih Podkrajskih fantov pozno ponoči.

In, če je to bil že nekaj zamelek takšnih ali drugačnih iger, naj zapišemo nastopajoče. V malem nogometu so se za Podkraj potili veterani Planovšek, Berlot, Mezner, Ferder, Vedenik, Ring, Mihelec, Pirmanšek, Ružič, za Kavče pa Stropnik, Gomilek, Hojan, Vodeb, Cafuta in Jerčič.

Med člani Podkrajja so bili na igrišču M. in I. Veler, A. in M. Meža, Cafuta, Sevcnikar, Mošmonder, Pirmanšek, Ring, Mihelec, za Kavče pa Kolenc, Braglec, Stropnik, Rednak, Vodeb, Kolenc, Tanšek, za šahovnicami so sedeli Mezner: I. Hojan, Vedenik: L. Hojan, Ring: Očepček, Meža: Gomilek, Malovrh: Vodeb in Berlot: Dovečar.

Med kosce in grabljice so se na prvem srečanju zapisali Jožica in Alojz Obu, Terezija in Alojz Robnik, Anica in Tone Meža ter Mira in Jože Meža iz Podkrajja, Jožica in Franc Kolenc, Marica in Cveto Šatur, Sabina in Branko Habe ter Jožica in Milan Špegelj iz Kavč. H. J.

Citrarji presenetili čez vse

Čeprav je pretekli petek deževalo in so morali prireditelji SLOVENSKI CITRARJI prestaviti v prostore restavracije Nama, so se v nabit polni restavraciji zbrali res pravi ljubitelji tega instrumenta, saj so vzdržali do 23. ure, ko so svoj nastop zaključili najboljši.

Program sta odlično povezovala Suzana Kog in Jože Grobler, ki sta se z nastopajočimi tudi sproščeno pogovarjala. Za začetek sta zaigrala mlada velenjska citrarja Damjana Blažič in Marko Barle, nato pa smo poslušali samouka Ivana Čuješa in Lojzeta Lipnika, ki sta pričela z igranjem citer že pred vojno in še danes igrata povsod, kamor ju povabi.

Marsikomu se je milo storilo, ko je k citrami sedla slepa 80-letna Štefka Zupancič iz Škofje Loke, ki je ob pevskem duetu zapela in zaigrala »Kje so moje rožice.«

V drugem delu so nastopili za razred boljši citrarji. Kako se igra na citre sta pokazala predvsem srednješolca Tanja Zajc in Aleksander Primic. Tanja iz Domžal je vso spretnost pokazala v skladbi El Condor Pasa, Aleksander iz Kranja pa v skladbah Tretji človek in Pot k srcu.

Lepoto narodne pesmi na citrah je pokazal Tomaž Plahutnik, ki poučuje citre na Glasbeni šoli v Kamniku in je s seboj pripeljal tudi Kvartet iz te šole, ki se je predstavil s Händlovim koncertom. Sledil je nastop znane citrarke Cite Galič, ki igra citre pri ansamblu Slovenija. Tokrat je spremljala kvintet »Ajda«, ki je zapel venček koroških narodnih. Za zaključek srednjega dela je igral ansambel Zlate strune iz Rogaške Slatine, ki se je predstavil s kombinacijo citer, harmonike, kitare in petja. Bili so tudi oblečeni v slikovite narodne noše, kar je prispevalo k svojevrstnemu razpoloženju.

V zadnjem delu so nastopili najboljši. Najprej Cita Galič, ki je poskrbela za pravo presenečenje, ko je spremljala svojo 7-letno hčerko Katarino, ki se je pokazala kot odlična otroška pevka. Karli Gradišnik je zatem dvignil publiko s svojimi priljubljenimi lastnimi skladbami in petjem, zatem pa Miran Kozole, doma iz Senovega, ki je bil za publiko pravo presenečenje. Igral je skladbe, ki bi jih nikoli ne pričakovali na citrah (Marina). Da je pravi virtuoz na citrah je pokazal tudi s telovadnimi veščinami, ki so spremljale njegov atraktivni nastop. Na koncu je nastopil še tisti najzaslužnejši citrar Miha Dolžan, čigar ime je bilo ves čas prisotno ob napovedi njegovih mlajših kolegov. Občinstvo mu je to tudi hvaležno pokazalo in

ga ni pustilo s prizorišča, dokler ni zaigral nekaj tistega, kar že od leta 1957 dalje poslušamo iz njegovih 40 plošč in kaset. Seveda je zaigral tudi Cvetje v jeseni. Na koncu so vsi nastopajoči spontano prišli na oder in skupaj z občinstvom zapeli nekaj slovenskih narodnih pesmi in prireditve ni ni hotelo biti konec, čeprav so potekle že debele 3 ure in soper ni hotela popustiti. Vsi skupaj so sklenili: nasvidenje citrarji! Prihodnje leto v Velenju!

Marjan Marinšek

Vedri mlečni zapisi

Lahko je otrokom. Ko zgubijo dudo, zizajo — prste.

Kakor molzemo ni čudno, če prihaja čas suhih krav.

Naši sestanki so kot švicarski sir. Več ko je praznih glav, manj je vsebine.

Nimamo svetih krav. Se pa vse pogosteje križamo, ko kopujemo sir.

Na sestankih obilo prahu, mleka v prahu pa vse manj.

Mleko je cenejše od kisle vode. Še najbolj kislota pa je v — žepu.

Vem, da je bila moja mlekarica na sestanku. Mleko je — zvozenelo.

Živinorejo kujemo v zvezde, v »mlečno cesto«. Tako je prav, saj je mleko že — astronomija.

Cene otroške hrane so vroče. Ob tem podražitve poznajo tudi — hladne tuše.

P. S.

OD NARODNE PESMI DO OPERNE ARIJE

V petek, 21. julija, ob 20.30, bo v atriju KSC v Titovem Velenju koncert Mariborskih rapsodov na katerem se bodo predstavili: Veronika Mihelič, sopran, Aleksander Kovač, bas, Andrej

Francijev prosti čas je kiparjenje

Že nekaj let je Majerjeva vila v Šoštanju središče likovnega ustvarjanja v velenjski občini.

To sem občutil tudi tisti junjski večer, ko sem v modrikasti svetlobi dneva približal Ravnjakovemu stanovanju na Kajuhovi 9. Kamor seže oko, vsepovsod polno lesenih kipcev, in tudi grafik. Povsod dominira človek, rudar, delavec. Oko se ni moglo odtrgati od skupinske skulpture, ki jo je mladi ustvarjalec pomenoval Družina v bedi.

Poslovil sem se od prijazne hčerke Tinke in že odhitel v bližnji atelje. Velika soba in v njej Franci, ki pravkar dokončuje avtoportret.

Tu se stiskam in sem zadovoljen, de in rjave oči se prešerno nasmejijo.

»Pa tale velikan, metrska skulptura iz lesa, ki predstavlja moža in ženo?«

»Za velike stvari se odločam v Lokovici pri Šoštanju. Tam, pri sorodnikih prav tako kiparim.«

»Zanimiv je ta France«, si rečem, brodim po njegovi gosti bradi, njegovi močni postavi in se ustavim v njegovih svetlečih se očeh.

»Kaj te je vendar pripeljal na to pot?«

»Samo sedem let mi je bilo, ko sem doma opazoval zaporinika, kako je z nožičem oblikoval lesene ptičke. Kak čudež je bil to, ko je iz navadnega kosa lesa pred mano nenadoma zrasel ptič. Zdelo se mi je, da celo poje...«

Več let sem se potepal po tujini. Po vrnitvi pa, glej ga šmenta, spet spomin na zaporinikovo rezljanje.«

»Še kakša druga injekcija, ki te vodi po sedanji poti?«

Da, gotovo. Majerjeva vila v Šoštanju. Tam nisem prežrl nobenega seminarja. Ogromno mi je dala ta šola.«

»Ali si se odločil za kakšno-ga vzornika?«

»Da, zdi se mi, da je človek, ki ga najbolj občudujem, in mi je pravi vodnik, akademski kipar Ciril Cesar.«

Trenutki značilnega molka.

Opazujem dleto v njegovih rokah, ki ga tako spretno, prefinjeno, obrača.

Ali je tudi Franciju položila darove v zibel muza?

Franci kot da bere moje misli. Da, mamin brat je bil mizar in »tausendkinstler«. Cesar se je lotil, to je storil. Tudi kiparil in slikal je po svoje...

Oči preletavajo tudi njegove akvarele. Toda, ne. Spet avtoportret, do potankosti izdelan v ilovici.

Franci pripoveduje: »Rad razstavljam. Gorenje mi je to že dvakrat omogočilo. Tam je tudi likovna sekcija. Razstavljal sem tudi v Majerjevi vili v Šoštanju in v tamkajšnjem domu kulture.«

»Gre vse brez težav?«

»Uh, nikakor. Skoraj nemo-góče je povezovati službo s kiparstvom. Čas ti prehitro spolzi izpod prstov. Kako zelo si želim, da bi postal samo kipar!!!«

Vedel sem: Franci je med tridesetimi tistimi, ki jih oblikuje šoštanjka šola za slikanje in risanje.

Veseli smo, da je likovne govorice vse več, da vse bolj postaja iskrena izpoved mladih in starejših ustvarjalcev v lepem koščku slovenske domovine, v Šoštanju.

Talent ni ostal zakopan, sem pomislil. Tudi Francijeva izpoved je jasna, poštena, in predana ljudem, ki živijo v njegovem okolju.

— Viš

Zupancič, harmonika oz. klavir in Mojca Zupancič, ki bo program povezovala in povedala nekaj lastnih besedih.

Če bo deževalo bo prireditev v kavarni in slaščičarni Center.

RIBNIČAN URBAN

V petek, 28. julija, ob 20.30, bo na ploščadi pred Namo nastopil Stane Starešinič, član Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta.

V programu »Široka usta«, po knjigi Mihe Mateja, bo predstavil pravega pravčatega Ribničana, ki bo med drugim povedal tudi tisto, da če te imajo ljudje za neumnega, vedi, da Ribničan ni bil še nikoli tako neumen, da ne bi bili drugi še bolj.

Stane Starešinič bo nastopil seveda v polni Ribničanski opremi. Na Harmoniko ga bo spremljal Igor Radovič.

Če bo deževalo bo prireditev v restavraciji Nama.

Iz muzeja Velenje

Zgodilo se je...

20. JULIJA

LETA 1883

V stalni rubriki »Razne stvari« je Slovenski gospodar zopet objavil krajšo novico iz Saleške doline:

»Iz Saleške doline se nam piše, da je dež koristno namočil polja brez nevihte, pa mrzlo je postalo in sv. Uršule goro je do polovice sneg pokrli. Ob nevihti zvoniti je nevarno posebno, kder nimajo strelovodov na zvonikih in cerkvah.«

Upajmo, da letos kljub »noremu« vremenu, snega julija ne bo.

LETA 1894

O cerkvenih zvonovih je govora tudi v naslednjem članku, ki je bil objavljen leta 1894 v Slovenskem gospodarju:

»Nove zvonove in sicer tri dobi župnija Šmihel pri Šoštanju, le dosedanj veliki zvon še ostane. Novi veliki zvon bo tehtal 51 starih centov. Blagoslovil jih bode milostljivi knezoškof dne 5. avgusta.«

Blagoslov in dvigovanje novih zvonov je še danes velik dogodek za vsako župnijo in njene vernike.

LETA 1956

V Celjskem tedniku smo tega dne prebrali dve novici, ki nam predstavljata delo takratnega Občinskega ljudskega odbora v Šoštanju:

»Šoštanski občinski ljudski odbor je imenoval posebno komisijo, ki je izdelala dokončni predlog za imenovanje ulic in oštevilčenje hiš v Velenju. Ta predlog je že potrdil Občinski ljudski odbor. Mesto je razdeljeno na sedem okolišev, s čimer bodo odpadle mnoge težave, ki so bile doslej, posebno pri dostavljanju pošte.«

Komisija pri svojem delu ni bila dosledna in je prezrla mnoge pomembne Velenjčane, ki so s svojim delom zaslužili, če že ne kaj drugega, potem vsaj to, da bi se po njih imenovala katera izmed ulic v Velenju. To napako bo poskušala odpraviti nova komisija za poimenovanje ulic v občini Velenje, ki je bila ustanovljena pri OK SZDL Velenje.

Druga novica pa ima sledečo vsebino:

»Občinski ljudski odbor je pred kratkim sprejel med drugim tudi odlok o občinskih taksah, odlok o olajšavah za samoplačnike zdravstvenih storitev, odlok o hišnem redu in redu na pokopališčih. Izvolili so tudi svet za družbeni plan in finance ter razpravljali o predlogih za namestitvev in premostitvev prosvetnih delavcev.«

LETA 1957

Tokrat pa je Celjski tednik objavil dve novici iz Šmartnega ob Paki. Prva novica ima naslov »Delo hitro napreduje«.

»Kmetijska zadruga Šmartno ob Paki gradi novo hmeljsko sušilnico v Rečici ob Paki. Delo na njej izredno hitro napreduje. Upajo, da bo do konca julija že pod streho.«

Tudi druga novica, ki ima naslov »Hmelj, divji in pravi«, govori o pridelovanju hmelja v Šmartnem ob Paki in okolici: »Kmetijski zadrugi Šmartno ob Paki je bilo od merodajne strani sporočeno, da bodo na našem terenu letos uničevali divji hmelj mladinske delovne brigade. To se je res zgodilo v Spodnji Savinjski dolini, metedom ko so nas pozabili. Sreča pa je v tem, da so ga pri nas prostovoljno uničevali učenci višjih razredov osemletke, zadnje dni pa tudi mladi zadrugniki, ki so imeli pri tem delu kar lepe uspehe. Nauk za bodoče leto: Sami storimo, kar zmoremo in ne čakajmo pomoči od drugih!«

Hmelj se je po zadnji toploti in dežju izredno popravil. Po dosedanjih izgledih sodeč, če ne pride kaj vmes, bo hmelj na našem področju najlepši. Tako menijo strokovnjaki.

Nauk, ki ga je pisec omenil na koncu članka, je še kako aktualen tudi danes, čeprav ponekod besedo »ne« raje uporabljajo v drugačnem vrstnem redu.

DAMIJAN KLJAJIČ

Prizadevanja Gorenja za širjenje bralne kulture

Kanček več človeške topline

1978. leta so začeli v Gorenju v Titovem Velenju, skupaj z Društvom slovenskih pisateljev, s svojstveno kulturno akcijo. Prvo »Bralno akcijo delavcev Gorenja« so poimenovali »Delavec pisatelju nagrado zvestobe«, Mišku Kranjcu so ob zaključku bralne akcije podelili »Plaketo zvestobe«, saj so njegovo delo »Strici so mi povedali«, mladi delavci Gorenja — udeleženci prve bralne akcije, resnično sprejeli za svoje. Ob sklepu prve »Bralne akcije delavcev Gorenja«, na literarnem večeru v velenjskem Domu kulture, je takratni predsednik Društva slovenskih pisateljev Ivan Potrč, izrazil prepričanje, da se bo ta, resnično enkratna akcija odrazila v trajni zvestobi delavcev Gorenja slovenski knjigi. »To, kar smo začeli govoriti ob Cankarjevi stoletnici, kako moramo ustvarjati socialistično družbo samo s kulturo osveščenim delovnim človekom — samoupravljalcem, smo začeli v Gorenju tudi uresničevati,« je poudarjal Ivan Potrč.

Vse več ljubiteljev lepe pisane besede

Od druge akcije naprej bralci ne ocenjujejo več posmeznih del in jih ne točkujajo.

Za kar najbolj učinkovito seznanjanje delavcev s knjigo so prvi »Bralni akciji delavcev Gorenja« sledile knjižne razstave, literarni večeri, pogovori s pisatelji itd. Posebej se na srečanjih z delavci Gorenja so lahko sodobni slovenski besedni ustvarjalci ugotavljali, ali pripadajo istemu času, isti družbi, istim idejam, kot jih imajo delavci. Spoznanja so spodbudila prenekatere razmišljanje o času, v katerem živijo ustvarjalci.

V Gorenju v Titovem Velenju se je doslej zvrstilo že deset bralnih akcij. Prenekatere udeležence bralne akcije pred tem ni redno segal po knjigi: zdaj pa je, kot je mogoče ugotoviti, najmanj polovici med njimi postala knjiga takorekoč stalna življenjska spremljevalka. Pomembno pa je tudi spoznanje, da mnogi udeleženci akcije skušajo za branje spodbuditi tudi sodelavce. »V branju odkrijem vedno nove vrednote. Tudi to, da je bolj izgovor, če kdo reče, da nima časa za branje. Vsak trenutek ob knjigi te oboga-

ti in razširi obzorje,« je poudarila ena od udeleženk bralne akcije.

Iz leta v leto bogatejši izbor del

Bralna akcija pa je spodbudila tudi razmišljanja o možnostih, da bi knjigo resnično kar najbolj približali delavcem. Zato, med drugim, iz leta v leto bogatijo izbor knjig, ki jih ponujajo v branje. Delom slovenskih pisateljev in pesnikov se je najprej pridružila knjižna produkcija iz naše kulturne dediščine, zatem pa tudi dela iz zakladnice drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti ter iz svetovne zakladnice.

Tudi na ta način je začelo narasčati navdušenje za knjigo med delavci Gorenja.

In še na nekaj kaže opozoriti. Bralna akcija delavcev Gorenja« predstavlja pravzaprav svojstven dialog delavcev Gorenja s slovenskimi pisatelji in pesniki, je torej akcija, ki je prvič neposredno povezala delavce s pisatelji in pesniki in ki se nadaljuje s prebiranjem njihovih del.

»Najlepše je, ko lahko svoja spoznanja in misli, ki se porajajo ob branju, delimo z drugimi, tudi s svojimi sodelavci.« To razmišljanje je bilo slišati na enem od

pogovorov udeležencev bralne akcije »Krog sodelujočih širimo zato, da bi v naše medsebojne odnose vnesli nove, človeško tople občutke, s katerimi nas bodo knjige med seboj tesneje povezoval.«

Številke zagotovo povedo premalo

Bi o »Bralni akciji delavcev Gorenja« povedali dovolj, če bi zapisali število bralcev in prebranih del, pa četudi bi dodali podatek o tem, koliko del je bilo prebranih? Lahko bi prešteli tudi strani vseh knjižnih del! Prešteti pa ni mogoče številna nova spoznanja, vse besede, ki živijo kot misli nekeje v delavcih, da sami ne vedo, kje so jih našli, a so postale njihove.

Številke resda ne povedo vsega, včasih zelo malo. Kljub temu pa zapisimo tudi v pričujočem zapisu, da je v »Bralni akciji delavcev Gorenja« v 10 letih sodelovalo 945 zaposlenih iz delovnih organizacij in skupnosti Gorenja v Titovem Velenju, ki so skupaj prebrali kar 4.292 del.

Dodajmo podatek o tem, kateri avtorji so bili najbolj brani oziroma najbolj priljubljeni. Zapisali smo že, da so ob zaključku prve bralne akcije podelili »Plaketo zvestobe« Mišku Kranjcu za njegovo delo »Strici so mi povedali«. V naslednjih akcijah pa so bili najbolj brani avtorji: Mira Mihelič (Tudaj v Emoni), Beno Zupancič (Sedmina) in Ivan Minatti (Pesmi), pa Ervin Fritz (Okruški sveta) in Francek Rudolf (Očka, vrni se nam zdrav) ter Tone Kuntner (Slovenske Gorice) in Ivo Zorman (Dom človekov). Med najbolj brane avtorje pa so se uvrstili tudi Polona Škrinjar (Pavla) in Feri Lainšček (Peronarij), Igor Torkar (Umira-

nje na obroke) in Tone Partljič (Hotel sem prijati sonce) ter Tone Pavček (Pesmi). Zadnji dve akciji pa so bili na »leštvici« najbolj branih Erika Vouk (Bela Evridika), Branko Hofman (Ljubzen) in Matjaž Kmecl (Slovenska postna premišljevanja) ter Mila Kacič (Okus po grenkem), Marinka Fritz-Kunc (Pusti čaka-ti jutri) in Evald Fliser (Čarovnikov vajenec).

Posnemovalcev je malo

Namen »Bralne akcije delavcev Gorenja« pa ni bil samo navajati delavca na knjigo, pač pa med delavci nenehno spodbujati potrebo po knjigi. V teh prizadevanjih so po desetih bralnih akcijah bogatejši za prenekatere spoznanje. Eden od rezultatov prizadevanj za širjenje bralne kulture med zaposlenimi v delovnih organizacijah in skupnostih Gorenja v Titovem Velenju je zagotovilo tudi ustanovitev vzajemne knjižnice v Gorenju.

Zapisati velja še, da so v Gorenju v Titovem Velenju dokaj kritični tako do lastne prakse širjenja bralne kulture med delavci kot do obstoječe knjižne ponudbe, pri čemer poudarjajo, da imajo delavci še vedno premajhen vpliv na izbor del, ki jih tiskajo naše založbe oziroma na splošno na programe založb. Delavcu bi morali kar najbolj približati knjigo, poiskati najprimernejši način za to, ne nazadnjeta zaradi dejstva, da je knjiga za prenekaterega delavca resnično že predraga oziroma nedosegljiva.

V Gorenju pričakujejo, da bo njihova akcija približevanja knjige delavcem našla posnemovalce tudi drugod. To si zagotovo tudi zasluži. Podatki pa kažejo, da je posnemovalcev še vedno premalo, in to ne samo v občini Velenje, pač pa v vsej Sloveniji. To je škoda. Sicer pa bodo v Gorenju bralna akcijo v prihodnje tako vsebinsko kot organizacijsko nenehno bogatili, kar najbolj pa bodo upoštevali interese delavcev.

(ra)

Rally Titovo Velenje

Letos drugače, a še bolj privlačno

Na nedavni in tretji letošnji seji organizacijskega komiteja rallyja »Titovo Velenje« so člani na žalost ugotovili, da z denarjem, ki bi ga uspeli zbrati do oktobra, rallyja ni možno organizirati.

Da bi rally vendarle obdržali v dolini so se člani komiteja skupaj z vodstvom Avto-moto turing kluba potrudili za letošnje leto najti rešitev, ki bo ljubitelje tega privlačnega športa ne le zadovoljila, temveč verjetno presenetila in navdušila. Z ARD Kompas Hertz in C.A.R. klubom iz Borovlj v Avstriji so se uspeli dogovoriti, da bo del rallyja »Warta«, potekal na trasi rallyja »Titovo Velenje«. Tako bomo lahko na znanih hitrostnih preizkušnjah Skorno, Andraž, Laze in Lipje med drugimi tekmovalci videli tudi zmagovalca rallyja »Satur-nus« Franza Wittmanna. Seveda odločitev velja le za letošnje leto, za prihodnjega pa bodo organizatorji napeli vse moči, da bo rally »Titovo Velenje« zopet »naš« in to z mednarodno udeležbo. Za takšno udeležbo bo letošnja prireditev vsekakor velikega pomena, saj se bodo tuji vozniki in organizatorji temeljito seznanili z velenjsko traso, ki je bila sicer v domačih logih deležna samo pohvalnih besed.

Člani organizacijskega komiteja in vodstvo AMTK seveda zopet računajo na pomoč vseh, ki so doslej prispevali k odličnim organizacijam in uveljavitvi našega rallyja tudi izven meja naše domovine. Pri tem so v prvi vrsti mišljeni nepogrešljivi radioama-

terji obeh velenjskih klubov, gasilci, reševalna postaja, miličniki, krajani ob progi in še mnogi drugi. Glede na zanimanje za to zvrst športa bosta letošnja in posebej še prireditelji v letu 1990 gotovo privabili veliko gledalcev. Velja omeniti, da so pohvale gledalcev in uradnih spremljevalcev edino plačilo, ki ga člani AMTK dobijo za eno največjih prirediteljev v Šaleški dolini.

J.S.

Strelci v Mozirju

Osnovna strelska organizacija »Kajuh« Mozirje bo v soboto, 22. julija, pripravila že deseti zaporedni nagradno strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško. Tekmovanje se bo na strelišču v Mozirju pričelo ob 8. uri in bo trajalo do 17. ure in 30 minut, ko bodo podelili priznanja in nagrade. Strelci lahko uporabljajo svoje orožje, tudi brez optičnih naprav, organizatorji pa bodo dobro poskrbeli za dobro počutje tekmovalcev in ostalih obiskovalcev.

J.P.

Liga mladih

Komisija za šport pri OK ZSMS Velenje je izpeljala tekmovanje v malem nogometu, katerega so se v spomladanskih mesecih udeležili mladi iz osnovnih organizacij naših krajevnih skupnosti.

V odločilni tekmi za prvo mesto je Topolšica po kazenskih streljih premagala Desni breg II, Florjan pa je bil v tekmi za tretje mesto boljši od Desnega brega I. Mladi bodo tekmovalje nadaljevali v jeseni, ko se bodo v pokalnih tekmah pomerili za prehodni pokal NAŠ ČAS. Kdo ga bo osvojil? Ravne tretjič. Šmartno drugič ali nekdo prvič — odgovor bomo dobili na dan občinskega praznika. Zdravko Golob

Jamarji v osrčju Kamniško-savinjskih alp

Člani Šaleškega jamarkega kluba iz Topolšice v zadnjem času raziskujejo podzemne jame ter ostale kraške pojave pretežno na področju Zgornje Savinjske doline, točneje na Dleskoviški planoti, tj. visokogorski kraški planoti, ki leži visoko nad dolino reke Savinje, v Kamniško Savinjskih Alpah.

Skupaj z jamarškimi kolegi iz Kamnika in Prebolda so doslej topolški jamarji na območju Dleskoviške planote dosegli lepe uspehe na raziskovalnem področju, od katerih velja v prvi vrsti omeniti odkritje in raziskave preko 150 novih jam, kakor tudi raziskavo izredno težavnega, preko 280 metrov globokega stopnjastega brezna z oznako J-4/9, čigar vhod je na težko dostopnem skalnatem terenu nad planino Vodole. Z raziskovanjem tega se topolščani ukvarjajo že dobri dve leti, in je to njihov največji raziskovalni projekt doslej, pa tudi največji dosežek na tem področju, na katerega so v klubu še posebej ponosni. Brezno J-4/9 je doslej najdaljša, po globini pa najgloblja jama, ki jo raziskujejo člani Šaleškega jamarkega kluba. Zaradi svojih specifičnih morfoloških dimenzij (nenehno menjavanje vertikalnih odsekov in zelo ozkih pasov ter meandrov, ki ponekod prehajajo v prave diaklaze), je s tehničnega vidika gibanje po breznu izredno zahtevno. Svoje pa k »dobremu« počutju jamarjev prispeva še 100% vlaga (od globine 100 metrov dalje po jami stalno teče potok) ter nizka temperatura jam-

skega zraka, sicer značilna za tovrstne gorske jame, ki se v J-4/9 giblje okoli 4° C konstantno skozi celo leto. Da lahko jamar sploh preživi v takšnem okolju, mora biti opremljen s posebno, termično dobro izolirano in vodonepropustno obleko, poleg tega se od njega zahteva brezhibno znanje vrhne tehnike, poznavanje jame ter dobra fizična kondicija. Premažovanje raznovrstnih ovir, ki spremljajo jamarja na poti do dna, kljubovanje mrazu, vodi, blatu, utrujenosti, strahu in

lastni zdravi pameti, ki pravi, da bi se bilo najbolje čimprej vrniti nazaj na površje, vse to pomeni za slehernega posameznika — jamarja, ki je tako ali drugače že okužen z virusom neustavljive sile po raziskovanju in odkrivanju skrivnostnih jamskih prostorov, kjer še nikdar prej ni stopala človeška noga, svojevrsten izziv, katerega mora sprejeti. Kdorkoli pride v brezno J-4/9 do dna in mu nato uspe priti tudi nazaj na površje, ta je dosegel nekaj, čemur bi se lahko reklo tudi jamarški izpit zrelosti.

Prvo julijsko soboto so se člani Šaleškega jamarkega kluba z ekipo treh jamarjev že enajstič podali v brezno J-4/9. Dva izmed njih: Andrej Kodrun ter Slavko Hostnik sta se spustila v brezno, medtem, ko je Ivan Meh dežural pred vhodom. Jamarja sta krenila v brezno ob 9 uri zjutraj, dno pa sta dosegla slabe pol ure zatem, kar pomeni dvakratno prekoračenje do takrat najhitrejšega spusta do dna jame, ki ga je na eni prejšnjih akcij prav tako dosegla ekipa topolških jamarjev, trajal pa je 1,5 ure. Se hitrejši je bil povratek iz dna jame na površje, za kar sta jamarja potrebovala slabo polduro uro časa, medtem, ko je do takrat najhitrejša ekipa za isto pot porabila kar pet ur.

Glavni namen akcije je bil prebiti se skozi ožino na globini 270

metrov in raziskati nadaljevanje jame za ožino. Prvi del naloge jamarja ni povzročal posebnih težav, saj sta ožino hitro premagala. Na drugi strani ju je čakal ožek, posevno navzdol postavljen rov, po katerem sta uspela prodreti 10 globinskih metrov nižje, tam pa ju je čakala nova, začasno neprehodna ožina, ki je pomenila konec raziskovalnih užitkov. Kljub temu sta po oceni (brezno je natančno izmerjeno do globine 237 m) dosegla globino preko 280 metrov. To pomeni poleg doseženih osebnih globinskih rekordov obeh jamarjev tudi klubski globinski rekord. Tega pa nameravajo topolški jamarji kmalu izboljšati in to prav v breznu J-4/9. Za novo ožino se namreč dobro vidi večji prazen prostor, ki bi lahko predstavljal del večje podzemne dvorane. Sliši pa se tudi žuborenje vode, kar še dodatno vpliva upanje na večje globine tega brezna.

Odgovor na vprašanje, do katere globine brezno J-4/9 sploh sega, bo morda dan že prihodnji mesec, ko bo na bližnji koči, na Korošici, potekal večdnevni medklubski raziskovalni tabor KOROŠICA '89, na katerem bodo predvidoma sodelovali vsi regijski jamarški klubi kakor tudi jamarška kluba iz Kamnika in Domžal. Udeleženci tega tabora bodo raziskovali tudi v breznu J-4/9.

Slavko Hostnik

Brata Valentin in Alojz Kreuh, najboljša v Sloveniji v razredu prikolčarjev

B. Mugerle

»Na dirkah sva kot eden«

Starejši Velenjčani se verjetno še spomnijo, da je bil moto šport v naši občini zelo popularen, za gledalce pa so bile zlasti privlačne dirke prikolčarjev. Ta tradicija se je prenesla tudi v današnji čas. Zato ni naključje, da imamo v Titovem Velenju tudi danes nekaj zagnanih entuziastov na področju motociklizma. Najuspešnejša prikolčarja sta brez dvoma brata Valentin in Alojz Kreuh.

Ko smo ju obiskali na domu na cesti v Bevče 22, nam je Valentin, ki je sicer zasebni obrtnik in se ukvarja z obnavljanjem zavornih oblog, najprej pripovedoval kako je že kot deček vžljubil motor.

»Oče je bil avtomehaničar in vse v zvezi s tem me je zanimalo. Ker v tistem času ni bilo denarja, da bi si lahko kupil motor, sem hodil dirke le gledat, želja, da bi tudi sam tekmoval pa se je le še stopnjevala. Končno sem si kupil star motor s prikloico, ki sem ga z nenehno mišjo posegi priredil za dirko. Da sem se odločil za ta korak, so me spodbudili tudi drugi pristaši tega športa, najbolj pa Roman Zbičajnik. Začelo se je leta 1981, ko sva se z bratom, ki je vseskozi sovozač, udeležila dirke za državno prvenstvo. V tem letu sva v skupni uvrstitvi v razredu prikolčarjev osvojila tretje mesto. Seveda so bili ti rezultati spodbuda in povod za naslednje dirke,« je povedal Valentin Kreuh.

Stari motorji (BMW in drugi) so se zaradi počasnosti in na dirkalni stezi počasi poslavljali, Valentin pa je svojo Wartburg nenehno izpopolnjeval in posodabljal, če je seveda hotel biti konkurenčen. Vse to je delal v svoji delavnici, uvožene in drage dele pa je moral sam kupiti. To se je ponavljalo iz leta v leto. »Ničesar ne moreš prepušiti zgolj naključju, stroj mora biti vedno dobro in brezhibno pripravljen. Da je temu res tako, se lahko pohvalim, da mi motor še ni odpovedal. Res pa je, da med eno in drugo dirko motor povsem razdrem, zamenjam poškodovane dele, če je potrebno, in ga ponovno sestavim. S tem je ogromno dela, ki ga ne nihče ne vidi. Vsakdo misli, da samo sedeš na motor in se pečeš,« razmišlja Valentin Kreuh.

Leta 1982 je bil zadnje državno tekmovanje prikolčarjev pri nas, takrat je namreč Avto-moto zveza Jugo-

slavije prekinila tovrstna tekmovanja. Kljub temu pa prikolčarji niso počivali, udeleževali so se pozivnih in memorialnih tekmovanj in podobno. Motorji in posadke so bili isti in zaradi tega atraktivnost tekmovanj ni bila zmanjšana.

Že uvodoma smo zapisali, da je Valentinov sovoznik brat Alojz. Sta izredno tandem, kar menijo tudi drugi. Oba zagotavljata, da sta se navadila druga na drugega in sta na dirkah kot eden. Alojz Kreuh pravi: »Nikoli se ne bojim, ko sedem v prikolico, pa čeprav sva z bratom doživela tudi nekaj težkih trenutkov. Toda vse se pozabi. Za vsako naslednje tekmovanje se je potrebno znova zbrati in jo kar najbolje odpeljati. Sva ena najstarejših ekip v tem razredu, vendar to nič ne pove. Glavno je, da se počutiva mlada.«

Zadnji velik uspeh sta brata Kreuh dosegla sredi junija na Grobniku, ko sta v okviru dirke za državno prvenstvo, v konkurenci za republiško prvenstvo, osvojila prvo mesto. Sedaj se že pripravljata za naslednje tekmovanje, ki bo septembra. Vsaka dirka je seveda dražja, pokrovitelj pa ta šport v Titovem Velenju nima. Le prijatelji jima priskočijo na pomoč in jima kaj zastoj postorijo. Povejmo, da je na leto približno pet tekmovanj. Za vsako je treba temeljito pripraviti stroj, tu je potovanje, bivanje in podobno, za vse to pa je potreben denar, ki ga zaenkrat tekmovalci skoraj v celoti prispevajo sami. Z eno besedo povedano, motociklizem je zelo drag šport, ker pa velenjski tekmovalci dosegajo lepe uspehe, bi bila velika škoda, da bi s tem prenehali, tudi zaradi vse večjega zanimanja gledalcev.

In kakšni so načrti bratov Kreuh? Drugo leto bo državno prvenstvo, zanj se bosta pridno pripravljala, seveda pa se bosta udeležila tudi vseh drugih tekmovanj. Bojita se le, če bo stroj zdržal in če bo dovolj močan, kajti Yamaha in drugi so vse bolj hitri. Kreuha bosta zaenkrat še ostala pri svojem Wartburgu, ki ju doslej še ni razočaral. Vesela sta vsake zmage pravita, kako je tudi ne bi bila v takšni konkurenci.

»Moraš biti malo trmast, če hočeš to doseči,« doda Valentin in pravi, »da je z dobro uvrstitvijo poplačan ves njegov trud.«

B. Mugerle

10 let strelskega kralja

Pred desetimi leti so se mladi strelci na glinaste golobe iz Šaleške doline odločili, da zaključijo strelsko sezono s tekmo, v kateri bi se pomerili med seboj na lahkotnejši in prijetnejši način kot

na pravih tekmovanjih. Tako se je rodilo tekmovanje za »STRELSKEGA KRALJA«.

Med seboj se pomerita dve ekipi z različnimi tipi pušk, z belgijskimi BROWNING FN in italijanskimi ZOLI. Tekmovanje poteka ekipno in posamično. Zmagovalna ekipa dobi prehodni pokal, zmagovalci posamično pa naslov »STRELSKI KRALJ«. Kot protiutež strelskega kralja, ki je okronan z vsemi častmi, dobi zadnji po rezultatu otroško kahlo.

Na letošnjem desetem, jubilejnem tekmovanju, ki je bilo 3. julija na Lubeli, si je priporil naslov strelskega kralja POLDE TRAVNER.

Marjan Kvartič

Zakaj tako?

V prizadevanjih, da bi telesno kulturo kar najbolj razširili med množice, se širijo po domovini lipovega lista širijo najrazličnejši teki, ki so namenjeni vsem, ki se z gibanjem v naravi ukvarjajo na tak ali drugačen način. Sonce, voda, zrak, svoboda je zadnje geslo, ki naj bi pritegnilo množice na prosto, ki bi jih naj odvrnilo od škodljivih navad k zdravemu življenju.

Tekaško rekreativna sekcija, ki deluje pod okriljem Atletskega kluba Velenje, kakor je bilo moč razbrati s plakati, je v okviru rudarskega praznika priredila prvi »tek rudarjev«. Res lepa in izvirna ideja, za ljubitelje rekreativnih tekov v Šaleški dolini pa znova priložnost, da se pomerijo med seboj, da primerjajo svoje sposobnosti, pripravljenost, telesno vzdržljivost. Toda že ob samem začetku kaj čudna odločitev organizatorjev. Namreč, vsakdo, ki je prišel na tek rudarjev, je moral plačati štartnino. Štartnina se je uveljavila šele pred leti — vendar v večini primerov zaradi tega, da bi se udeleženci pravočasno prijavili, s čimer bi organizatorjem omogočili solidno izvedbo tekmovanja. Na manjših, vendar že uveljavljenih in tradicionalnih tekih, pa štartnine nimajo. Ali pa navedejo, da dobijo tekmovalci za štartnino sendvič, klobaso ali partizanski golaš.

Toda, organizatorji, ki so poskrbeli tudi za izredno kakovosten sodniški kader, so slihi se v bolj nerazumljivo odločitev, ki pa je ne pozna naša Slovenija: Štartnino so imeli tudi za trimski tek in tek cicibanov.

Res je, da za deset tisočakov, kolikor je veljal tek na 21 km, to je mali maraton, ne dobiš niti piva. Vendar ne gre za to. Veliko rekreativcev hodi na tekmovanja v Avstrijo, kjer imajo tudi štartnino, ki zneso v našem denarju tudi po 200 ali 300 tisočakov.

Kakšne nagrade izplačujejo ali pa namenijo tam, tudi vemo.

Toda, če je prireditelju namenjena nekemu prazniku, pride tudi zaradi tega praznika. Res je, da tečeš zase. To delaš vsak dan, ali pa vsaj večkrat na teden. Odvisno od volje, pa tudi znanja, sposobnosti, možnosti, zdravja. Pa vendar potem greš na akcijo, na tekmo, oblečeš dres z napisom kluba ali delovne organizacije, za katero nastopaš, če želiš, ali pa si individualist, greš zase in si nadeneš kak moderen, barvast dres.

Prvi tek rudarjev je uspel. Same hvale bomo slišali. Celo sodniki so odigrali pomembno vlogo, saj so ugotovili, da si je domačin, odlični atlet, med tekom slekel majico, se pustil zmočiti in zaužiti vodo tam, kjer to naj ne bi bilo dovoljeno. In zato so ga diskvalificirali. Res so organizatorji poskrbeli za vodo in limono na dveh mestih. Vendar bi, v dobrobit atletov, ob hudi vročini, v soboto, morali imeti vodo vsaj že na dveh ali treh mestih več in lahko bi namestili tuše — po vzoru kolesarjev.

Tekmovalci pa so negodovali tudi zaradi starostnih kategorij. Povsod imajo leta razdeljena po deset, tako je bilo tudi na teku rudarjev, vendar so bile le tri starostne kategorije. Če želijo ostati pri organizaciji teka, potem naj bi v bodoče, predvsem pri starosti nad 40 let, imeli še kakšno razdelitev več.

J. M.

Nogometaši pripravljeni

Za novo sezono v slovenskih nogometnih ligah je vse nared. V Ljubljani so izžrebali tekmovalne številke in s tem tudi določili razpored. V prvem kolu v SNL, 27. avgusta, se bodo naši ligasi pomerili z naslednjimi nasprotniki: Elbroj: Rudar (Tr), Stol Virtus: Rudar (TV), ERA Šmartno: Železnikar (OČL, 3. septembra).

Varneje s čelado

Vožnja s kolesom z motorjem ali motornim kolesom je lahko prav prijetna, če vozniki spoštujejo prometna pravila, kulturo in etiko med udeleženci v cestnem prometu. V nasprotnem primeru je lahko vožnja nevarna, žal včasih celo usodna. Po podatkih naše Postaje milice se v cestnem prometu še vedno pripeti preveč prometnih nezgod, v katerih so udeleženci vozniki »mopedov«. Te so običajno s težjimi posledicami. Dobrodošel ukrep uporaba varnostne čelade, ki jezi mnoge udeležence v cestnem prometu, prav voznike koles z motorjem, pa je po podatkih miličnikov že omilil resnost takšnih poškodb. No in kaj so menili o uporabi varnostne čelade nekateri vozniki?

MIJO BRČIČ, 30 let, pismonoša iz Titovega Velenja: »Moped je moj delovni sopotnik, brez katerega ne bi mogel dela opraviti v tolikšnem obsegu, kot je potrebno. Uporaba čelade razumem, saj so posledice ob padcu z motorjem običajno hude. Pri našem delu nastane problem, v poletnih mesecih, ker nam je vroče, teže pa je tudi razdeljevanje pošte.«

ALEŠ SABLATNIK, dijak iz Titovega Velenja: »Čelada me pri vožnji ne ovira, še več, počutim se bolj varnega, zaščiti me pred vetrom in mrčotom. Na padce tako ne pomisljam, a če bi že moralo biti, bi najbrž kar zalegla. Problem se mi zdi le precejšen strošek ob nakupu čelade. Marsikdo bo še »fudlal«, ker ne bo cvenka. Če so me kontrolirali miličniki? Nešteto krat, da mi že kar čas jemlje na vožnji. A počasi se bomo že spoznali, še posebno tisti, ki red spoštujemo, saj je v navadi tako, mar ne?!«

ZORAN TOMIČ, 26 let, rudar iz Pesja: »Izpit za kolo z motorjem imam komaj leto dni in zdaj že vem, da bi brez tega »konjička« ne bom mogel več. Kar zadeva uporabo varnostne čelade, menim, da je to sestavni del motorja in opreme, zato težave ni. Predstavlja večjo varnost, zaščito pred vremenom in še polepsa voznika. Res pa je potrebno malo skrbni in nekaj denarja ob nakupu. Čelade ne marajo le lahkomiselni in nekateri mladostniki, ki vrednosti svojega zdravlja in življenja ne cenijo dovolj.«

MATJAŽ KSELMAN, 25 let, pomočnik komandirja PM Velenje za promet: »Ob kontrolah prometa ugotavljamo, da približno tretjina voznikov, predvsem najmlajših, še ne uporablja čelade. Razlogov ne poznamo v celoti, verjetno pa gre za premajhen nadzor staršev ter za lahkomiselnost. Miličniki moramo včasih prijaviti kršitelje, četudi so še mladi. Preventivno izdamo precej opozoril in nasvetov in si ob tem želimo, da bi zaleglo bolj kot denarna kazen.«

SAŠO KRIČEJ, 16 let, dijak iz Titovega Velenja: »Z uporabo varnostne čelade nimam nobenih težav, ker jo redno uporabljam. Če sko-

čiš le za hipec »na sladolede«, mogoče se pozabiš nanjo, a bo tudi to prešlo v navado. Zaradi zdravja in varnosti je to gotovo zelo pomembno, problem je le varovanje čelade, ko ni na glavi. Zaradi »komercialne« cene grede rade v promet in k drugim lastnikom. Ja, so drage, a te so atestirane, so dobre in še lepe povrh. Saj kar gre, da le človek ne išče v vsaki novosti način, kako bi se ji izognil.«

JOŽE MIKLAVC

Iz sodnih klopi

Velenjskemu fantomu deset let zapora

Dva dni, 28. in 29. junija letos, je trajala glavna obravnava na Temeljnem sodišču Celje enoti v Titovem Velenju, ko so sodili Esadu Murseloviču. Novinarji, ki so ob njegovem prijetju pisali o njem so ga imenovali kar velenjski fantom. Gotovo se še spominjate, saj smo o njem pisali tudi v Našem času. Sodil mu je senat petorice (kar je v navadi le, kadar gre za kazniva dejanja zaradi katerih je lahko izrečena kazen 15 let zapora in več), predsednik senata pa je bil sodnik Darko Repenšek.

Kaj ima na vesti? Obtožnica mu je očitala in sojenje dokazalo: eno kaznivo dejanje posilstva, kaznivo dejanje spolnega napada na osebo mlajšo od 14 let, kaznivo dejanje spolnega nasilja, poskus posilstva, dve kaznivi dejanji kršitve nedotakljivosti stanovanja, nadaljevano kaznivo dejanje vlomne tatvine (več istovrstnih dejanj).

Prvo kaznivo dejanje je storil že leta 1985, v priporu pa je bil Esad Murselovič, star je 30 let, stanuje v Šoštanju, od februarja

letos. Na glavni obravnavi konec junija pa so mu pripor podaljšali do pravomočnosti sodbe. Dva psihiatra sta o njem podala izvedensko mnenje, oba pa ocenila, da je bila Murselovičeva zmožnost pri dejanjih razumeti pomen in se imeti v oblasti sicer zmanjšana, vendar ne bistveno.

Izrečena mu je bila kazen desetih let zapora, sodba, pa še ni pravomočna. Kot obtežilno okoliščino je senat petorice upošteval hudo predrznost pri storitvah teh dejanj (na sodišču o tem

nismo mogli zvedeti veliko — vendar smo po tiskovni konferenci letos marca v Celju zapisali, da je Murselovič vlamjal predvsem ponoči, pri tem ga ni oviralo spanje ali budnost oškodovancev. Posebno predrznost in brezobzirnost pa je pokazal do žensk, saj je z njimi skušal spolno občevati celo v primeru, ko je v istem ali sosednjem prostoru spal ali gledal televizijo (mož ali starši). Obtežilna okoliščina pri izreku sodbe je bilo tudi dejstvo, da je njegovo ravnanje pri nekaterih oškodovancih pustilo hude psihične posledice. Olajševalne okoliščine pa so bile, da Esad Murselovič doslej še ni bil kaznovan, da je pokazal kritičnost do lastnih dejanj in da jih je tudi obžaloval. Kazniva dejanja zaradi katerih so mu sodili, pa je izvršil predvsem na območju Šoštanja in Topolšice.

(mkp)

Višje sodišče očetu kazen odpustilo

Žalosten dogodek, ki se je zgodil na dvorišču hiše Avgusta Grudnika v Primožu 72 na Ljubnem ob Savinji, ko je oče s traktorsko prikolico povozil svojega štiritletnega sina, je dobila končni epilog na Višjem sodišču v Celju, kamor se je oče po zagovorniku pritožil na pogojno izrečeno kazen 8 mesecev zapora. Višje sodišče je očetu kazen odpustilo.

Obtožnica mu je očitala, da je iz malomarnosti povzročil nevarnost za življenje ljudi, ko je sredi oktobra pred tremi leti, na domačem dvorišču pri vzvratni vožnji s kmetijskim traktorjem s prikolico povozil sina Boštjana, ki je pri tem utr-

pel tako hude telesne poškodbe, da je kmalu za tem v moziškem zdravstvenem domu umrl.

Oče je bil prepričan, da je sin Boštjan v času, ko je na dvorišču hotel obrniti traktor, pri materi v svinjski lopi, ko je

krmila prašiče. Vendar ji je otrok iz lope ušel, oče pa ga je pri obračanju traktorja spregledal.

Okoliščina, da še tako slab oče, kar pa obtoženec ni, če bi zaslutil, da je njegov otrok za prikolico ali kje v bližini, nikoli ne bi premaknil traktorja, je verjetno botrovala tudi odločitvi Višjega sodišča, ki je, kot že rečeno obtožencu Avgustu Grudniku kazen odpustilo.

(mkp)

Miličniki so zapisali

Tudi v teh poletnih dopustniških dneh imajo velenjski miličniki polne roke dela. Še naprej se vrstijo vlomi v osebne avtomobile iz katerih dolgoprstežni krađejo kar se pač da. Tudi kraje koles in motornih koles niso redke, vendar pa lahko za zdaj vseeno zapišemo, da preživljamo v občini dokaj mirno in varno poletje. Seveda upamo, da bo takšno tudi ostalo.

ODNESEL BARVNI TV IN VEČ KASET

V noči na 4. julij je neznan storilec vlomil v videoteko Jožeta J. s Starega trga, od koder je odnesel barvni televizijski sprejemnik in večje število videokaset.

KROMPIR SI JE NAKOPAL

Pri kopanju krompirja, na nji-vi Rudija N. iz Družmirja, so 9. julija okoli 19. ure zalotili Ibra I. Nakopal si ga je že okoli 30 kilogramov.

SKUŠAL ODPELJATI AVTOMOBIL

V noči na 10. julij je neznan storilec vlomil v osebni avtomobil Mirana S. z Ulice Vrnjačke Banje. Očitno ga je skušal odpeljati, a mu to ni uspelo.

HUDO POŠKODOVAN KOLESAR

10. julija okoli 9. ure je vozil po cesti Heroja Gašperja v Šoštanju voznik osebnega avtomobila Anton Kropušek, 1912. Pri

hiši št. 3 je ustavil, spustil mimo nasproti vozečega voznika osebnega avtomobila, potem pa zavil levo proti omenjeni hiši. Pri tem je spregledal kolesarja Zvonka Ledineka, 1974. Zbil ga je po cestišču, pri čemer se je ta hudo telesno poškodoval.

PREHITER JE BIL

Po cesti Simona Blatnika je vozil 17. julija malo pred polnočjo voznik motornega kolesa Jordan Šmon, 1967. Vozil je verjetno prehitro, zato ga je zaneslo in prevrnil se je in se telesno poškodoval. Vozil je brez obvezne zaščitne čelade.

UKRADLI 150 kg BETONSKEGA ŽELEZJA

Z gradbišča Sipaka je v noči na 14. julij izginilo 150 kilogramov železobetonskega železja.

Varnost v cestnem prometu

Čelade niso za okras!

Prejšnji četrtek je bil v Titovem Velenju poostren nadzor prometa, ki so ga izvajali miličniki Postaje milice Velenje. Rekli bi — nič posebnega, takšnih občasnih akcij so miličniki izvedli že veliko in jih še bodo. V našem pa se je le razlikovala od prejšnjih, sodelovali smo namreč tudi novinarji. O takšnem sodelovanju smo se namreč pred dnevi dogovorili z namenom, da z besedo in sliko prikazemo delo miličnikov in zabeležimo, kaj ob poostrenih akcijah ugotovijo.

Kot smo že zapisali, smo se v četrtek popoldne skupaj s petimi miličniki odpravili na velenjske

ulice. Pomočnik komandirja Postaje milice Matjaž Kselman, ki je vodil akcijo, je najprej imenoval dve miličniški skupini. V eni sta bila Tone in Milan, v drugi pa Stane in Aleš. Najprej smo se ustavili na Partizanski cesti. Tako je bilo jasno, da bo ta dan prometno »miren«. Pričeli so se namreč dopustiti, to pa pomeni, da je na naših cestah manj prometa.

Sicer je bil poostren nadzor namenjen predvsem voznikom koles z motorjem, ki morajo po nedavno sprejetem zakonu obvezno uporabljati zaščitno čelado. Tudi teh voznikov je bilo tokrat na cesti zelo malo, seveda pa so miličniki ustavljali tudi druge udeležence v prometu. Naša akcija se je zatem nadaljevala

na križišču Rudarske in Prešernove ceste, pa na križišču Šaleške in Veljke Vlahoviča, okoli dvanajste ure pa smo tokratno akcijo sklenili na Kidričevi cesti.

Povsod je bil promet zmeren, voznikov koles z motorjem pa skorajda ni bilo. In smo rekli, da bomo nadzor nad temi udeleženci v prometu ponovili.

Miličniški skupini sta to dopoldne ustavili 28 voznikov koles z motorjem. Pri večini sta opazili, da jim je zaščitna čelada bolj za »okras«. Tako bi lahko sodili po tistih, ki so imeli čelade obesene na kolesih z motorjem. Za omenjen prekršek, ali zato, ker čelade sploh niso imeli, so miličniki mandatno kaznovali, tri pa opozorili. Da kazen za

Radio Velenje

Program

Oddajamo na ultrakratkovalovnem območju, na frekvencah 88,9 (oddajnik Velenje) in 97,2 megaherca (oddajnik Plešivec).

Naročila za vaše čestitke in pozdrave, obvestila, reklame, sprejemamo na upravi Centra za informiranje, propagandno in založništvo na Foitovi 10 v Titovem Velenju. Vse informacije dobite po telefonu 855 450.

PETEK, 21. JULIJA: 15.00 Začetek sporeda; 15.15 Od Hude luknje do Rinke; 15.30 Dogodki in odmevi (prenos osrednje informativne oddaje Radia Ljubljane); 16.10 Ekologi imajo besedo; 16.20 Za konec tedna; 17.00 Vaše čestitke in pozdravi; 17.30 V imenu Sove; 18.00 Vi izbirate, mi vrtimo.

NEDELJA, 23. JULIJA: 11.00 Začetek sporeda; 11.15 Od Hude luknje do Rinke; 11.25 Kdaj, kje, kaj; 11.30 Z mikrofonom med vami; 12.30 Konec opoldanskega javljanja; 14.45 Vaše čestitke in pozdravi.

PONEDELJEK, 24. JULIJA: 15.00 Začetek sporeda; 15.15 Od Hude luknje do Rinke; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Minute z domačimi ansambli in poletno popoldne na Radiu Velenje; 18.00 Leštica Radia Velenje.

SREDA, 26. JULIJA: 15.00 Začetek sporeda; 15.15 Od Hude luknje do Rinke; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Poletno popoldne na Radiu Velenje; 18.00 Novosti na področju zabavne glasbe.

KINO

REDNI KINO VELENJE

Četrtek, 20. 7. ob 18. uri INDIANA JONES II. DEL — ameriški, pustolovski. Vloga: Harison Ford

Petek, 21. 7. ob 18. in 20. uri ŽELEZNI TRIKOTNIK — ameriški, akcijski. Vloga: Beau Bridges

Petek, 21. 7. ob 10. uri ter sobota in nedelja, 22. in 23. 7. ob 18. in 20. uri DISCO MAFIJA — ameriški. Vloga: Ray Moore

Ponedeljek, 24. 7. ob 10. in 18. uri ŽELEZNI TRIKOTNIK — ameriški, akcijski. Vloga: Beau Bridges

Torek, 25. 7. ob 18. in 20. uri ter sredo, 26. 7. ob 10., 18. in 20. uri KUNG FU POBALINI (KUNG FU KIDS I) — amer., kung fu. Vloga: Yan Jang Kuo

NOČNI KINO V REDNEM KINU

Četrtek, 20. 7. ob 20. uri ter petek, 21. 7. in nedelja, 23. 7. ob 22. uri ZALJUBLJENA SIRENA — ameriški, trda erotika. Vloga: Tracy Lords

Sobota, 22. 7. ob 22. uri ter ponedeljek, 24. 7. ob 20. uri NENA IV. DEL — ameriški, trda erotika

KINO DOM KULTURE

Četrtek, 20. 7. ob 20. uri ŽELEZNI TRIKOTNIK — ameriški, akcijski

KINO ŠOŠTANJ

Sobota, 22. 7. ob 20. uri NOČNI KINO: ZALJUBLJENA SIRENA — ameriški, trda erotika

Nedelja, 23. 7. ob 18. uri ŽELEZNI TRIKOTNIK — ameriški, akcijski

Ponedeljek, 24. 7. ob 19. uri DISCO MAFIJA — ameriški

KINO ŠMARTNO OB PAKI

Petek, 21. 7. ob 20. uri DISCO MAFIJA — ameriški

Nedelja, 23. 7. ob 20. uri NOČNI KINO: ZALJUBLJENA SIRENA — ameriški, trda erotika

Torek, 25. 7. ob 20. uri ŽELEZNI TRIKOTNIK — ameriški, akcijski

ZA VSE NOČNE PREDSTAVE OTROKOM IN MLADOLETNIM OSEBAM NE DOVOLIMO OGLEDAT!

KINO VELENJE SI PRIDRŽUJE PRAVICO DO SPREMEMBE PROGRAMA!

SKOČILA SKOZI OKNO

V nedeljo zvečer, malo pred pol enajsto uro, je skočila s petega nadstropja Foitove 6 v Titovem Velenju dvajsetletna študentka prvega letnika VEKŠ Martina Logar. Mrtva je obležala na ploščadi pred blokom.

AVTORADIJSKI SPREJEMNIKI SO VABLJIVI

V noči na 15. julij je doslej še neznan storilec ukradel iz osebnega avtomobila Martina V. parkiranega na Cesti talcev avtoradijski sprejemnik in sivo usnjeno jakno.

omenjen prekršek ni velika (20.000 dinarjev), se je pokazalo tudi tokrat. Naprimer: voznik, ki je bil pri eni miličniški kontroli že kaznovan, se je ponovno brez čelade pripeljal do druge kontrole in bil takoj pripravljen kazen plačati še enkrat. V akciji se je pokazalo tudi to, da starejši vozniki bolj dosledno upoštevajo zakonska določila o obvezni uporabi zaščitnih čelad, kot mlajši. Ne bo odveč, če starešem svetujemo, da ob nakupu kolesa z motorjem svojemu otroku kupijo tudi zaščitno čelado in ga seveda opozarjajo, da je nošenje čelade v njegovo korist, za njegovo varnost. Nekaterim še pač ni jasno, da čelada na glavi ni zgolj strah pred miličniki. Ljudje smo zelo različni. Tudi tokrat se je to pokazalo. Nekateri so smeje in malce cinično priznali prekršek, drugi so se prizadeto opravičevali, celo prijemali za glavo. Moramo priznati, da so se nas nekateri tudi prestrašili in so hitro zavili

drugam. Pa smo tokrat rekli, naj jim bo, prihodnjic pa...

Že uvodoma smo zapisali, da tudi drugim voznikom ni bilo prizanešeno. Med ustavljenimi je bilo 16 voznikov, ki niso bili privezani z varnostnim pasom in so bili mandatno kaznovani, štirje pa so bili zaradi drugih kršitev ovađeni sodniku za prekrške.

Kaj naj še dodamo? Morda to, da voznikov sedaj že nizka kazen ne prizadene. Kako bi lahko sicer razumeli, da so za nepredvidnost z varnostnim pasom pripravljeni plačati kazen celo večkrat v enem dnevu. Da se bo stanje v prometu izboljšalo (upajmo da res), bodo takšni poostreni nadzori še potrebni. B. Mugerle

V letošnjem letu smo v občini Velenje obravnavali osem prometnih nezgod, v katerih so bili udeleženi vozniki koles z motorjem, od skupno 40 nesreč, kar pomeni 20 odstotkov. Povzročili so tri nezgode, in tri prometne nezgode, v katerih so bili udeleženi vozniki motornih koles. V vseh treh primerih so bili povzročitelji. Nobeden od voznikov koles z motorjem in motornih koles, ki so bili udeleženi v prometnih nezgodah, ni uporabljal varnostne čelade.

V osemih prometnih nezgodah, v katerih so bili udeleženi, so bili štirje vozniki koles z motorjem telesno poškodovani, dva lažje in dva težje, štirje vozniki pa niso dobili telesnih poškodb.

Vsi trije vozniki motornih koles, ki so bili udeleženi v prometnih nezgodah, so bili telesno poškodovani in sicer dva lažje in eden huje.

Koledar

Četrtek, 20. julija — Marjeta, Jaro, Ilija (Elija)
Petek, 21. julija — Danijel, Lovrenc (Lavin), Zora
Sobota, 22. julija — Majda (Marija-Magdalena), Magda
Nedelja, 23. julija — Gita (Gita), Branko, Polon
Ponedeljek, 24. julija — Krista, Boris, Gal (Galeb)
Torek, 25. julija — Jaka, Krista, Tina (Tinkara)
Sreda, 26. julija — Ančka (Anča), Nuška, Joki

Mali oglasi

DIANO 6, letnik 79, neregistrirano, poceni prodam skupaj z rezervnimi deli. Telefon: 854-730
JUGO 1,1 GX, letnik 1988 ugodno prodam. Telefon: dopoldne 831-931 (398), popoldne 831-731.
ODDAM GARSONJERO najboljšemu ponudniku v Velenju. Telefon: 069/87-105.
KRAVO simentalko, po teletu, še brejo in molzni stroj Virovitica popolnoma nov, prodam 10 % ceneje. Napotnik ~~Jože~~ Podkraj 30, Titovo Velenje, pri Šentilju.
V TITOVEM VELENJU iščem poslovni prostor primeren za trgovino. Telefon: 858-329.
Z 750 in ŠKODO 110 po delih prodam. Prodam tudi motor NSU Pretis, 175 cm³, pony express, gume z platišči 13 x 205, 13 x 185. Informacije dopoldne na telefon: 855-151, int. 389.
ZAIZIDLJIVO PARCELO za vikend v Lepi njeni prodam. Lega sončna, blizu ceste, elektrika v neposredni bližini. Naslov v upravi lista.
KARAMBOLIRAN AVTO 126

CENJENE STRANKE obveščamo, da bo kemična čistilnica **POLAK**, Koroška 44, Titovo Velenje zaradi kolektivnega dopusta zaprta od 24. 7. do 14. 8. 1989.

Kdo lahko določi, katera kombinacija naključja daje usodi njeno priložnost?

MARTINI

Iris

Zakaj ste nam morali umreti, ko z vami je bilo tako lepo živeti, odkar utihnil je vaš glas, žalost, bolečina domujeta pri nas.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, sestre, tete in botre

Hermine Grušovnik

iz Lokovice pri Šošanu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste v težkih trenutkih nesebično pomagali, se v velikem številu od nje poslovili in ob žaro mnogo cvetja položili.

Iskrena zahvala duhovniku za opravljen obred, govornikom, pevcem iz Lokovice in osebju Gineg 3 iz bolnišnice Slovenj Gradec.

Žaljujoči: mož Vinko, sestra Hedvika in Fanika, bratje Ludvik, Gvido, Alfonz in Viktor in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta in dedija

Alojza Iršiča

borca in miličnika v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, poklonili cvetje ter nam izrazili ustno in pisno sožalje. Hvala tudi govorniku tov. Gorograncu in predsedniku ZZB NOV kakor tudi UNZ Celje, PM Titovo Velenje, ZK Maksa Perca Celje ter ZRVS Center levi breg za lepo opravljen pogrebni obred.

Globoko žaljujoči vsi njegovi!

Kje preživeti vsaj nekaj lepih dopustniških dni?

Ne samo na morju, ki privabi v poletni vročini večino dopustnikov, tudi v hribih lahko lepo preživimo dela proste dni. Še posebno, kadar je v dolini soparno, si vsakdo zaželi prijetno senco, tišino in mir, pa čeprav ne daleč od doma. Tedaj se odpravimo na Paški Kozjak, kjer mimogrede nabiramo gobe, borovnice, jagode ali zdravilna zelišča.

Naužijemo se svežega zraka, pa tudi lepih razgledov, če izberemo pravi dan za izlet. Ni nam treba hiteti, saj že v treh urah dospemo na cilj — h koči na Paški Kozjak. Med potjo se oglasimo pri Gonžarju, kjer vam postrežejo z marsičem domačim. Prav tako pri Jurku. Obe kmetiji sta ob ŠPP.

Na koči že drugo leto prijazno sprejemata goste Marija in Martin Ažman, ki sta delo že od začetka dobro zastavila in zato se obiskovalci radi vračajo. Ne skrbite! Ostali ne boste ne lačni in ne žejni; in kar je še najvažnejše, počutili se boste kot doma. Če se odločite za prenočevanje, plačate le 50 % cene,

če ste član planinskega društva. Na koči pripravljajo tudi svečana kosila in večerje. Marija pravi, da bi s svojo kuhinjo rada zadovoljila vse goste. To ji v dobršni meri tudi uspeva, kar kažejo pohvalni vpisi v knjigi »Ljubiteljev Paškega Kozjaka«.

Planinci Šaleške doline in od drugod koč radi obiskujejo, prav tako priložnostni izletniki. Žal letos zaradi mize ni bilo smučarske šole. Bila pa je planinska s 33 udeleženci, TRIM pohod z okrog 700 udeleženci, srečanje planincev — pionirjev okrog 200 pohodnikov, srečanje planincev na Basališču, zbralo se jih je čez 500.

V nedeljo 23. 7. bo ob koči

veselo, saj pripravljata Ažmanova veselico. Igrali bodo Veseli fantje.

17. septembra pa bo ob koči na Paškem Kozjaku 1. domači praznik, na katerem bodo nastopale pevske in instrumentalne skupine in posamezniki — domačini. Pripravili — prikazali bodo tudi »šranganje«. Gospodinjje bodo napekle domačih dobrot.

24. septembra bo na koči organizirano srečanje gospodarjev KT — ŠPP in poti XIV. divizije. Za Silvestrovanje pa »morata« oskrbnika baje že zdaj sprejemati rezervacije.

Mogoče prav to slednje kaže, da je na koči res prijetno preživeti vsaj kako urico, stran od brnenja, ropota, vročine in sopen sredi zelenja in v prijetnem hladu.

Ker bo kočica od 24. 7. — 7. 8. uradno zaprta, zaradi dopusta, se oglasite na Banovškovi kmetiji nedaleč od kočice! Tam boste dobili vse — tudi okrepčali se boste lahko.

Julijana Hočevar

TV — Körting star 6 let, 51 cm, prodam. Telefon: 856-724, dopoldan.

POROČNO DOLGO BELO OBLEKO št. 38 prodam. Informacije telefon: 857-041

NOV GOLF bele barve, bencinski motor, prodam. Tel.: 721-163.

RABLJENO CISTERO 2030 l za kurilno olje po polovici ceni prodam. Pelko, Dušana Kvedra 12, Titovo Velenje. Telefon: 853-255.

KAVČ IN DVA FOTELJA poceni prodam. Tel: 853-496.

POTREBUJEMO ULICNEGA PRODAJALCA časopisov! Dober zaslužek! Informacije na 858-525.

OTROŠKO SOBO, oranžne barve — omaro 3,5 m, postelja 190 x 80, prodam. Telefon: 853-806.
PRODAM videorekorder, barvni in črno-beli TV, kasetofon, zamrzovalno omaro, hladilnik, električni štedilnik, pomivalno korito. Kersnikova 15/3, stanovanje 38, Titovo Velenje.

Dežurstva

Dežurni zdravniki:

Četrtek, 20. julija — dnevni dežurni dr. Žuber, nočni dežurni dr. D. Vrabčič

Petek, 21. julija — dnevni dežurni dr. Rus, nočni dežurni dr. Mijin

Sobota, 22. julija in nedeljo, 23. julija — glavni dežurni dr. Kikec, notranji dežurni dr. Kočevar

Ponedeljek, 24. julija — dnevni dežurni dr. Mijin, nočni dežurni dr. Smonkar

Gibanje prebivalstva

Poroka:

Josip Hrčica, roj. 1967, delavec iz Male gore in Klara Pustoslavšek, roj. 1968, ekonomski tehnik iz Letuša.

Smrti:

Stanislava Meža, upokojenka iz Titovega Velenja, Koroška 30,

roj. 1924, Frančiška Smrečnik, upokojenka iz Raduhe št. 56, roj. 1905, Janko Pušnik, kinooperater iz Titovega Velenja, Koroška 44, roj. 1931, Jožef Turnšek, kmetovalec iz Podvrha 83, roj. 1921, Marija Krajshek, upokojenka iz Zadobrove 26, roj. 1908, Hermine Grušovnik, gospodinja iz Lokovice št. 133, roj. 1930.

DEKORATIVA
 Prešernova 7, T. Velenje
 Tel.: 063/856-742

pričakuje vaš obisk

vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 20. ure, v ponedeljek od 16. do 20. ure, v soboto od 9. do 12. ure.

Novosti za počitnice:
 LJO blazine in ograje za kampiranje, prevleke za zložitve stole! Seveda pa boste presenečeni nad pestro ponudbo metrskega blaga, posteljnine, prtov, zaves in avtomobilskih prevlek.
 Vabi vas DEKORATIVA!

AG gostilna - Na klancu -

Gostilna na GORENJSKEM KLANCU prireja v soboto, 22. julija ob 20. uri

VRTNO VESELICO

— zabaval vas bo ansambel POTEPUHI. Pridite, prijetno se boste zabavali.

SOZD. N. SUB. O.

MERX

PRODAJNO SERVISNA ORGANIZACIJA

AVTO CELJE

PRODAJALNA AVTOMOBILOV IN ORIGINALNIH REZERVNIH DELOV

ZASTAVA YUGO

63320 TITOVO VELENJE, Partizanska 3
 Tel.: (063) 855-828

sport & fashion
brandy

VEPLET & KIVIL
 63331 NAZARJE
 Tel.: 063/831-955

Za nedoločen čas zaposlimo:

— modelarko z najmanj tremi leti delovnih izkušenj
 — več šivilj z najmanj dvoletno prakso

Nudimo odlične delovne pogoje, perspektivo ter visoke osebnostne dohodka.

Pismene ponudbe sprejemamo na zgornji naslov do zadnje delovnih mest.

**V GRAJSKEM HRAMU NA VELENJSKEM GRADU
 NOVA VIDEOTEKA!!**

VIDEO SONČEK

Pri „ROKU“ — Titovo Velenje

Tel.: (063) 854-627, 855-999

VIDEO SONČEK

NOVOSTI V PONUDBI VIDEA SONČEK:

— s pomočjo izobraževalnih kaset, ki vam jih ponuja VIDEO SONČEK, se lahko sami naučite vseh vrst borilnih veščin, joge in aerobike!
 — poleg videokaset si lahko sedaj izposodite tudi videorecorder!

IZPOSODNINA ZA DVA FILMA JE 7.000 din na dan!

VIDEO SONČEK vas vabi v Grajski hram, lepo vas bodo postregli, vi pa izkoristite res ugodno ponudbo.

Video Sonček vas pričakuje vsak dan od 9. do 18. ure, ob ponedeljkih pa od 15. do 18. ure.

Vegrad, p. o. Titovo Velenje
 Gradbeno industrijsko podjetje
 Prešernova 9/a, Titovo Velenje

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE

1. Vodenje razvojno-investicijske službe

Poleg splošnih in z zakonom določenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- VII. stopnja izobrazbe tehnične smeri — dipl. ing. gradbeništva ali arhitekture
- 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah
- strokovni izpit po ZGO.

Dela in naloge so razpisane za nedoločen čas in z obveznim poskusnim delom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v kadrovsko službo v 8 dneh po objavi.

Kandidate bomo obvestili v 30 dneh po izbiri.

2. K sodelovanju vabimo dipl. ing. gradbeništva in arhitekture za delo v razvojni službi.

3. K sodelovanju vabimo dipl. ing. strojništva in ing. strojništva za delo v PE Mehanizacija, na področju tehnologije, razvoja in konstrukcij.

Pošljite nam pisne ponudbe ali nas pokličite na telefon 063/856-485.

Točili so med in dobrote ponudili sladokuscem (zgoraj) Zamesile so kruh, naredili so savinjske želodce, tudi za utrujene mlatiče (spodaj)

Čebelarški praznik v Gornjem gradu

Ob dvajsetletnici ponovno rojstvo

Konec prejšnjega tedna je bilo veselo in zanimivo v Gornjem gradu, nedeljsko popoldne pa je bilo pravo doživetje. Končno — bi lahko rekli po bledeh predstavah tamkajšnjega »čebelarškega praznika« v nekaj minulih letih. Organizatorji so držali besedo in izpolnili obljubo, da bodo ob 20. ponovitvi svoje prireditve pripravili nekaj posebnega. Ne le zaradi dvajsetega rojstnega dne, temveč predvsem zato, da udarijo temelje za zares bogato in privlačno prireditev v njenem tretjem desetletju. Roko na srce — uspelo jim je.

Prvič doslej so pripravili povorko, ki pa ni bila sama sebi namen. Z njo so želeli prikazati Gornji grad nekoč in danes in željo so tudi uresničili. Dokaz zato je bilo zadovoljstvo zares številnih obiskovalcev; v popoldanskem času njihove prireditve jih že dolgo ni bilo toliko. Dobri stotniki vseh, ki so povorko pripravili in izvedli in vsem ostalim, ki so sodelovali, je to vsekakor največja nagrada.

Zanimivo je, da se kljub napredku z Gornjim gradom danes niso ukvarjali preveč, sicer pa so

dosežki vidni na vsakem koraku. Zadevek v polno je bila predstavitev Gornjega grada nekoč. Gre za stare navade in običaje, ki so jih resnično nazorno prikazali, pa čeprav »samo na vprežnih vozovih ali na traktorskih prikolicah, primerno okrašenih seveda. Že naštevaje prav vseh nekdanjih kmečkih in rokodelskih opravil ter običajev bi zavzelo veliko prostora, zato le na kratko. Turistični delavci, člani posameznih društev, kmetice in kmetje, pa mladi združniki so med drugim prikazali: čebelarjenje

nekoč in danes v vseh njegovih razsežnostih, mlativ žita, mletje in peko kruha nekoč in danes, za slednje je poskrbel znani gornjegrajski pek, »v živo« so prikazali način izdelovanja priznanega savinjskega želodca, prav tako striženje ovce, predenje volne in pletenje, trenje lanu, pokrivanje strehe s škodlami in slamo, stara tesarska opravila, cepljenje tresk za razsvetljavo, kar nam ob dragi elektriki lahko še kako prav pride, pa še bi lahko naštevali, vendar naj ne zamerijo tisti, ki so bili morda izpušeni. Niso bili namereno.

Se nekaj je posebej razveselilo številne obiskovalce, zlasti najbolj spretni ali srečni. Dobrote, katerih načine izdelave so prikazovali, so v vsej njihovi sladkosti tudi izdatno delili. Naj bo to med in izdelki iz njega, do-

mače pijače, kruh in pecivo, želodec pa še kaj. Kogar je povorka prehitela, si je lahko vse skupaj ogledal še kasneje, ko so se vsi sodelujoči ustavili ob prireditvenem prostoru; in gledalci so se dodatno naučili dobrot.

Gledalcev je bilo zares veliko in popoldne z večerom vred za vse dovolj zanimiv. Prireditelji so pripravili prikaz vožnje z vsemi motorji domačega Torija, nastop dresiranih psov mozirskega kinološkega društva, močni možje so se pomerili v vlečenju vrvi za pokal strdi, tekmovalje plesnih parov in še kaj, o bogati ponudbi in zabavi ni treba izgubljati besed, svoje pa je dodalo kot naročeno lepo vreme. Kar tako naprej.

J. P.

Telefonsko omrežje ob severni obvoznici

Zatika se pri telefonski centrali

Za potrebe krajevnih skupnosti Škale, Plešivec, Ravne, Cirkovce n Gaberke gradi ptt Velenje ob severni obvoznici novo telefonsko omrežje s telefonsko centralo v Škalah. Nanjo bo mogoče priključiti 960 naročnikov, s tem pa se bo za približno 150 naročnikov razbremenila centrala v Šoštanju, na katero je priključnih nekaj omenjenih krajevnih skupnosti.

Povsod so akcijo izgradnje telefonskega omrežja dobro zastavili. Uspešno in učinkovito so zbirali prispevke krajanov (zbrati so morali 2,1 milijarde dinarjev — kraji so prispevali po 4 milijone za prvo fazo izgradnje) in opravili za več kot 450 milijonov dinarjev udarniškega dela. Kopali so jarke in pomagali pri položitvi povezovalnega kabla od Konovega do Škal v dolžini nekaj več kot 4000 metrov, v jeseni pa bodo s tem deli nadaljevali do Raven, na približno 3500 metrov dolgi trasi.

Nova telefonska centrala je seveda zasnovana dolgoročno, da se bodo nanjo lahko priključili tudi tisti, ki se bodo še naselili v te krajevske skupnosti,

za zdaj pa so pridobili 360 novih telefonskih naročnikov (Škale 100, Plešivec 37, Ravne 81, Cirkovce 33 in Gaberke 109).

Vse pa vendarle ne poteka tako kot bi moralo. Zdaj je namreč na potezi ptt, ki pa neka-ko noče biti zadovoljno s predvidenimi lokacijami za izgradnjo objekta v katerem naj bi bila telefonska centrala Škale. S tem pa seveda zavlačuje nadaljnja dela.

Prav zato so o tem govorili tudi na zadnji seji izvršnega sveta, kjer so sprejeli zahtevo, da je treba gradnjo pospešiti, tako da bo centrala v Škalah zgrajena, tako kot je bilo predvideno aprila prihodnje leto.

(mz)

Gasilsko društvo Bevče

Tekmovanje za memorial Ivana Grudnika

V soboto, 15. junija 1989 je bilo v Bevčah gasilsko tekmovanje gasilskih veteranov in veterank za Memorial Ivana Grudnika, njihovega bivšega, dolgoletnega člana. Tekmovanja se je udeležilo petnajst desetlin iz več krajev Slovenije, iz Mengeša kar tri ekipe.

Nastopajoči so v lepem vremenu izvajali vajo s hidrantom suhe izvedbe ter vaje z raznoterostmi. Najboljše uvrstitve so dosegli Mengešani, druga ekipa, drugi so bili Prevaljčani in tretji veterani GD Titovo Velenje. V ženski konkurenci so domačinke morale priznati simbolično premoč tekmovalkam iz Mengeša, te so namreč zmagale za eno točko.

Pokrovitelj tekmovanja je bil REK ESO, delovna organizacija, kjer je bil pokojni Ivan Grudnik zaposlen nazadnje. Tekmovanje bo postalo tradicionalno, so si obljubili gasilci na tovariškem srečanju po končanem tekmovanju.

Jože MILAVC

»Stare gasilske kosti« sploh niso škripale

Lokostrelstvo v Gornjem gradu

Kar pet državnih reprezentantov

Lokostrelstvo je nedvomno vse bolj priljubljen šport, tako v tekmovalnem kot v rekreativnem smislu. Zato je nekolikanj čudno, da so člani lokostrelskega kluba iz Gornjega grada javnosti precej »neznani«, dosežajo pa izredne rezultate, v športnem pomenu vsekakor najboljše od vseh panog v moziški občini. Pet stalnih članov državne reprezentance je najbrž dovolj zgovoren dokaz za takšno trditve.

Klub so v Gornjem gradu ustanovili pred šestimi leti. Trenutno je v njem 25 aktivnih članov-tekmovalcev. Zelo uspešnih jih je 12, ki nastopajo na tekmovanjih za državno prvenstvo ter v tekmovanju za pokal Alpe Jadrana in Alpe Adria. Kar pet članov gornjegrajskega kluba je

stalnih članov državne reprezentance, ustanovitelj kluba Vojko Colnar pa tudi trener reprezentance. Uspehov je več kot dovolj. Na zadnjem državnem prvenstvu v Postojni so gornjegrajski lokostrelci osvojili kar šest naslovov, za največji klubski uspeh pa štejejo nastop na lanskem evropskem in svetovnem prvenstvu v italijanskem Bolzanu. Simona Fale je namreč v mladinski konkurenci osvojila tretje mesto, k šestemu mestu jugoslovanske reprezentance pa so največ pripomogli člani lokostrelskega kluba Gornji Grad. Ti se sicer udeležujejo vseh tekmovanj, ki so na koledarju lokostrelske zveze, vsako leto pa sami pripravijo večje tekmovanje. Letos bo na vrsti v septembru, poleg jugoslovanskih pa bodo nastopili tudi strelci iz Italije in Avstrije. Povejmo še, da lokostrelci iz Gornjega grada večinoma nastopajo v lovsko-poljski disciplini »hunter field«. Stalni člani državne reprezentance so pri članih Zare Kranjc, pri članicah Marinka Čavničar, pri mladincih Janez Presečnik, pri mladinkah Simona Fale in pri mladincih v disciplini »fita« Vojko Majko.

J. P.

Zvezno srečanje pionirjev Jugoslavije

Navdušeni šmarški pionirji

Od 1. do 12. julija je potekalo v taboru Sutjeska na Jabuki v Srbiji zvezno srečanje pionirjev Jugoslavije. Med njimi je bilo tudi 10 učencev osnovne šole bratov Letonje iz Šmartnega ob Paki. Vstopnico za sodelovanje na tem srečanju so si prislužili z večletnim uspešnim sodelovanjem v jugoslovanskih pionirskih igrah in z vestnim delom v pionirskem odredu ter ostalih dejavnostih na šoli. Na takšnem srečanju kot je bilo to, doslej še ni sodeloval nobeden pionirski odred iz naše občine.

»Kar težko je strniti vse vtise v tako »kratkem času, da se ne bi hvalisali, ampak povedali bistvo vsega,« so pripovedovali ob vrnitvi prejšnji četrtek.

»Strah nas je bilo dolge poti, veselili pa smo se srečanja z vrstniki iz drugih republik. Na Jabuki so nas lepo sprejeli in ni nam bilo težko hitro navezati stikov s prijatelji. Navdušilo nas je vse, kar smo doživeli, spoznali, men-

torji, ki so na vodili. Vsi udeleženci tabora Sutjeska si zato želimo, da bi se srečanja pionirjev Jugoslavije nadaljevala ter nam tako omogočila spoznavanje življenja vrstnikov širom Jugoslavije.

Gostitelji so se resnično potrudili, da bi jim bilo bivanje pri njih kar se da lepo. Tako so jim poleg ogledov znamenitosti, pripravili več športno rekreativnih

srečanj, organizirali zanje sejem »vašar«, jih naučili plesati kolo Spet vaških iger in še in še. Zadnji dan srečanja pa so izdali še bilten, v katerem so strnili svoje prve vtise in obljubili, da si bodo pridno dopisovali.

Prvi dan pouka v novem šolskem letu bodo šmarški pionirji

— udeleženci tabora Sutjeska na Jabuki pripravili za svoje vrstnike v prostorih osnovne šole bratov Letonje v Šmartnem ob Paki razstavo, na kateri bodo z pisano besedo, fotografijami, predmeti, ... pokazali, kaj so delali in se naučili.

Za Robija, Marka, Damjana, Vero, Simono, Natašo, Nino, Vanjo, Zorana in Tadeja je bilo vse, kar so jim pripravili, nadvse zanimivo in prijetno. Še najbolj jih je navdušil izlet na Žabjak, pa kanjon reke Tare in vragolije »veče naopake«.

Vojko Colnar, Marinka Čavničar, Janez Presečnik, Simona Fale in Zare Kranjc

Gasilsko društvo Nazarje

Po uspehih zaslužen slavlje

Vsekakor ni naključje, da so nazarski gasilci med najboljše opremljenosti in usposobljenosti v moziški občini. To terja med drugim dejstvo, da so v njihovem najožjem požarno-varnostnem okolišu tri največje delovne organizacije Zgornje Savinjske doline — Gorenje-Glin, Gorenje-Mali gospodinjstvi aparati in Modna konfekcija Eltroj.

Jasno je torej, da mora biti opremljenost in usposobljenost nazarskih gasilcev na najvišji ravni ter prilagojena zahtevnosti morebitnega gašenja in reševanja v industrijskih objektih, stanovanjskih blokih in drugod.

Tega dejstva se zavedajo tudi v teh delovnih organizacijah, zato so gasilci deležni njihove pomoči, pri čemer posebej poudarjajo Lesno industrijo Gorenje-Glin, gasilec pa pomoči niso nikoli odrekli tudi kraji, ki pa so jim gasilci na drugi strani vedno pripravljeni pomagati ob najrazličnejših težavah. V zadnjih letih so zlasti veliko naredili. Sodoben in

prostoren dom, v njem je urejena tudi polnilnica gasilskih aparatov, povsem nov je vozi park, zahtevnosti okoliša je primerna tudi oprema, o usposobljenosti pa itak ni treba pravljati. Konec tedna bodo slavili 65-letnico obstoja in delovanja društva. Letos večjih novih pridobitev ne bo, slavje pa naj bi obeležilo dosežke zadnjih let in bilo obenem zahvala in priznanje vsem, ki so nazarskim gasilcem pri tem pomagali. Slavnostna seja društva bo jutri, v petek, zvečer v nazarskem delavskem domu, drugi del slavlja z zabavo in vsem kar zraven sodi pa v soboto, prav tako zvečer.

J. P.